

Προϊστάμενος καὶ ἱ. Βασιλεὺς Ἑλ. Ἐλλάδος
ὁ Ἰ. Μ. Δημόσιος

Ἐκδόσις

Τυπότης Δουκὴ Πέρι

1/1/20

ΕΛΠΙΔΕΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΩΝ

ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΩΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΓΛΩΣΣΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

1920

2468

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Κ. Μακρίδου καὶ Γ. Ἀλευροπούλου

Γαλιπὶ, Περιοδικὸν-Παύλας, Γενὴ Ἀγορᾶς Σοφίας, Ἀρ. 13

ΕΛΠΙΔΕΣ
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΩΝ

ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΩΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΓΛΩΣΣΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

1920

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Εκ τῆς Τυπογραφείου Κ. Μακρίδου καὶ Γ. Ἀλευρεπούλου
Γαλιᾶ, Παναγιώτι-πιάζα, Γενὴ Ἀχαΐα Σελῆς. Ἀρ. 13

Πάν γνήσιον αντίτυπον ὀφείλει νὰ φέρῃ τὴν κάτωθι
ὑπογραφήν.

Εὐαγγελία

Ἡ ἀγαπώμενη μου κ. Σοφία Σερβοπούλου
Πρόεδρος καὶ ἡ Βαδουρίαις Ὁμ. Συλλογῆς
"ὁ κ. Ἀλέξανδρος" ἔχοντες δαίμονα φησὶ

Κοιτῶν Παλαιόπορος

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ τῇ ἐκδόσει τοῦ βιβλίου

ΣΤΟ ΣΕΒΑΣΤΟ ΜΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ

1/1/20.

Κ. Κ. Ν. ΚΑΛΑΜΑΡΔΖΗ

μικρὸ δαίμονα τῆς πολλῆς μας ἀγάπης
καὶ τῆς βαθείας μας εὐγνωμοσύνης.

Γιὰ τοὺς πολλοὺς τοῦ κόπους καὶ
γιὰ τὶς μέριμνές του.

ΟΙ ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΟΙ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Είναι περίεργο μὰ ἀληθινό, Ἡ σχολὴ Γλωσσῶν καὶ Ἐμπορίου ποὺ ἰδρύθηκε γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν Κερδῶο Ἑρμῇ δὲν ἀπέκλεισε τίς Μούσες καὶ τὸ Διόνυσο ἀκόμα. Στὶς στενὲς καὶ ὀλιγοφώτιστες παράδοσες τῆς ὅπου πολλὲς φορὲς στὰ παλιὰ καὶ σκονισμένα θρανία μαζεύεται ἡ εὐθυμὴ καὶ θαρατὴ νεολαία τῆς Πόλης, φυσάει πάντοτε ὀλίγη φρεσκάδα ποὺ ἔρχεται ἀπὸ τὸ μαγικὸ περιβόλι τῆς Τέχνης.

Ἡ νεοελληνικὴ λογοτεχνία προσφέρθηκε στοὺς νέους ἀπὸ ἀξιότιμους μαθητὲς τῆς ποὺ ἴσως σ' ἄλλα σχολεῖα δὲν ἀξιώθηκε νὰ διδάσκεται ὅπως πρέπει.

Ἡ ἐκμάθηση τῶν ξένων γλωσσῶν δὲν ἀπέβλεψε, μόνον σὲ οὐτιλιταριστικὸν σκοπὸν. Ἐδωσε στὴ νεολαία τὸ κλειδὶ τοῦ θαυμαστοῦ κόσμου τῆς ξένης λογοτεχνίας.

Κάθε τάξη ἀκόμα καὶ ἡ μικρότερη εἶχε καὶ ἔχει τὴ φτωχὴ τῆς βιβλιοθήκης ἀπὸ ξένα καὶ Ἑλληνικὰ βιβλία. Ὅσμη γιὰ μελέτη, γιὰ ἀπόλαυση τοῦ ὑπέρτατου ἀγαθοῦ ποὺ εἶναι ἡ σκέψη καὶ ἡ ποίηση κίνησαν τὴ θερμὴ καὶ νεανικὴ ψυχὴ ποὺ ζητοῦσε νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ σκότος τοῦ Ἀνατολικοῦ, καὶ νὰ κἀνῃ γνωριμία μὲ τὸ καλὸ, τὸ ξένο τὸ εὐγενικὸ τοῦ Δυτικοῦ πολιτισμοῦ.

Ἀποτέλεσμα, τόσοι νέοι ποὺ γράφουν στὰ φιλολογικὰ περιοδικὰ τῆς Πόλης μας εἶναι ἀπόφοιτοι τῆς Σχολῆς μας.

Οἱ «Ἐλτίδες» συνεχίζουν τὴν παράδοση.

ΟΙ ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΟΙ

ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ

— Ποῦ πᾶς; — Στὰ Φῶτα! . .

Μεσάνυχτα. Ἦταν παραμονή τῶν Φῶτων. Τὸ δαθὸ σκοτάδι καὶ τὰ πένθιμα μεσάνυχτα σκέπασαν ὅλη τὴ φύση καὶ πόνο λίγας μελιχρῆς τραμουλιαστῆς ἀχτίνες τοῦ δειλοῦ ἀσημένιου φεγγαριοῦ, ποῦ κάπου κάπου πρόβαλε κατακόκκινο ἀνάμεσα ἀπ' τὰ βουρλωμένα καὶ μολυβένια σύννεφα πέφτανε μὲ νωχέλεια σὰν λυποθυμομένες ἐπάνω στὰ λεπτόκορμα κλαδιὰ ἀπὸ τίς μελαγχολικὰς καὶ στακτὰς ἱπὲς, καὶ τ' ἀγνὰ καὶ κάτασπρα, σὰν ἀλάβαστρα οὐράνια μάρμαρα τῶν τάφων τοῦ νεκροταφείου, ποῦ ἄγρια καὶ ἀνάρμοστα στόλιζαν τὴν κορυφή τοῦ ἀντικρυνοῦ λοφίσκου. Στὰ κατὰ-ξερὰ πόδια τοῦ λόφου σέρνονταν σὰν γιαλοκοπημένο κορμί φειδιοῦ ἓνα ὀλόχροστο κρουσταλλωμένο ποτόμι, ποῦ εἶχε παγώσῃ ἀπὸ μιὰ ἐβδομάδα. Τὸ κρῦο εἶχε πέσῃ καὶ ὁ καιρὸς εἶχε μαλακώσῃ ἀπὸ χθές.

Ἡ Φρόσω, μιὰ ἀγγελλόμορφη παρθένα, τὸ καμάρι τοῦ χωριοῦ της εἶχε ἀκούσῃ μέσα στὸ στρῶμά της, τὸ μονότονο διαλάλημα — ὦρα τῆς ἐκκλησιᾶς! — τοῦ κανδηλανάφτη, εἶχε ἀκούσῃ τὰ χαρμόσυνα καὶ πλημμυρισμένα ἀπὸ μυστήριο θεῖο καὶ ἀπὸ ἀμίμητη μελωδία καὶ κατανυχτικὰς ῥῆδες ἀντιλαλήματα τῆς καμπάνας, ποῦ ξύπνησαν ὅλη τὴ φύση τὴ θυσιμένη σὲ μακάριο ὕπνο, καὶ πατάχτηκε μὲ μιὰς ὀλόρθῃ μὲ τὸ χαμόγελο στὸ στόμα καὶ τὴ χαρὰ καὶ τὴν ἐλπίδα στὴν ἀθώα της ψυχούλα. Εἶχε φορέσῃ τὴν ὀλόασπρη, χρυσοῦφαντη, μὲ ἀπλουσιτάτη φορεσιὰ της, ποῦχε

τοιμάσῃ ἀπὸ βραδύς, ἔρριξε στὰ καστὰνὰ μαλλιάκιά της τὴν κιτρινωπὴ σάρπα της, πήρε τὴ Σύνεψη κ' ἓνα μικρὸ γιάλινο μπουκαλάκι γιὰ τ' ἀγίασμα, κ' ἐκίνησε γιὰ τὴν ἐκκλησιὰ. . . Μὰ πῶς; ὀλομόναχη; Ναί! Γιατὶ ἔαθιά μέσα στὰ θεῖα καὶ ἀλαβάστρινά στήθια της ἔκρυβε ἓνα μυστικὸ πόνο — τὸ πόνο τῆς καρδιάς της.

Ξεκίνησε καὶ σκεπτικὴ πῆγαινε. . . πῆγαινε σκεπτικὴ. . . μὰ πόσο ἦτανε συλλογισμένη ἡ ἀθώα παρθένα. Ἡ Φρόσω πῆγαινε ἀπ' ἄλλο δρόμο στὴν ἐκκλησιὰ. . .

Φρίκη! Ὀλομόναχη αὐτὴ, κορίτσι ἀκόμα, βάδιζε ἀνάμεσα ἔποδες χαιμωνιάτικους θάμνους, ποῦχαν σκεπάσῃ τὸ μονοπάτι, ποῦ ὀδηγοῦσε στὴν κορυφὴ τοῦ λοφίσκου. . . . Μπα! / / . μὴπως πῆγαινε στὸ νεκροταφεῖο τέτοια ὦρα; μεσάνυχτα, παραμονὴ Θεοφανείων; . .

Εἶχε φθάσῃ μπροστὰ στὴν πόρτα καὶ μὲ δειλὸ χέρι τὴν ἐσπρώξε καὶ προχώρησε, μὰ εὐθὺς σταμάτησε μὲ τρόμο στὴν καρδοῦλα της, γιατί μὲ τὴν φαντασία της εἶδλεπε τ' ἄγρια καὶ κοκκαλιασμένα σκέλεθρα τῶν πεθαμμένων νὰ στικθώνονται ἀπ' τὰ κρῦα μνήματά τους, νὰ τὴν περιτριγυροῦν σὰν νάθελαν καὶ καλὰ νὰ τὴν πάρουν στὸν "Ἄδη μαζί τους. Ξάφνου ἀφίνει νὰ ξεφύγῃ ἀπ' τὰ χεῖλια της μιὰ ἄγρια φωνή, σὰν μουγκρητὸ λεονταριοῦ ἀνοιξε τὴν παρθενικὴ ἀγκαλιά της καὶ τέντωσε τὰ μικρὰ χεράκια της, τὰ κρινόλευκα, σὰν νὰ ζητοῦσε νὰ πιᾷσῃ τὴν φύση, ν' ἀγκαλιάσῃ τὸ ἄπειρο. . . Μὲ τὴ φαντασία της εἶδλεπε τὸ σκέλεθρο Ἐκαίνου. Ἐκαίνου ποῦ πέθανε τὴν ἡμέραν τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης καὶ δὲν μπόρεσε νὰ πάγῃ στὴν θανή του νὰ τὸν διῇ, γιὰτὶ γιόρταζε ἡ μητερίτσα της.

Τὰ Θεοφάνεια πέφταν ἀκριβῶς στὰ σπράντα του κ' ἐπειδὴ δὲν θὰ πήγαινε ἀνήμερα, πῆγε ἀπ' τὴν παραμονή κρυφὰ στὸ μνήμά του τὴ νύχτα. Κι' εἶχε τὴν τύχη νὰ τὸν διῇ κι' ἤθελε τώρα νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ, μὰ ἔπεσε χάμω ἔξαφνα καὶ ξύπνησε ἀπ' τὸ λήθαργο τῆς ψυχῆς της. Καὶ ὅλα τὰ πλάνα ὁράματά της χάθηκαν ἀπὸ τὰ μάτια της τὰ στραφτερά, ποὺ τὰ κλείψε ἀπ' τὰ στρατὰ τὰ ματάκια τῆς Φρόσω.

Χαραυγή. Τὸ χωριὸ ὅλο εἶχε μαζευθῇ στὴν ἐκκλησιὰ καὶ κανεὶς ἄλλος, ἐκτὸς ἀπ' τὴν Φρόσω, δὲν ἔλειπε. Ἡ δασανισμένη καὶ ταλαίπαδρη μάνα της τὴν γύρευε ἀνήσυχα ἀνάμεσα στὰ κορίτσια, ποὺ ἦταν μαζωμένα σὲ μιὰ γωνιά τοῦ γυναικωνίτη καὶ ἀμίλητα ταπεινὰ ἀκούαν τὴ θεία λειτουργίαν, πῶκαμνε ὁ παπᾶς μοναχὸς του.

— Τί γυρεύεις, θειὰ Κατερίνα; τὴν ρώτησε μιὰ κοπέλα, ποὺ φαίνονταν ἢ πρὸ πολυλογοῦ ἀπ' ὅλες.

— Εἶδατε τὴν Φρόσω μου, κορίτσια μου;

— Ἀμ' δὲ! Ροχαλίζει στὸ σπίτι καὶ γιὰ νὰ μὴν τὸ καταλάβουμε, ἔρχεσαι καὶ μᾶς ρωτᾷς ἂν τὴν εἶδαμε πουθενά! Θειὰ Κατερίνα, δὲν πειράζει κι' ἂν δὲν ἦρτε. Κάποτε κι' ὁ δουλευτὴς ὀκνεύει.

Τοῦ κοριτικοῦ τὰ λόγια θυμώσανε πολὺ τὴν κυρὰ Κατερίνα καὶ κατακόκκινη ἀπ' τὴν προσβολὴ ἀπομακρύνθηκε. Σὲ λίγο ὁ παπᾶς βγήκε νὰ κάμῃ τὸν ἀγιασμό.

Ἡ Φρόσω, ποὺ ἦταν τὴν στιγμὴ αὐτὴ ἐπάνω στὸ νεκροταφεῖο, εἶδε καὶ πάλι μὲ τὴν φτερωτὴ τῆς φαντασίᾳ ἐπάνω στὸ κρυσταλλωμένο ποτάμι ἕνα σύννεφο ἀπὸ φῶτα, φῶτα ἄπειρα ποὺ θάμπωναν τὰ μάτια καὶ στὴ μέση εἶδε... εἶδε ἕνα σῶμα, σὰν ἀόρατο! μὲ χρυσοστέφανο στὸ κεφάλι. Μιὰ

σκιά τοῦ ἔχουε νερὸ μ' ἕνα χωματένιο δοχεῖο, νερὸ ἀτέλειωτο... τοῦ ἔχουε... τοῦ ἔχουε... Ἐξήφνου ἕνα κοπάδι ἀπὸ ἀγγέλους προβάλλει ἀνάμεσα ἀπ' τὸν συννεφωμένον οὐρανὸ καὶ κατεβαίνει... κατεβαίνει... μὲ ὕμνους καὶ ψαλμοὺς, ποὺ μάγεψαν τὴν καρδίαν τῆς κοπέλας, ποὺ ἦταν τόσο ἀγνή. Πόσο ἀγνή ἦταν ἡ Φρόσω!

Τὰ φῶτα ὥσπν μὲ μαγικὴ ράβδο τὴν ἐλκύανε... τὴν ἐλκύανε, σὰν νὰ τὴν ἔλαγαν νὰ τὰ σιμώσῃ. Κίνησε! μὰ τὸ σκέλεθρο ἐκείνου, ἐκείνου ποὺ ἀγαποῦσε, πετάχτηκε πάλι μπροστά της καὶ ἄρχιζε νὰ τὴν παρακαλῇ νὰ τὸν πάρῃ μαζὺ της ἢ νὰ μείνουν καὶ οἱ δύο τους ἐκεῖ ἀγκαλιασμένοι καὶ ἀδελφωμένοι. Μὰ αὐτὴ προχωροῦσε...

— Ποῦ πᾶς, ἀγάπη μου; τῆς εἶπε.

— Στὰ Φῶτα!... Καὶ ὁλοένα προχωροῦσε... κατέβαινε τὸ λοφίσκο, ἔφθασε τὸ παγωμένο ποτάμι καί, ἀναίσθητη... ἀναίσθητη... προχωροῦσε... πήγαινε στὰ Φῶτα. Καὶ ὅσο προχωροῦσε τὰ φῶτα φεύγανε ποτὸ μακριά... Τὰ κνηγοῦσε τρεχάτη ἐπάνω στὸν πάγο· κόντευε νὰ τὰ φθάσῃ... ἔφθασε... ἔφθανε... νά... νά... πάγῃ!

Μὰ ἔξαφνου χάνετα ἀπ' τὴ μέση!... Σὰν νάταν ὄνειροπόλῃσι αἰθερία!... Εἶχε πνιγῇ μέσα στ' ἀπέραντα κρυστάλλινα νερὰ τοῦ ποταμοῦ, ἐκεῖ ποὺ ὁ πάγος εἶχε λυώσῃ.

Θρήνοι—Τὸ πρωὶ ἡ χαρακωμένη μάνα τῆς δυστυχημένης Φρόσως σὰν τρελλὴ ἔτρεχε μὲς στὸ σπίτι, ζητώντας τὴ θυγατέρα της, τὴ μονάκριβη Φρόσω, ποὺ τόσο τὴν λάτρευε... Ὅλο τὸ χωριὸ εἶχε χαρά. ἄλλοι βιολιά, ἄλλοι ἄλλα ἔργα, ἄλλοι τραγούδια εἶχανε καὶ διασκεδάζαν οἱ χωριανοί, μὲ χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση στὶς ψυχὲς των. Καὶ ἀνάμε-

στα στά τραγούδια ἀκούονταν κάποτε κάποτε κάμποσοι θρή-
νοι, κάμποσα μουγκρίσματα, ποὺ σπεύρουνε τὴ φρίκη καὶ
στὴν πιὸ ἀναίσθητη καρδιά, μουγκρίσματα ποὺ σοὺ ξίσχι-
ζαν τὰ φυλλοκάβια, μουγκρίσματα τῆς κορᾶς Κατερίνας,
ποὺ θαρρεῖς κι' ἐφαλλεν ἔτσι ἄγρια, τρομακτικὰ ἐπιθανάτιος
ψιδαῖς καὶ μοιρολόγια τῆς ἁμοιρῆς μάνας πῶμενε δίχως πα-
ρηγοριά.

Ἡ Φρόσω ἀγάπησε τὰ θεῖα κι' ἀφιέρωσε τὴν ψυχὴ
τῆς σ' αὐτὰ γιὰ πάντα. .

Κι' ἡ μάνα τῆς ἀπομένει δίχως παρηγοριά.

Χρῆστος Χαϊζῆ Γιάννης

ΤΟ ΚΡΕΒΒΑΤΙ

Μάστορα, πρωτομάστορα, τὸ θέλω τὸ κρεββάτι,
τὰ θάμα πρωταθώρητο κι' ἀγέρασιο σιτὴ μέρα.
Πάρε κανιάρια φίλτισι καὶ βράχους τὸν ἀχάτη,
τὸν πιὸ καθάριο μου ρυθμὸ σιτὴ μουσικὴ μου σφαῖρα,
καὶ πάρε ἀπ' τ' ὠκεάνειο τῶν πόθων μου παλάτι
μαργαριάρι' αἰτίμητα τὰ δάκρυα καὶ καρτέρια,
ὕψωνοντας σιτὴ Δόξα μου τὸ ἐκστατικό σου μάτι,
τῆς ἔμπνευσής μου νὰ λουσιῇς τὸν πυρωμένο ἀνέρα. .

Γιατί, μὲ τὸ λαχτάρισμα ποὺ δίν' ἡ αἰώνια Νίκη
τὴν παραυτεῖται μὲν θ' ἀρθῶ νὰ φέρω Βεατρίκη,
καὶ γέροντας στοῦ κόρφου τῆς τὴν ἀσημένια πλάκα
μιὰν Ἀπολλώνεια ἀπάνω του θ' ἀ καθρεφτίσω νιότη!

Κι' ἄκουσα ξάφνω τὴ φωνὴ π' ἀκούγω—ἐνὸς προδότη:
— Μιὰ μέρα καὶ τὸ ξόδι σου θ' ἀ βροῦν ἀπάνω, βλάκα. .

Ὁ. Μπεκίς.

Η ΟΥΡΑΝΙΑ ΥΦΑΝΤΡΑ

«Ο κατημένος άνθρωπος κατακόκκινος απ' τις χρωματιστές αχτίδες του Ήλιου που βασίλευε, προσπάθησε να φτάσει στην κορφή της ράχης, μα έπεσε κατακουρασμένος έπάνω σε μια μεγάλη πέτρα, όπου πριν απ' αυτόν, τόσοι άλλοι διαβίαιε, κουρασμένοι είχαν άναπαινή.

Αιχμαδίζοντας, έκλεισε τα μάτια του στην άρχή, μα το ξανάνοιξε σε λίγο, μαγνητισμένος απ' τη θαυμαστική όμορφιά του ούρανο.

— «Ο πλοήτος του φτωχού ψιθύρισε είναι το μεγαλείο της γής που δίνεται σ' αυτόν χωρίς να λογαριάζεται.

Κοί τηρούσε μακριά στην κοιλάδα, τη θρυμβεντική ακτινοβολία, που έστελναν οι τελευταίες αχτίδες του λαμπρού άστρου κρυμμένου πιά πίσω απ' τις κορφές.

Τα λυπημένα του μάτια ροφούσαν το θέαμα, ακολουθώντας τις γρήγορες αλλαγές της φύσης, αν κι' ο πέπλος του ύπνου του το θόλωνε.

Θαμπές ομίχλες γέμιζαν τον αϊθέρα, τα βουνά φανέρωναν τους σκοτεινούς τους γκρεμούς στον ούρανό, που ήταν ακόμα φωτεινός μα που και σκοτεινιάζε ολοένα.

«Ο άνθρωπος λοιπόν ξετίλιξε ένα μικρό πακέτακι, πήρε έναν κερτί από ρίζι, τυλιγμένο σ' ένα φύλλο χουμουδιάς κι' έφτασε σιγά σιγά.

Σε λίγα βήματα παρακάτω, έτρεχε ένα νερό κυττακυλώντας ανάμεσα απ' τις πέτρες στον κοτήφορο όπου τόσο δύσκολο τον είχε άναυβη. Ήλπε. Κατόπι έπλυνε τη σκόνη των γυμνών του ποδιών και ξανάκατο, φυλάγοντος να προβάλλη το φεγγάρι, γιατί δέν είχε φτάσει στο τέλος του δρόμου του.

Πάλαιψε με τον ύπνο, παραδίδοντας το νέταπο του σ' ένα δροσερό άεράκι που περνούσε κι' ο θλιβερός δρόμος των σκέψεων του τον ξύπνησε ολοένα.

Στηρίζοντα με τα δυό του χέρια έάνω στο βούκιντρο του μπάνι, το μόνο πράγμα, που βάσταζε απ' την πεσσομένη του ζωή μόνο ένθύμιο των μερών του που ήτανε λιγότερο σκληρός. Γιατί να είχε περάσει πιά ο καιρός που άνάμεσα απ' τις πλημμυρισμένες ριζιές οδηγούσε όλη τη μέρα τα άργ κίνητα και ήρεμα του

ζωά, κι' α μόλις τελείωνε το έργο του γυρνούσε στη δροσερή του καλύβα, κοντά στην αγαπημένη του μάνα και το σεβαστό του πατέρα; Τι είχε κάνει για να του δώκη τόσα κτυπήματα (ο ούρανός ;). Τα χρόνια της στέρησης; πολύχρονη άρρώστεια της πολυαγαπημένης του μάνας, έξαντλούσε κάθε τι που τους είχε μείνη το κοπάδι είχε πουληθή για να πληρωθούν τα έξοδα του τρομερού χωρισμού ! . . . Τώρα ο πατέρας του είχε πεθάνη κι' αυτός απ' το βάσανο, κι' ο γιός μη έχοντας πιά τίποτα πουλήθηκε ο ίδιος για να τιμήση τον πατέρα του με άξια κηδεία.

Μη έξουσιάζοντας πιά τίποτα ο βοσκός, μήτε αυτό το σώμα του πήγαινε τώρα, στον άγνωστο άφέντι του που έπρεπε να τον δουλέψη σάν σκλάβος.

Το φεγγάρι κίτρινο και όλοστρόγγυλο είχε άναυβη στον ορίζοντα. Τώρα έπαιρνε ένα χρώμα γαλανό και καθρεφτιζούνταν μέσα στην άφθνη λουλουδιά.

«Ορθιος ο βοσκός, έρριξε ένα άτέλειωτο βλέμμα στο έλεύθερο άπειρο και στις βαθιές κοιλάδες χαμένες σ' όνειρεμένες ομίχλες, πριν να χωθή κάτω απ' την θορυβώδικη σκιά κάποια δάσους καλαμιών, που έπρεπε να διαβή.

Χάθηκε άναστενίζοντας, έννοιωθε εκεί πέρα τον έαυτό του λιγώτερο έλεύθερο από τώρα σκλάβο.

Περπάτησε περπάτησε μ' ένα ρυθμικό βήμα, που έγινε μηχανικό : περπατούσε πλακωμένος με το βάρος της λύπης και της φτώχειας του. Του φαίνονταν πώς το δάσος δέν είχε τελειωμό, πώς πάντα θα περπατούσε.

«Η έλαφροσκοτεινιά ήταν γεμάτη από σπίθες που έρριχνε το φεγγάρι, ψηλά απ' τον ούρανό στα βαθουλά φύλλα.

«Άξαφνα νόμισε πώς είδε μπροστά του ένα ανθρώπινο σχήμα, ακούνιτο, στην άκρη του μοναπατιού.

Φοβήθηκε στην άρχή και σταμάτησε, μα ύστερα κατάλαβε πώς ήταν μια γυναίκα και σκέφθηκε πώς πήγαινε στον ίδιο το δρόμο με αντίθετη διεύθυνση.

Ξανάρχισε πάλι να περπατάει μα όταν πέρασε μπροστά απ' την άγνωριστη, αυτή έκανε ένα βήμα μπρος, και το φως πέφτοντας έάνω της την έδειξε πώς είχε μια άσυνήθιστη όμορφιά.

Σταμάτησε πάλι θαμπωμένος.

— «Είσαι ή θιά άυτιουνού του δάσους ;» φώναζε.

— «Α ! Όχι, άπάντησε εκείνη με μια γλυκαία φωνή, είμαι μια τσιπενή δύστυχη γυναίκα, όλομόναχη και χωρίς τίποτα».

— «Εὐδότης ! Τότε καὶ ὁ ἥλιος εἶναι φτωχός.
Ὅστις βοήθειά σου στή σκιά, σὺν νύχτῃ νὰ κρύβῃ τὴν παλ-
λή της λαμπρῆς.

— «Βοήθειέ με, ποῦ εἶσαι, πάρε με γιὰ γυναῖκα».

Ἀνατινέχθηκε μιὰ φωνή, καὶ κατόπι γέλασε πικρά.

— «Γιὰ αὐτὸ τὸ περιγέλοιο ; φώναζε, δὲν εἶς ἔκαστα τίποτε».

— «Μιλῶ μ' ὅλη μου τὴν ἀγοστήν, πάρε με γιὰ γυναῖκα.
Προσπάτευσέ με.

— «Δὲν ἔχω τίποτε, οὔτε κι' αὐτὸν τὸν ἐναντίό μου καὶ πε-
γαίνω στὸν ἀφέντη μου σὺν σκλάβος καὶ εἶμαι.

— «Ὁ ἀφέντης σου δὲ θὰ εὐχριστιθῇ, νὰ ἔχῃ δυὸ σκλάβ-
ους γιὰ τὴν τιμὴ τοῦ ἑνα ; Θὰ μπόρῃς νὰ σὲ φανῶ χορήγη-
σαι καὶ σοὺ γλυκύνω τὴ σκλαβιά.

Τότε ῥίχτηκε σὰ πόδια τῆς ἀγνώστης κλαίοντες, φωνά-
ζοντας στὸν οὐρανὸ τὴν εὐγνωμοσύνη του γι' αὐτὸ τὸ ἀνέυριστο
εὐεργέτημα, ποὺ θὰ ἔσβυνε ὅλως τοὺς πόθους του.

Ἐξῆσαν πολλοὺς μῆνες σὺν αὐτοῦ ἀφέντη ποὺ τοὺς εἶχε
δεχτὴ καὶ τοὺς δυό.

Ὁ βοσκὸς περιποιόταν τὸ κοπάδι μὰ δούλευε εὖ νὰ βρῶ-
σκουνταν σὲ ὄνειρο, παραλυμένος ἀπὸ μιὰ εὐτυχία ποὺ δὲν μπο-
ροῦσε νὰ τὴν πιστέψῃ καὶ ποὺ δὲν ἔπαυε νὰ τὴν σκέπτεται.

Ὅτεν ἔμπαινε σὶὸ σπιτάκι του κτισμένο στὴν ἀκρὰ ἐνὸς λι-
βαδιοῦ ἔκρυπτε νὰ φῶν ἑκαθήμενος μαρμαρὰ ἀπὸ τριπέζι,
θαύμαζε τὴ γυναῖκα του καὶ μὲ μιὰ καινούργια ἐκπληξὴ πάντα,
καὶ μιὰ ἀνέκφραστη συγκίνηση.

— «Πῶς μιὰ τέτοια γυναῖκα, ποῦ εἶσαι, μπόρ-
ε νὰς θιλῇ σὺν ἀνθρώποισιν κι' ἑμῖνος ;» ψιθύριζε.

— «Μέσα στὸ χαριτωμένο σου ὤμα εἶδα τὴν ψυχὴ σου» τὸν
ἔλεγε.

Μέσα στὴν κάμαρα εἶχε τοποθετήσῃ ἕνα μεγάλο ἀργαλεὺ
γιὰ νὰ ὑφαίνει, ὅπου δούλευε ἀδιάκοπα. Μὰ τὸ ἔργο της ἦταν
κρυμμένο προσεκτικὰ κάτω ἀπὸ ἕνα γκριζὸ κέπλο ποὺ τὸ κατέ-
βαζε σὺν δὲν ἦταν μονάχη.

Ἐκεῖνος δὲν τολμοῦσε νὰ ζητήσῃ νὰ διῇ τί ἦταν αὐτὸ, γι-
αὶ σὺν ἦταν κοντὰ της αἰσθάνονταν τόσο φόβο ὅσο καὶ μῆθη,
καὶ δὲ θὰ τολμοῦσε ποτὲ νὰ τὴν ἀγγίξῃ μήτε μὲ τὴν ἄκρη τοῦ
νυχιοῦ του, ἂν αὐτὴ δὲν ἔρχονταν μπροστὰ στὰ χεῖλιά του.

— Τί ὁμορφὴ ποὺ εἶσαι ! τί ὁμορφὴ ποὺ εἶσαι ! τῆς ἔλεγε
μὲ τὰ μάγουλά της στὰ χεῖριά του, μὲ τὰ βλέμματά της ἐκστατικά, καὶ

δὲν εἶσαι ὁμορφὴ παρὰ γὰρ μένα ὦ ! Πανώρια.]

Ὅταν ἔλθῃ κανένας ἄλλος σὺν ἑφῆς ἐπάνω σου σκο-
τεινιάζοντας τὴν ὁμορφιά σου καὶ κανεὶς δὲ βλέπει τὴν ὁμορφιά σου.

— «Ὁ ἀφέντης θὰ μισοῦσε νὰ με ποθήσῃ, καὶ νὰ με-
πάρῃ ἀπὸ σένα . . . ἔμιαστε σκλάβοι.

— «Εὐὸ σκλάβο ! Ὅχι καλύτερα ἡ βασιλίσσα τοῦ κόσμου.
Ἄν δειχνοῦσυνα ὅπως σὲ μένα ὅλοι θὰ γίνονταν σκλάβοι».

Τοῦ λέει γελώντας :

— Μὴν κρυώνῃς τὸ ῥίζι σου.

Μιὰ μέρα ἀκούστηκαν ἔξω ἀπ' τὴν καλύβα κρότοι ἀπὸ βή-
ματα, σπάνωντος ἑσπερὰ τὸ παχὺ στρώμα τοῦ ἄμμου. Μιὰ φωνὴ
ἀκούστηκε δυνατὴ, δεσποτικὴ καὶ βροντίζει καὶ διατάζει.

— «Εἶναι ὁ ἀφέντης ποὺ κάμνει ἐπιθεώρηση, ψιθύρισε ἡ
γυναῖκα, πῆγνε μισοτά του καὶ παρακάλεστον νὰ μὴ ἴδῃ
μιὰ στιγμὴ.

Ἄν κι' ἡ παράκληση τοῦ φάνηκε αὐθάδεια ὁ βοσκὸς δὲ
δισταίνει. Τρέχει γονατίζει μπρὸς στὰ πόδια τοῦ μεγάλου ἀφέντη,
τοῦ κυρὸν ποὺ στέκεται ἐκεῖ κοντὰ του. Μιλάει χωρὶς νὰ τρέμῃ.

— «Στὴν καλύβα σου ; τί νὰ κάμω ; ἔλεγε ὁ ἀφέντης τί με
θέλεις ;

Μὰ ἔκανε λίγα βήματα βρίσκει ἀντίκρου στὴν ὀλάνοιχτη πόρτα
καὶ σταματᾷ κατὰκλῆτος. Ἐκεῖνο ποὺ βλέπει μέσα στὴν τορνευ-
κήμαρ τὸν ἐνδιαφέρει γιατί μπαίνει βιαστικά. Ἡ ὑπάντρα σή-
κωσε τὸ γκριζὸ κέπλο καὶ ἔκρυψε τὸ μυνηριώδικο ἔργο τὸ ἀφη-
σε τότε νὰ φαίνεται ὁλόκληρο.

Εἶναι ἕνα κομμάτι ὑφασμα τόσο θαυμάσιο καὶ δὲ βρίσκειται
ποτὲ τ' ὁμοίό του ἁρμονικὸ κομψό, βαδὺ καὶ σὺν κοκκινισμένο
ἀπ' τὸ οἶμα τῶν λουλουδιῶν μὲ σπῖθα, φτωχὰς κάτω ἀπ' τὰ σὺν-
νεφα, μὲ τορνευμένα φινιγὰ καὶ κίματα.

Ὁ ἀφέντης τραυλίσθηκε ἀπ' τὸ θ' ὄραμα τὸν. Πιάνει τὸ
ὑφασμα, τὸ τρίφτει ἀνάμεσα στὰ χεῖριά του, τὸ γυρνᾷ, τὸ χαλ-
δεύει, τὸ διπλώνει, τὸ ξεδιπλώνει.

— «Θέλεις νὰ με τὸ πωλήσῃς ; Γέλασε ; Μ' ἀρέσει. Ἕνας
θησαυρὸς εἶς θὰ τὸ πλήρῃς !! Πόσα θέλεις ;

— «Δέξαι κομμάτια φρονιάς, καὶ τὴ λευθεριά μας βπαν-
ταίει ἡ ὑπάντρα.

— «Εἶσαι ἐλεύθερη, φωνάζει ὁ ἀφέντης μὲ χαρὰ ὁ σέλο-
νόμος μου θὰ σὲ μετρήσῃ τὸ γουρῶνι. Κι' ὁ ἴδιος μὲ βία καὶ
προσοχὴ τραβάει τὸ ὑφασμα ἀπ' τὸν ἀργαλεὺ, τὸ τυλίγει καὶ τὸ
ρέπνει μαζὺ του.

Ἐλεύθεροι ! Ἐἴνε ἑλεύθεροι ! Ὁ βοσκὸς κλαίει στὰ πόδια τῆς γυναίκας του.

Μὰ αὐτὸ δὲν εἶναι εὐτυχία. Μιὰ φοβερὴ ἀνησυχία τὸν βασανίζει τὴν καρδιά. Τὸ ἔργο του τελείωσε σπύθηκε· μὰ ἔγινε ἀπὸ ἓνα θαῦμα, καὶ τὸ θαῦμα θὰ πένη.

Τὸν κυττάζει ἐρωτικά, μὰ καὶ μ' ἓνα ἀψηλότερο μεγαλεῖο ποῦ τὴν κίβναι ἀπὸ τόρα ἀπόμακρη.

— Παραβίασα, γιὰ σέ-α αἰώνιους νόμους τοῦ εἶπε. Ἦρθα ἀπ' ἄλλου το κατὰλαβε καλά, Ξύρε το, εἶμαι ἡ Οὐράνια ὑπάντρα. Νὰ ὑφαίνε γιὰ σένα καὶ πρέπει νὰ φύγω γιὰ νὰ ξαναπαίξω τὴ θέση μου ἀνάμεσα στὰ ἀστρα.

Μὴν κλαίς ἔτσι· ζῆσε μὲ τὸ ἐνθῦμο τῆς εὐτυχίας, μείνε πιστὸς στὴν καλωσύνη, μείνε πιστὸς στὴ γυναῖκα πὺ κουβιάσει τὴν ἀγάπη της στὸν οὐρανὸ. Μιὰ μέρα τότε θὰ ξανασυναντι-δοῦμε.

Κρεμίζεται σι' ἀνύπαρχτό της φανοτάκι τυφλώνεται, κυττάζοντας αὐτὴν ποῦ τὸν ἀφίει, τόσο γίνεται φωτεινὴ.

Σιγά, σιγά, ἀνεβαίνει, ἀνεβαίνει γιὰ νὰ ξαναπαίξω τὴ θέση της στὸ σπῆτι τῶν Μεταξοσκουλικῶν, ἐνῶ ὁ βοσκὸς αἰσθάνεται νὰ ραγίζεται ἡ καρδιά του, τὰ μάτια του θολώνουν καὶ στὸ τέλος χάνει τὰ λογικά του.

Ἐξῆσε χρόνια βοριά καὶ ὁμορφες νύχτες ὄνειρώδικες, μὰ τὰ βλέμματα στὸν οὐρανὸ. Πιστὸς στὸν ἔρωτα, πιστὸς στὴν καλωσύνη, βοηθῶντος ὁλους, ἐφθάσε στὸ τέλος τῆς δοκιμασίας του. Πέθανε ! . . .

Καὶ τότε σὰν ἓνα σύννεφο, οἱ εὐχές, ἡ εὐγνωμοσύνη, ὁ σεβασμὸς ἐκείνων ποῦ παρηγόρησε, τὸν πῆγαν ἔξω ἀπ' τὸν κόσμο καὶ κίθισε ἀνάμεσα στὰ ἀστρα.

Ἡ πολυαγαπημένη τότε, ἔλαμπε κοντὰ του, στὴν ἀντικρυνή μεριά ἑνὸς λάκκου· μα ἀλλοίμονο—πῶς νὰ τὴν φθάσει :

Τὰ ἀστρα τότε, γύριψαν γι' αὐτοὺς τοὺς ἀγαπημένους μια χαρὴ, καὶ συμφωνήθηκε πῶς μιὰ φορὰ τὸ χρόνον ἑκατομμύρια κορῶνες μαζεύονται καὶ μὲ τα τεντωμένα τοὺς φιερα θὰ καμνουν γιὰ ἑλαφρία γέφυρα, ἀπ' ὅπου θὰ περνεῖ ὁ βοσκὸς γιὰ νὰ βλέπει τὴν Ὑψαντρε.

Φανάρι.

Γιάννη, Χατζηγιάννης

ΔΗΜΟΣ ΒΛΑΣΗΣ

“ΠΡΩΤΕΣ ΜΟΛΥΒΙΕΣ,”

Τὸ τραγοῦδι τοῦ τρελλοῦ.

Il n' y a pas de fous ! . . . il y a des gens qui ont leur idée . . . il y a des gens qu'on ne comprend pas bien . . . Voilà tout . . .

OCTAVE MIRBEAU

Τρελλό ! μὲ λένε στὸ χωριό, τρελλό ! μὲ φωνάζουν σὰν μὲ διοῦν.

Χα, χα, χα ! ἀκοῖς ἐκεῖ νὰ μὲ λέν τρελλό, ἔναν ποῦ σκέπτεται ἀλλοιώτικα ἀπ' αὐτοὺς, ποῦ ζῇ σὲ κόσμον διαφορετικόν, σὲ κόσμον ὄνειρώδικο, ἡλήθιο, ἀβασάνιστο, ἐκεῖ ποῦ βλέπεις τὴν ἀλήθεια ξέστερη, τοὺς ἀνθρώπους ποῦ ψυχολογᾷς βίθεις, καὶ γελάς μὲ τὰ ἑλενὰ τους χάλια.

Χα, χα, χα ! καὶ γιὰτὶ μὲ λέν τρελλό ! . . .

Γιὰτὶ μὲ τοὺς πόνους τους γελῶ, στὴν δυστυχία τους χαίρουμαι, καὶ στὴν εὐτυχία τους κοροῖδεῖω.

Καὶ τί εἶνε ἡ δυστυχία σας ἀνθρώποι ; Μήπως δὲν φταῖτε ἑαυτοὺς ;

Ἡ εὐτυχία σας τί εἶνε τάχα κι' αὐτή ; Δύο στιγμὲς γλυκὲς, περαστικές, καὶ στὸ τέλος πάντα πικρὲς.

Χα, χα, χα ! ποῦ μὲ φωνάζετε τρελλό !

Ὡραῖα ἔκτακτα ἐγὼ περνῶ, βάσανα δὲν ξέρω τί θὰ ποῦν, τὴν εὐτυχίᾳ μήτε τὴν νοιώθω. Ζῶ γιὰτὶ γεννήθηκα, καὶ φυλάγω νὰ πεθάνω, χωρὶς φόβον καὶ τρομάρα σὰν κι' ἑσῶς.

Χα, χα, χα ! δυστυχισμένοι ποῦστε οἱ ἀνθρώποι, ζῆσε μὴ ζεύροντας γιὰτὶ, καὶ σκοιῶνεστε γιὰ νὰ τὸ βρῆτε.

Ἀνοίξτε τῆς βαρκούλας τὰ πανιά, ἀφῆστε τὴν ἡσυχίαν νὰ ταξιδέψῃ, τίς σκέψεις καὶ τίς κάκιες ρίξτε σιὸ γυαλό !

Τὸ νοῦ σας βγάλτε σάν κι' ἐμένα, γιατί ποτὲ δὲν σᾶς ἀφῆλθε, ποτὲ δὲ σᾶς ἔδωκε τὴν ἡσυχίαν, μὰ πάντα σᾶς ἐπράννησε σκληρό.

Δις τε μ' ἐμένα τί ὁμορφανὰ ποῦ ταξιδεύω, μ' ἐλευθέρη τὴν βάρκα σιὸ νερό, κι' ὡς πάγη ὅπου θέλει, δὲ μὲ μέλλει θὰ βρῇ κι' αὐτὴ μιὰ μέρα, τὸν Χάροντα γυαλό.

Χα, χα, χα ! ὦ; πᾶν' νὰ μὲ φωνάζουνε τρελλό ! . . .

Ἰούλιος, 1919

ΔΙΑΜΑΝΤΙΑ

* Ἀληθινὸς πλοῦτος τῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἀγάπη, καὶ πραγματικὴ πτώχεια ὁ ἐγωισμός.

* Ἄν θέλετε νὰ εἰσθε πλοῦτοι πρέπει νὰ οἰκονομᾶτε περισσότερο παρὰ νὰ κερδίζετε.

* Ἡ τιμὴ εἶναι ὅπως μιὰ πολύτιμη πέτρα, ὁ παρρηλικὸς λεὼς θαμπώνει τὴ λάμψη του καὶ τὴν ἀφαιρεῖ σχεδὸν ὅλη τὴν ἀξία της.

* Ἡ ἀνάμνησις εἶναι βακτηρίον τοῦ γήρατος καθὼς ἡ ἐπιθυμία φτερό τῆς νεότητος.

* Ὁ ἄνθρωπος εἶναι παιγνίδι τῆς φύσεως.

* Ὁ ἄνθρωπος χωρὶς ἀναισθησίαν εἶναι σῶμα χωρὶς νύμφη.

* Ἐπιμένετε καὶ θὰ διῶτε τὰ καλὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπιμονῆς σας.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΤΟΥ ΜΗΝΟΥ

Τάφε, κρεββάτι νυφικόν, ὦ κατοικία ὑπόγεια,
Ὅπου θὰ μείνω πάντοτε, καὶ θαῦρω τοὺς δικούς μου,
Ποῦ ἐκεῖ τοὺς περισσότερους ἢ Περσεφόνη ἐδέχτη,
Καὶ κατεβαίνω ἐγὼ ὑστερνὴ, χειρότερα κι' ἀπ' ὅλους,
Πρὶν σωριασταῦν ἡ μέρες μου καὶ πρὶν ἀπ' τὸν καιρὸν μου;
Μὰ ἀφοῦ θὰ πάγω ἰώρα ἐκεῖ, βέβαια θαρρῶ κ' ἐλπίζω
Πῶς θὲ νὰ φθάσω ἀγαπητὴ σὲ μάνα καὶ πατέρα,
Κι' ἀγαπητὴ σὲ σέφανε, ὦ φίλτατε ἀδερφε μου;
Γιατὶ κι' ἀφοῦ πεθάνετε, μὲ τὰ δικὰ μου χέρια
Σᾶς ἔλousα, σᾶς σιόλισα, στοὺς τάφους σας ἀπάνω
Ἐχυσά ἐγὼ τριπλὲς σπονδὲς καὶ τώρα, Πυλυνείκη,
Φροντίζοντας τὸ σῶμα σου, πληρώνομαι μὲ τέτοια.
Κι' ὅμως οἱ φρόνιμοι θὰ ποῦν πῶς φρόνιμα ἔχω κάμει.
Ἀλλὰ δὲ θᾶπερνα ποτὲς, ἐνάντια στοὺς πολῖτες,
Μιὰ τέτοια πράξη ἀπάνω μου, κι' οὔτε γιὰ παιδί μου,
Κι' οὔτε καὶ γιὰ τὸν ἄντρα μου. Κι' ἄκουσε γιὰ ποῖο λόγο.
Ἄν ἔχανα τὸν ἄντρα μου, θᾶβρισκα κι' ἄλλον ἄντρα,
Καὶ τὸ παιδί μου ἂν ἔχανα, θὰ μοῦ γεννιοῦνταν ἄλλο.
Μὰ ἀφοῦ σιὸν Ἄδη κρύφτηκαν ἡ μάνα μου, ὁ πατέρας,
Δὲ θὰ μπορούσε πιά ἀδερφὸς ποτε νὰ μὲ γεννιοῦνταν.
Ἐγὼ ποῦ σὲ προτίμησα λοιπὸν γιὰ τέτοιο λόγο,
Φάνηκα πῶς ἀμάριττα σιὸν Κρέοντα ἐδῶ τοῦτον,
Καὶ φοβερά πῶς τόλμησα, ὦ ποθητὸ μου ἀδερφε.
Κι' ἀπὸ τὰ χέρια μ' ἐπιασε καὶ ἰώρα εἶσι μὲ σέρνει,
Χωρὶς κ' ἐγὼ νὰ τὸ χαρῶ νυφικὸ κρεββάτι,

Χωρίς κι' οὔτε νὰ παντρευτῶ, κι' οὔτε παιδιὰ νὰ θρέψω
 Κ' ἔτσι ἀπὸ φίλους ἔρημη, ἐγὼ ἢ δυστυχισμένη,
 Πηγαίνω τώρα ζωντανή κάτω σιτὸν πεθαμένους.
 Ποιὸς εἶναι ὁ νόμος τῶν θεῶν ὁπῶχω παιτημένον;
 Τί μ' ὠφελεῖ τῇ δυστυχῇ τοὺς θεοὺς πιά νὰ κοιτάζω;
 Ποιὸν νὰ φωνάζω τώρα ἐγὼ, ποιὸν γιὰ νὰ με βοηθήσω;
 Ἀφοῦ ἀπ' τῇ θεοσεβείᾳ μου, ποῦ ἀσέβησα μοῦ λένε;
 Ἀλλ' ἂν οἱ ἀθάνατοι θεοὶ κι' αὐτοὶ με κατακρίνουν,
 Τότε κ' ἐγὼ τῇ δέχομαι μιὰ τέτοια τιμωρία·
 Μὰ ἂν τοῦτοι κριματίζονται, τότε κι' αὐτοὶ ὥς μὴν πάθουν
 Ἀλλὰ ἀδικώτερα κακὰ παρ' ὅσα ἐγὼ παθαίνοι!

« ΓΙΑΤΙ ; »

Γιατί ὁ εἷς νὰ χαίρεται κι' ὁ ἄλλος νὰ λυπᾶται ;
 γιατί ὁ ἓνας ν' ἀγαπᾷ κι' ἡ ἄλλη νὰ ἀρνιέται ;
 Γιατί . . . ὦ ! τοῦτο τὸ γιατί κανένας δὲν γνωρίζει,
 ὁ ἥλιος ὅλα εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον δὲν φωτίζει.
 Φωτίζει χῶρες καὶ βουνά, ποτάμια καὶ λαγκάδια
 μὰ δὲν φωτίζει τῆς καρδίας τ' ἀφώτιστα σκοτάδια.

Ἀχ. Παράσχος.

ΕΥΡΙΑΧΗ ΦΙΛΟΘΕΙΑ

Ο ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Hajib-Souleyman El-Hadad

Ἦτανε λεπτή.
 Τὰ ιριαντάφυλλα
 τῆς νιότης ἔχουνε
 στολίσει τὰ μάγου-

λά της. Τολαντεύεται σὰν τὸ κλα-
 δι ποῦ τὸ κουνεῖ ὁ ζέφυρος. Ὡ-
 ραία, καθαρὴ σὰν τὸ λουλούδι
 τοῦ κήπου, μόνον ὁ ἀλαφρὸς
 αἶρας κι' ἡ κοκκινάδα ἔχουν
 ἐγγίσει τὰ μάγουλά της. Ἀσπρη,
 τὰ μαλλιά της στεφάνωναν τὸ
 μέτωπό της.

Ἦτανε μοναχοκόρη, μεγάλωσε
 στὸ χωριό. Δὲν γνῶριζε παρὰ
 τὸ χωράφι καὶ τὸ χορτάρι ποῦ λα-
 χταρῶσε σὰν τὴν ἔβλεπε καὶ τὰ
 λουλούδια ποῦ με χάρι ἀπλώνον-
 ταν γιὰ νὰ τὰ κόψῃ.

Δὲν εἶχε γνωρίσει παρὰ τὸν
 ἥλιον τὸν ἔλεγε « Adieu ! » σὴν

δόση του, ἔτρεχε σ' αὐτὸν στὴν ἀνατολή του. Δὲν γνῶριζε παρὰ
 τὸ φεγγάρι ποῦ τὸ κύτταζε καὶ νόμιζε ὅτι ἔβλεπε σ' αὐτὸ τὴν

είκόνα της και τὸ φεγγάρι πάλι νόμιζε πῶς ἔβλεπε τὴ δικαίαν του σ' ὁ πρόσωπό της. Ἐμπαινε μέσα στὴ σκηνή της τὴ νύχτα. Ὁ ζήφυρος γλυστρουθεύει παίζοντας γιὰ μιὰ σπηλιὰ μὲ τὰ μαλλιά της καὶ τὰ μαλλιά της κυματίζουν ὥπως κυματίζει κι' ἡ σπηλιὰ. Ἀξοφῶνα ἀκοίεσαι θόρυβος περπατησιῶς κοντιὰ της, κι' ἀπαίνω σ' ὄλογο ἱεροβικὸ πρὶ βάλαι ἕνας λεβέντης νέος. Ἡ λυγρὴ ἢ κορμωστασιά του περιφρονουθεύει τ' ἀκόντι, τὰ μεγάλα του μάτια περιφρονούσανε τῆς ρομφαίης, εἶχε ξεφουγκρήσει κι' ἡ ματιὰ τ' ἔχονε διαπεραστικώτερη καὶ φοβερώτερη μὲ τὰ κινήματά της, παρὰ τὸ ξεγυμνομένο του σπαθί· στὰ ροθία του λάμπανε τὰ διαμαντὰ ; ὅμοια μ' αὐτὰ φαινούτανε τὸ φεγγάρι μὲ τ' ἄστρα τριγύρω του.

Ἦλθε καὶ χαιρέτησε. Χαιρομένη μετ' ἡμέτερον γιορμάτο ἀπὸ χάρι καὶ πῆγε σιμά της καὶ μὲ παράπονο εἶπε πῶς διψάει. Αὐτὴ ὕστερα ἀπὸ λίγο ξανάλαβε μὲ ποτήρι τὸν κύματι δειλά, δειλά καὶ μὲ ἔκσταση. Κι' ἐκεῖνος ἔπινε μὲ χαμόγελο ὡς ποὺ ξεδίψασε· μὰ τὰ μάτια του δὲν εἶχαν ξεδιψήσει ἀπ' αὐτήν. Μὲ μικρὰ ρουφήματα ρουφοῦσε τὸ ποτό, κι' αὐτὴ μὲ μικρὰ ρουφήματα ρουφοῦσε τὸ κρασί τῆς ὡραιότητάς του. Ἦπιε ὅσο διψοῦσε· κι' ὕστερα ἔδωκε τὸ ποτήρι γιορμάτο ὅχι πιὸ ἀπὸ νερό, ἀλλὰ ἀπὸ ἐπαίνους.

Τὴν ἀποχαιρέτησε κι' ἔφυγε, ἀφοῦ εἶχε δώσει γι' ἀντάλλαγμα τοῦ δροσεροῦ νεροῦ, τὴ θέρμη τῆς ἀγάπης.

Ἡ ἀγάπη κυρίεψε τὴν παρθένον καὶ μόλις αἰτὴ γνώρισε τὴν ἀγάπην, ἡ ἀγάπη ἔγινε κυρία αὐτῆς. Πέρασε τὴ νύχτα σὲ σκεπτάδια ἀπελπισιᾶς, σκοιᾶδια ποῦ σ' αὐτὰ ἴσως ποτὲ δὲν θὰ μπορούσε νὰ λάμψη ἡ ἐλπίδα.

Ὁ ὕπνος κτυποῦσε τὰ βλέφαρά της, ἀλλὰ μιὰ σκιὰ, τὸν ἔδιωχνε τότε, ἡ σκιά ἐκείνου ποὺ ἀγάπησε.

Ἔτσι πέρασε ὡς τὴν ὥρα ποὺ ἔφυγε ἡ νύχτα κι' ὁ ἥλιος φάνηκε λάμποντας σιτὸν ὀρίζοντα τοῦ οὐρανοῦ· τότε εἶδε ἕνα ἀγγελιαφόρο ν' ἄρχειται ἀπὸ μέρους τοῦ ἀγαπημένου της· μὲ δῶρο ποὺ τόδιδε στὴ προσωποποίησι τῆς ὁμορφιάς· ἕνα καθρέφτη μὲ πλαίσιο ἀσημένιο ποὺ τὸν ἔκαμνε πιὸ γυαλιστερό.

Ὁ ἀγγελιαφόρος τῆς σίμωσε καὶ τῆς εἶπε : « Δῶρο ποῦ τὸ προσφέρει ὁ κύριος στὴ κυρία μου. » Κατόπι χαιρέτησε καὶ ἔφυγε. Ἦσαν ἡ τιμὴ τοῦ δροσεροῦ νεροῦ κι' εὐχαρίστησε τὸ θεὸ ποὺ δὲν τῆς ἔστειλε κανένα ποτήρι γι' ἀντάλλαγμα· γιατί δὲ θὰ τῆς ἄρξε καθόλου μιὰ τέτοια πληρωμή ! Γιὰτὶ ἡ ἀγάπη εἶχε καταχτήσει τὴν καρδιά της νέας, ἀγάπη καὶ πόθος γιὰ τὸν ὁμορφο νέον κι' ἐκεῖνος δὲν τόξερε διόλου. Ἐκλαίγει γι' αὐτὸν γιατί τὸν ποθεῖσε πολὺ, κι' ἐκεῖνος δὲν ἤξευρε τί γινόντανε. Ὅταν τὸ τόξο ρίχνει τὸ βέλος γιὰ τὸ κακούργημα, δὲν πρέπει νὰ κατηγορεῖμε τὸ βέλος γιατί δὲν ξέρει ἐκεῖνο ποῦ ἔκαμε.

Ἡ νέα θαύμαζε τὸν καθρέφτη καὶ πλαῖσιό τοῦ πρόσωπό της ἔβλεπε ἐκεῖ μέσα ἀπὸ ἀνάμνηση τὸ πρόσωπο τοῦ ἀγαπημένου της.

Καὶ συνέλπει αὐτῆς τῆς ἀνάμνησης ἦτανε πῶς ἡ φωτιά τῆς ἀγάπης μεγάλωνε μέσα της. Δὲν ἔπαυε νὰ τὴν καίη ὅσο πῆγαινε περισσότερο, τὸ πάθος, νὰ λυώνη τὸ σῶμα της ὡς ποὺ ἡ ὁμορφὴ νέα ἔγινε φάντασμα, πιὸ λεπτὴ κι' ἀπ' τὸν ἀέρα. Ἐπείσε τέλος στὸ κρεβάτι, ἄρρωστη, καὶ παραπονιούνταν [γι' ἀρώστια σωματικὴ κι' ἔκρυβε τὴ ψυχικὴ ἀρώστια.

Οἱ ἄνθρωποι ἐπορεύσανε γιατί δὲν ξέρανε τὴν ἀδελφὴ ἀρώστια ποῦ ὑπέφερε, καὶ δὲν ξέυρανε κανένα φάρμακο. Κι' ἡ μητέρα της κι' ὁ πατέρας ἀρχέψανε νὰ θρηνοῦν καὶ ν' ἀγωνιοῦν. Καὶ τί ὠφελοῦσε ἡ ἀγωνία κι' ἡ λύπη ;

Καὶ ἡ νέα ποὺ γνώριζε τὴν ἀληθινὴν ἀρώστια τοὺς ἔλεγε :

Δὲν ξέρω, εἶνε τὸ πεπονημένο. Ἐκαμνε ἔτσι ὡς τὴν ὥρα ποὺ ὁ χάρος ἀπλῶσε τὰ φτερά του ἀπάνω της, καὶ τὴν σίμωσε γιὰ νὰ διαφιλονικήσῃ τὴ ζωὴ· τότε ἡ ἀγωνία ἀρχίζει νὰ σέρνῃ τὴν ψυχὴ της ἀπὸ τὸ στήθος της, κι' ἡ ἀκμὴ τῆς νιότης πολεμοῦσε γιὰ νὰ διώξῃ τὴν ἀγενίαν. Οἱ γονεῖς της ἦσαν ἐκεῖ, ἀνίκανοι, καὶ δὲν εἶχαν οἰδυνοτυχημένοι παρὰ κλάματα καὶ λύπη· ὁ ἥλιος ἔδουσε ἀφοῦ τὴν χαιρέτησε, ὥπως πάντοτε μὰ αὐτὴνα τὴ φορὰ δὲν τοῦ εἶπε « Au revoir ! »

Ἄκουσε κοντιὰ στὴ θύρα θόρυβο, κι' εἶδε τὸν ἀγαπημένο τῆς καρδιάς της ποὺ ἐρχόντανε. Φάνηκε, ἀλλ' ἀφοῦ εἶχε κοπεῖ

κάθε ελπίδα. Καὶ ξανάνοωσε, ἀλλὰ τὴ στιγμὴ ποῦ ξανάνοωσε
ἦτανε καὶ ἀνωφέλεια.

Τὴν σίμωσε, χωρὶς νὰ ξεύρη τὸ τραῦμα ποῦ τῆς εἶχε κάνει
μὲ τὴν μάχη ματιᾶ του, ἔγινε μὲ φόβο καὶ τῆς εἶπε : Πῶς τὸ βέ-
λος τοῦ θανάτου σ' ἔφθασε ; * Τότε ἄρχισε νὰ τὸν θαυμάζει μὲ
ματιὰ γλυκεῖα καὶ τὰ ρόδα τῆς ἐντροπῆς σιφάνωσαν τὸ ὠχρὸ
πρόσωπό της Ἀναστήναξε ἀπὸ θλίψη καὶ εἶπε :

— Βέβαια μέσα μου ἔχω ἓνα βέλος ποῦ μ' ἔχει χτυπήσει βα-
θεῖα στὴ καρδιά, βέλος ποῦ ἦλθε ἀπὸ τὴ ματιὰ κάποιου νέου. Ἀπὸ
τέτοια ἀρώστια πεθαίνω. Ἀπ' ἀγάπη πεθαίνω, καὶ πόσοι ἄλλοι
δὲν πεθεῖ νανὲ μ' ἔροσιν ἀπὸ μένα ἔτσι ! . .

Τῆς ἀποκρίθηκε :

— Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ νέος ;

Τότε πῆρε τὸν καθρέπτη μὲ χεῖρ' ποῦ ὁ θάνατος τῆς τὸ ἔσφιγ-
γε καί εἶπε :

— Ὅταν θὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα ποῦ ὁ ἥλιος θὰ εἶναι ψυχρὰ στὸν
ὀρίζοντα, καὶ ἡ ψυχὴ μου ἀφήσῃ τὸν κόσμον αὐτό, ἂν θέλῃς νὰ
γνωρίσῃς ἑκαῖνον γιὰ τὸν ὁποῖο πεθαίνω, κύτταξε μέσα σ' αὐτὸ
τὸν καθρέπτη καὶ ἐκεῖ, θὰ τὸν διῃς.

(Μετάφραση ἀπὸ τὸ Γαλλικὸ) Βασίλης Θ. Χατζηγιάννης.

ΔΙΑΜΑΝΤΙΑ

* Εἶναι κοιντοὶ ὅσοι λένε πῶς οἱ νέοι δὲ ξέροντι τίποτε. Ἐ-
μένα μου φαίνεται ὅτι κάποια πρωτοπορία ὅπου ἡ γέννησις ἡγε-
ρῶσε τὸ τελευταῖο τῆς μουσικῆς. Μόνο τῶν νεωτέρων μοι πρὸς
σκέψεις ἀκούω μὲ σεβασμό. Oscar Wilde

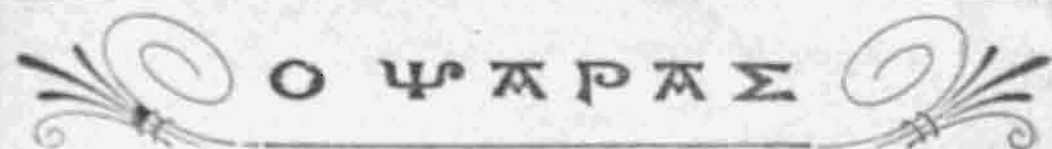
* Τόπος χωρὶς ἔρωτα εἶναι πτώμα ὁμορφου χωρὶς ἔσφιξη.

* Στὴς γυναῖκες τὸ κεφάλι ἐληρνεύεται πάντοτε ἀπὸ τὴ καρ-
διά, ἐνῶ στοὺς ἀνδρες γίνεταί πάντοτε τὸ ἐνάντιο.

ἙΛΛΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΓΚΑΙΤΕ

Μουρμουρίζ' ἡ θάλασσα, θάλασσα ἄφρισμένη,
Ὁ ψαράς ξαπλώνεται στὴν ἀκρογιαλιά,
Καὶ κυττάει τὰ γκίστρι του καὶ ἡσυχος προσμένει
Τὸ κορμὶ του λούζοντας μέσα στὴν ὁροσιά.

Κι' ὅμως ἐνῶ κάθεται καὶ προσμένει κατὶ
Κύματα φουσκώνουνε κύματα ψηλά,
Καὶ βαθειὰ ἀπ' τῆς θάλασσας τ' ἄπειρο παλάτι
Μιὰ νεράιδα ἀφρόπλαστη βγαίνει στὴ στεργιά.

Τραγουδεῖ λυπούμενη καὶ γλυκὰ τοῦ λέει
— Ἀχ! γιατί τὰ ψάρια μου τὰ τραβᾷς ἐκεῖ
Ὅπου ἡ λαύρα ἀχόρταγη καὶ τὴν ἄμμο καίει
Μὲ γλυκὰ δολώματα, μὲ καρδιά σκληρή;

Ἄχ! καθμένε ἄν ἤξευρες πόσο τὸ ψαράκι,
Πόσο εἶναι χαρούμενο ὅτ' ἀβαθειὰ νερὰ,
Ἴσως νὰ κατέβαινες κάτω ἐκεῖ λιγὰκι
Γιὰ νὰ τοῖώσης μέσα σου ξένοιαστη χαρὰ.

Κύτταξε τὸν ἥλιο μας, τὸ λαμπρὸ φεγγάρι,
Ποῦ βαθεῖα σιῇ θάλασσα πᾶνε νὰ λουστοῦν
Νὰ τοὺς δώσ' ἡ θάλασσα μὴ καταιούργια χάρι
Κι, αὐριο λαμπρότερα νὰ ξαναφανοῦν.

Μὲ χαρὰ τὸ μάτι σου μὲ καρδιὰ δὲ πέφτει
Μεσ' τὰ καταγάλανα ὅτ' ἀβαθειὰ νερὰ,
Δὲν κυττᾷς ὅτ' ἡ θάλασσα τὸ λαμπρὸ καθρέφτη
Πόση πέραν ἡ ὄψις σου μαγικὴ ὠμορφιὰ;

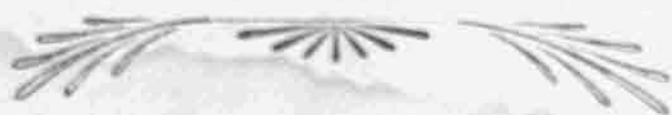

Μουρμουρίζ' ἡ θάλασσα, κύματ' ἀφρισμένα
Βρέχουνε τὰ πόδια του κι' ὁ φτωχὸς ψαράς
Νοιώθει πόθους ἀγνωστούς, λόγια μαγεμένα,
Λόγια μιᾶς ξανθοῦλας του ἀγαπητικιάς.

Κ' ἡ νεράιδα τοῦλεγε... Κι' ὁ ψαράς τὴ κρῖμα
Τάχασε ἀπ' τὰ λόγια της, τὰ μελωδικὰ,
Κ' ἤθελε δὲν ἤθελε πέφτει μεσ' τὸ κύμα
Καὶ ποτὲ δὲ φάνηκε σιτὴν ἀκρογιαλιά.

Π. Ραΐσης.

Πῶς δύναται τις νὰ εὕρῃ
δι' ἀπλοῦ ὑπολογισμοῦ τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος
ἀντιστοιχοῦσαν εἰς δεδομένην ἡμερομηνίαν.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπενόησα ἀριθμὸν δι' ἕκαστον μῆνα
ἐκτιζόμενον ἐπὶ εὐκόλου τινὸς ὑπολογισμοῦ. Πρῶτος μῆν θεωρεῖ-
ται ὁ Μάρτιος μὲ ἀριθμὸν 1, Ἀπρίλιος 4, Μάιος 6, Ἰούνιος 2,
Ἰούλιος 4, Αὐγούστος 0, Σεπτέμβριος 3, Ὀκτώβριος 5, Νοέμβρι-
ος 1, Δεκέμβριος 8, Ἰανουάριος 6, Φεβρουάριος 2, (ὁ Ἰανουάριος
καὶ Φεβρουάριος θεωροῦνται 11ος καὶ 12 μῆνες τοῦ προηγούμενου
ἔτους).

Ἐὰν θέλωμεν νὰ εὕρωμεν τὸ ἡμερολόγιον ἐνὸς μόνου ἔτους
ὡς τοῦ 1920, εὐρίσκουμεν τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἔτους τούτου, ὅστις
εἶναι 6, προσθέτοντες εἰς τὸ 1920 τὸ 1/4 αὐτοῦ 480, ἤτοι 2400
καὶ διακροῦντες διὰ 7 ἔχομεν ὑπόλοιπον 6 καὶ προβαίνομεν ὡς
ἑξῆς:—

1 :— Νὰ εὕρεθῇ ἡ ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος διὰ τὴν 1ην Μαΐου
1920 π. ἡμ. Ὁ ἀριθμὸς τοῦ 1920 εἶνε 6
» » τοῦ Μαΐου » 6
ἡ δεδομένη ἡμερομηνία 1

ἄθροισμα 13 τὸ ὅποιον διακροῦντες
διὰ τοῦ 7 δίδει ὑπόλοιπον 6, ἤτοι 6 ἡμέρας μετὰ τὸ Σάββατον,
δηλαδὴ Παρασκευή.

Ἐὰν θέλωμεν τὴν 1ην Μαΐου 1920 π. ἡμ. ἐκ τοῦ ἀθροίσματος

τος τῶν ἄνω τριῶν ἀριθμῶν ἀρκιρῶμεν 13 τὴν διαφορὰν τῶν ἄνω δύο ἡμερολογίων » ἤτοι 1) ἡμέρας μετὰ τὸ Σάββατον, τὸ ὅποιον εἶναι Σάββατον.

2:— Ποία ἡμέρα εἶνε 23 Φεβρουαρίου 1921 ;

Ἐπειδὴ ὁ Φεβρουάριος θεωρεῖται ὁ 12ος μὴν τοῦ 1920 ἔχομεν διὰ τὸ ἔτος τὸν ἀριθμὸν 6

διὰ τὸν Φεβρουάριον 2

διὰ τὴν ἡμερομηνίαν 23

ἄθροισμα 31 τὸ ὅποιον διαιρούμενον διὰ 7 δι-

δαι ὑπόλοιπον 3 (ἡμέρας μετὰ τὸ Σάββατον) ἤτοι Τρίτη.

Διὰ τὴν νέαν ἡμερομηνίαν, ἀντὶ τῆς ἀρκιρέσωμεν 13 ἡμέρας συνάμεθα νὰ προσθέσωμεν 1 ἡμέραν ἤτοι νὰ λάβωμεν τὴν ἐπομέ- νην τῆς Τρίτης.

Διὰ τὸν Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον τοῦ 1920, οἵτινες θεωροῦνται ὁ 11ος καὶ 12 μῆνες τοῦ 1919, ὁ ἀριθμὸς τοῦ ἔτους εἶνε ὁ 4, διότι εἰς τὸ 1919 προσθέτοντες τὸ 1/4 αὐτοῦ 479 (τοῦ ὑπολοίπου μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν) ἔχομεν 2198, τὸ ὅποιον διαιρούμενον διὰ 7 δίδει ὑπόλοιπον 4.

Ἡ διαφορὰ τῶν δύο ἡμερολογίων δι' οἰονδήποτε ἔτος εὐρίσκειται διὰ τοῦ τύπου
$$\frac{E}{100} - \frac{E}{400} - 2$$
 τῶν ὑπολοίπων τῆς διαιρέσεως μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν. Διὰ τὸ ἔτος 1753, ἐπὶ παραδείγματι, ἡ δια-

φορὰ ἦτο 11 ἡμέρες
$$\frac{1753}{100} - \frac{1753}{400} - 2 = 11 - 4 - 2 = 11$$

Ἐν παραδείγματι εἰσέτι θὰ ἐπαρκέσῃ νὰ καταδείξῃ τὸν γενικὸν τρόπον τοῦ εὐρίσκειν τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος δι' οἰονδήποτε ἔτος. Νὰ εὐρεθῇ ἐπὶ παραδείγματι ποία ἡμέρα ἦτο ἡ 1η Ἰανουαρίου τοῦ 1754 παλαιὰ καὶ νέα ἡμερομηνία. Ἐπειδὴ ἔχομεν Ἰανουάριον

τὸ ἔτος εἶνε τὸ 1753

τὸ 1/4 αὐτοῦ 438

ὁ ἀρ. διὰ τὸν Ἰαν. 6

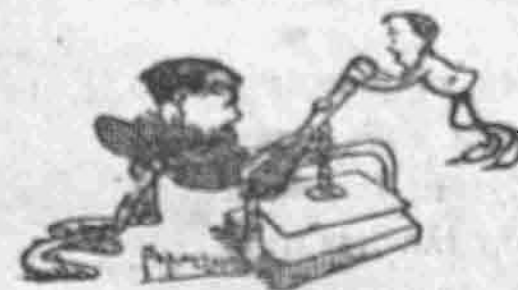
ἡ ἡμερομηνία 1

2198 διαιρούμενον διὰ 7 τὸ ὑπόλοιπον εἶνε 0 ὅθεν διὰ παλαιὰν ἡμερομηνίαν εἶνε Σάββατον.

Διαφορὰ τῶν ἡμερ. 11 ὡς ἄνωθεν

2187 τὸ ὅποιον διαιρούμενον διὰ 7 δίδει ὑπόλοιπον 3 (ἡμέρας μετὰ Σάββατον) ἤτοι ἡμέρα Τρίτη διὰ νέα ἡμερομηνίαν.

Π. Α Πρωτοπαπαδάκη.

ΔΙΑΜΑΝΤΙΑ

* Ὑπάρχει πάντοτε μεγάλη ζήτηση τοῦ, φρόντισε καὶ καλλιέργησε τὸ προϊόν αὐτό.

* Ὅτι σκοπὸς αὐτῆς ἐπιδιώκεις βράδιζε πάντοτε σ' αὐτόν, χωρὶς νὰ τρέχῃς ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ σταματῇς.

* Ὅλας ἡ θλίψις μᾶς βροῖσκουνε παρηγοριά, μόνε ἡ θλίψις, ποῦ μᾶς καταλαμβάνει γιὰ τὸ χάσιμο τῆς νιότης μας μόνε αὐτὴ δὲν ἔχει παρηγοριά.

* Πολλὰ μυστικά θὰ μένανε ἀγνωστα ἂν δὲν ἦτανε μυστικά.

* Ἡ μεγαλύτερες ἰδέες γενιοῦνται τὴν ἰδια στιγμή ἀπὸ τὸ κεφάλι καὶ τὴν καρδιά.

ΣΤΕΣ ΙΩΑΚΕΙΜΙΑΔΗΣ

Ἡ φωνὴς σας ξεκουφαίνουν
τοῦ ἀνθρώπου τὰ αὐτιά.
Νὰ διαβάσω δὲν μ' ἀφίνουν
κακοκόριτσα, τραλλιά.

Σὰν κοιτάζω μὲ τὸ κιάλι
τότ' ἢ κάθε μιὰ σας τρέχει
νὰ φανῇ ἢ μιὰ π' τὴν ἄλλη
πῶς στὴς χάριτες ἐξέχει.

Μὰ καμμίαν δὲν ἀρέσω
γιατὶ εἶσθε πεταχτές.
Σχέσεις ἔρωτα, νὰ δίσω
μὴν ἐλπίζετε ποτές.

Στὸ παράθυρό μου

X.

ΔΙΑΜΑΝΤΙΑ

* Τὰ ιριαντόφυλλα μαραινόνται καὶ τ' ἀνσάνθια μένουν
αὐτὴ εἶναι ἡ ζωὴ.

* Ὅσοις εἶναι ὠφελίμος στὶς μικρὲς περιστάσεις τῆς ζωῆς,
Ἡ καρδιὰ σὺς μεγάλες.

* Ὅταν μοῖρῃς τὴ δουλειῆς δοῦλεται πάντοτε καὶ ἂν ἀκόμα
δὲν ἀπολαμβάνης καμμιά ἀμοιβὴ γιὰ τοὺς κόπους σου.

* Μὲ τὸ χρόνο θὰ μάθης διὰ λειθυμεῖς.

* Μὴ περιφρονᾷς ποτὲ τὸ χρόνο θὰ σὲ ἐκδικηθῇ γι' αὐτὸ
τὴν αὐτὴ περιφρόνηση.

Sully Prudhomme

ΣΤΟ ΒΑΖΟ

Βάζο, φτωχό, ραγίστηκας, μὰ δὲν θὰ σὲ πειράξω,
ταχνίτη χέρια, ἄλλη παιὰ φορὰ δὲν θὰ σὲ διοῦν.
Φοβεῖμαι, καὶ, ποῦ προσπαθῶ, σὰν πρῶτα νὰ σὲ φτειάξω
μὴ σοῦ χαλάσουν, βάζο μου τὴν τόσο σ' εὐμορφιά.

Γερὸ σ' ἐμένα σ' ἔδωσαν. Ραγίστην ; θὰ σ' ἀφήσω,
μπορεῖ καὶ κείνης ἢ καρδιὰ νὰ ἔχῃ ραγισθῇ.
Καὶ δὲν ποθῶ στὴν πίστι τῆς, νὰ τὴν γυρίσω πίσω,
δὲν σταρεῶναι, θέμελο, ποῦ μιὰ φορὰ σαισθῇ.

Κάθου ἐκεῖ, στὴν θέσι σου, κι' ἄς εἶσαι ραγισμένο.
Μὰ δίνεις, θύμνησις πολλές, ἀνάμνησι γλυκαῖά.
Ἄν σὲ μπαλώσω, τί κακό, θὰ ν' ἄσαι μπαλωμένο,
καὶ τὴν χαρά μου τὴν ἀγνή δὲν θὰ μοῦ δίνεις παιά.

Μοιάζεις μ' ἀνθρώπινη καρδιά : ὅταν κι' αὐτὴ ραγίσῃ,
εἶναι ἀδύνατο ποτὲ νὰ ξαναβιώσῃ παιά !
Καὶ ὁ δυστυχὸς ὁ ἄνθρωπος, ὅσο κι' ἂν προσπαθῇ
ἢ ραγισμένη πάντοτε, θὰ λέγεται καρδιά.

Μέρα μὲ μέρα, παιὸ σαθρό, τὸ ξεύρω πῶς θὰ γίνῃς,
καὶ θάλλῃ τέλος ἢ στιγμὴ, ποῦ θὰ κομματιασθῇς.
Μὰ πάντα, βάζο μου λεπτό, στὴν μνήμη μου θὰ μένῃς,
ζωγραφιστὸ θὰ δρίσκεσαι, στὰ δάβαια τῆς ψυχῆς.

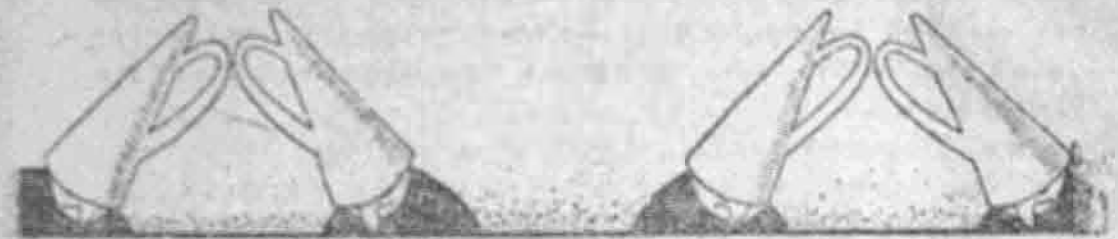
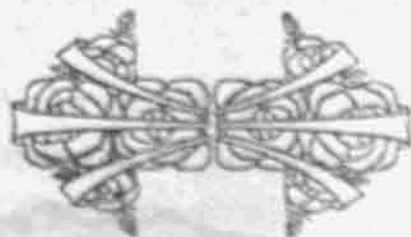
Μήπως δὲν γίνομαι κι' ἐγώ, ὁ ἔολτος μὲ τὸν χρόνον,
ἐραίπιο ἱτοιμόροπο; δὲν ἔχω ραγισθῇ;
Καὶ γὼ μὴ δὲν ἀπέκαμα, τόσο καιρὸ στὸν πόνο;
με τὰ φαρμάκια ἢ ψυχὴ δὲν μοῦχε ποτισθῇ.

Μαζὺ θὰ πῆσουμε, κι' οἱ δύο συντρίμματα τοῦ χρόνου,
σὲ σὲ νερό, δὲν θάζω περὰ καὶ γὼ μέσ' τὴν καρδιά,
φαρμάκια νέας συμφορᾶς καὶ νέου πάλι πόνου,
δὲν θάζω, γιατίι πήρανε, τὴν κάθε μου χαρά.

Θὰ μείνῃς δίχως ἄνθη σὺ κι' ἀναίσθητος θὰ μείνω,
κι' ἔτσι κάποια θ' αὐρούμε κι' οἱ δύο μας ἡσυχία.
Ὅπως ἐγὼ ραγίσθηκα, σὺ εἶσαι ραγισμένο
σὺ ἄδειο, καὶ γιομάτος γὼ ἀπὸ ἀπαλπισιά.

Καὶ ὅμως, τί καλλίτερα, θὲ νάτανε ἀλήθεια,
οὔτε ἐσὺ νὰ ραγισθῇς, στολίδι μου χρυσό.
Οὔτε κι' γὼ ἀναίσθητα, νὰ ἔχω περὰ τὰ στήθεια,
γιὰ λυτρωτὴ τὸν θάνατο, μὲ πόθο νὰ ζητῶ.

Μενέλαος Κωνσταντινίδης.

Γνωστοί, τοὺς ὁποίους γνωρίζω
καὶ γνωστοί, τοὺς ὁποίους δὲν γνωρίζω.

Κάθε ἀληθινὰ καλὸς ἄνθρωπος ἔχει κάπου κάπου μι-
σανθρώπους διαθέσεις. Δὲν γνωρίζω, ἀπὸ ποιοῦ ἔξοχο πνεῦμα
προέρχεται αὐτὴ ἡ γνώμη. "Ἰδὼς νὰ εἶνε καὶ ἰδιότης μου"
ἀλλ' εἰς εἶναι ἀληθινὴ τότε ἐγὼ πρέπει νὰ εἶμαι μυθωδῶς
καλὸς ἄνθρωπος, διότι τώρα διὰ τελευταία χρόνια συχνὰ
πικρὰ μὲ ἔρχονται τέτοιες διαθέσεις. Ἀλλὰ δὲν εἶναι τοῦτο
καὶ κανένα θαῦμα / Ἀπὸ ἐμὼν ἄλλο δὲν κάνω παρὰ νὰ γνω-
ρίζω ἄνθρώπους, νὰ μαζεύω γνωστοὺς νὰ πιάνω ἀχέσεις.
Δὲν περνᾷ ἡμέρα ποῦ νὰ μὴ συνεισθῶ ὅτι κάποιον ἢ νὰ μὴ
συνεισθῇ κάποιος σ' ἐμέ, ποῦ νὰ μὴν εἶναι ὑποχρεωμένο τὸ
φτωχό μου τὸ μυαλό νὰ θυμᾶται ἕνα νέο πρόσωπο, ἕνα νέο
ὄνομα. Ὁ ἕνας γνωστός φέρνει τὸν ἄλλο, ὁ κύκλος ἀπὸ
ἔτους εἰς ἔτος, γίνεται τρομακτικὰ τέρως καὶ δὲν ξέρω, ποῦ
θὰ κατηντήσῃ τὸ πρῶγμα. Κυρίως δένειμαι ἐγὼ ἐκείνος, ποῦ
κάνω γνωριμίες, ἀλλ' οὕτως εἰπεῖν, μὲ κάνουν γνωριμία.
Παραδειγματὸς χάριν. Ἐρχεται ἕνας ἀπὸ τοὺς γνωστούς
καὶ μὲ λέγει. «Βλέπεις ἐκείνην τὴν κυρία; ἐπιθυμῶ νὰ δὲ
γνωρίσῃ. Ἐλα νὰ δὲ συνεισθῶ!» Καὶ πρὶν προφθάσω νὰ εἴ-
πω. — «Μὰ ἐγὼ δὲν θέλω νὰ τὴν γνωρίσω!» Εἶμαι συνειρημέ-
νος καὶ γνωστός. Τώρα πῶς φαίνεται ἀπὸ κοντιὰ αὐτὴ ἡ κυ-
ρία, αὐτὸ εἶναι δικὸς της λογαριασμός, ἔχει ὅμως μιὰ πολ-
λὴ κακὴ ιδιότητα' ἔχει δηλαδὴ μιὰ θεία, ἡ ὁποία ὡσαύτως
ἐπιθυμῶ νὰ μὲ γνωρίσῃ. Ἡ θεία ἔχει νιό, ὁ ὁποῖος εἶναι μὲν
ἀκόμη μαθητὴς τοῦ γυμνασίου, ἀλλ' εἶναι πολὺ ἔμπνεος
νέος, διαβάζει ἀπ' ὅλα καὶ ἀπ' ὅλα ξέρει. Μὲ κάνουν καὶ

αὐτὸς γνωριμία. Ἐπὶ πληθύνονται οἱ γνωριμίαι, καὶ πρέπει νὰ μένω εὐχαριστημένος, ἐὰν ἡ γνωριμία δὲν καταλήγῃ μὲ τὴν διαπίστωσιν. (Ξεύρετε) πῶς εἶμεθα καὶ λίγο συγγενεῖς . . .

Καλὰ ὅμως νὰ πάθω ἢ φταίω ἐγὼ ὁ ἴδιος. Ὅταν ἤμουν νέος καὶ ἔκαμνα τὰ πρῶτα βήματα εἰς τὴν κοινωνίαν, ἡ κυριώτερα μὲν ἐπιθυμία ἦτο νὰ κάμω ὅσον τὸ δυνατό περισσότερες γνωριμίας, διότι μὲ εἶχαν περὶ. ὅτι καλὸ εἶναι νὰ ἔχῃ κανένας πολλοὺς γνωστούς, πάντοτε ἠμπορεῖ νὰ ὠφεληθῇ ἀπ' αὐτούς. Ψεῦδος καὶ ἀπάτη ! Ἔως τώρα τοῦλάχιστον καμνιὰ ὠφέλεια δὲν εἶδα. Τοῦναντίον μάλιστα ἐλογάριασα ὅτι κάθε ἕνας ἀπ' τοὺς γνωστούς μὲ κοδτίζει κάμποσα γρόδια κατ' ἑῶς. Δὲν λογαριάζω τὰ ψυχικὰ καὶ πνευματικὰ ἔξοδο, τὴν προδωπικὴ μὲν ἀπασχόλησιν περὶ ἑνὸς ὑποθέσεως καὶ τὴν παραμέλησιν τοῦ ἰδίου μὲν ἐγώ. Ἐνῶ ὡς σύγχρονος ἀνθρώπος ἔπρεπε νὰ ἔχω ὑπ' ὄψιν τὸ σύγχρονο ἄζιωμα. « Ἐγὼ εἶμ' ἐγώ » . Δι' ὅλ' αὐτὰ πρέπει νὰ κανονίσω τὸ ζήτημα τῶν γνωριμιῶν. Διότι τὸ πρῶτον ἀρχίζει νὰ μὲ διαναχωρῇ. Δὲν γνωρίζω πλέον, ποιοὶ ἀπ' τοὺς γνωστούς μὲ χρειάζονται καὶ ποιοὶ ὄχι. Ποιοὶ μὲ εἶναι συμπαθεῖς καὶ ποιοὶ ἀσυμπάθιστοι. Εἶναι καιρὸς νὰ δάλω κάποιον τάξιν, αὐτοὺς γνωστούς, νὰ τοὺς διαιρέσω δὲ κατηγορίας.

Ἄλλ' ὁ σχηματισμὸς αὐτὸς δὲν εἶναι καὶ τόσῳ εὐκόλῳ ἐργασία. Τέλος ὡς προσπαθῶ ! Ὑπάρχουν γνωστοὶ καὶ τὰς διαφορὰς ὥρας τοῦ ἑῶς. Ἀνθρώποι τοὺς ὁποίους ἀπαντῶ ποῦ καὶ ποῦ εἰς ὁρισμένους περιπτώσεις, τὸν ἄλλο καιρὸ ἐξαφανίζονται, καὶ αὐτὰ εἶναι ἡ κυριώτερα ἰδιότης των. Παραδειγματὸς χάριν, ἀνθρώποι τοὺς ὁποίους γνωρίζω διὰν ἔλθῃ κανένας θεατρικὸς διασός, καὶ μὲ τοὺς ὁποίους ἀνταλλάζω ὀλίγας λέξεις σχετικὰς μὲ τὸ ἔργο, ποῦ παίζεται, ἢ μὲ τοὺς ἡθοποιούς, ποῦ παρίστανται.

Ἐννοεῖται, ὅλες οἱ γνωριμίας δὲν ἐξαρτῶνται ἀπ' τὴν ὥραν τοῦ ἑῶς. Τὰ εἶδη των εἶναι πάμπολλα. Ὑπάρχουν πολλοὶ ἀνθρώποι ποῦ δὲν ξέρω ποῦ νὰ τοὺς τοποθετήσω.

Κάποιος μὲ ἐγγώρισε τυχαίως καὶ ἀντάλλαξε μὲ μὲν ὀλίγας λέξεις. Ἐννοεῖ πλέον μὲ τὴν μεγαλυτέρα εὐδυνηθῶσα γὰρ μὲ χαιρετῇ ἐπὶ μακρὰ ἔτη. Συμβαίνει ἄλλοτε νὰ μὲ συναντοῦν ἀνθρώποι χωρὶς κανένα ἐνδιαφέρον, μὲ τοὺς ὁποίους πρὸ τριάντα πέντε καὶ πλέον ἔτην ἐκαθήμην δὲ

ἴδια σχολικὰ δῶλα, καὶ οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχαν νὰ μὲ εἰποῦν τίποτε πλέον. Διότι πρὸ πολλοῦ ἐξαίρεσθαι αἱ ἀναμνήσεις τοῦ σχολείου. Τοιούτου εἶδους εἶναι καὶ οἱ γυναῖκες ἐπάρχεις, μὲ τὰς ὁποίας ἄλλοτε εἶχα σχεδόν. Τότε εὐρίσκομεν πάντοτε ἀφορμὰς συνδιαλέξεων, τώρα μὲ κόπο ἀνταλλάζουμε ὀλίγες λέξεις φιλοφροσύνης.

Ὁ σχηματισμὸς μὲν ἔχει καὶ ἄλλες κατηγορίας. Ὑπάρχουν ἀνθρώποι μὲ τοὺς ὁποίους δὲν ἀνταλλάζω πλέον κανένα χαιρετισμό, τίτε διότι ἐθυμώσαν μαζί μου, τίτε διότι ἐνόμισαν ὅτι τοὺς ἐπρόδωκα εἴτε διότι ἔχουν τὰ νεύρα τους, οἱ ὁποῖοι πάλιν, ἀφοῦ περάσῃ κάμποσος καιρὸς θὰ ἀρχίσουν νὰ μὲ ξαναχαιρετοῦν. Ὑπάρχει ἀκόμη μία κατηγορία. Γνωστοὶ τοὺς ὁποίους δὲν γνωρίζω τῶν ὁποίων οὐδέποτε ἔδωκα τὸ χέρι, μὲ τοὺς ὁποίους οὐδέποτε συνομιλῶ, καὶ τοὺς ὁποίους ὅμως μὲ τὴν πάροδο τῶν ἔτων παραδόξως πῶς τοὺς ἐπλησίασα. Εἶναι οἱ ἀνθρώποι τοὺς ὁποίους ἐξ ὅψεως μόνο γνωρίζω, τοὺς ὁποίους κάθε μέρα ἀπαντῶ σὶν δρόμῳ μου. Ἀνθρώποι τῶν ὁποίων τὸ κυριώτερον, τὸ πλέον ἀξιοσημείωτον, τὸ πλέον εὐχάριστον χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι τίποτε δὲν γνωρίζω γι' αὐτούς. Μόνο τὸ ὑποθέτω. Ἐκείνη ἡ νῆα, ποῦ πάντοτε σπαύδει νὰ πάγῃ σὶν ὁπῆς της γιὰ νὰ φάγῃ τὸ μεσημεριανό, χωρὶς ἄλλο εἶναι ἐργάτρια δὲ κανένα μεγάλο κατὰστημα νεωτερισμῶν καὶ ὁ σύννους ἐκείνος κύριος βεβαίως εἶναι καθηγητὴς τῆς φιλολογίας. Ὁ ὑψηλὸς γέρον μὲ τὴν ρεπούμπλικαν μόνον μηχανικὸς ἠμπορεῖ νὰ εἶναι, ἡ δὲ κασιανὴ παχουλὴ ἐκείνη μικροκαμῶνετη κυρία φρονεῖ ὅτι παραδίδει πιάνο . . .

Καὶ εἶναι αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι γενναῖοι ἀξιόπιστοι, ἀκριβῶς διότι ἀπὸ ἐτῶν κάθε μέρα τοὺς συναντῶ τὴν ἴδιαν ὥραν σὶν ἴδιον σχεδὸν μέρος. Χαιρετῶμεθα μὲ τὰ βλέμματα καὶ ἐὰν κάποτε καίγῃς ἀπ' αὐτοὺς ληπτὶ ἀληθινὰ ἀνυσυγχῶ. Μήπως ἐπῆρε ἄδεια ἢ μήπως ἀσθενεῖ ; Διότι καθήμενος ἴδωκα πάντοτε τοῦ καθ' ἑνὸς ἐξ αὐτῶν μίαν εἰκόνα μέσα μου καὶ τὸν ἀπέδωκα μὲ τὴν τύχην, ἡ ὁποία τὸν ἀρροφίει, κατὰ τὴν ἰδική μου γνώμην. Μπορεῖ νὰ ἔχω λάθος ! Ἄλλ' ἐγὼ δὲν θέλω νὰ ξέρω τίποτε περισσότερον γι' αὐτούς, δὲν θέλω γὰρ μάθω ποῦ εἶναι. Εἶναι ἀνθρώποι τοὺς ὁποίους κάθε μέρα ἀπαντῶ, οἱ ποῖοι τίποτε δὲν γνωρίζουν γιὰ μένα καὶ δὲν θέλουν νὰ μὲ γνωρίσουν, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι φιλόφρονες πρὸς ἐμ

δὲν μὲ συγχάιρουν εἴτε μὲ συλληποῦνται, οἱ ὁποῖοι περ-
νοῦν ἀπ' ἐμπρός μου μὲ ἓνα δάφνο δάκρυμα, καὶ δι' αὐτὸ
ἀπέκτισαν τὴν συμπαθία μου. Καὶ θὰ ἐλυπούμην πολὺ,
ἐάν μιά μέρα τοὺς ἐγνώριζα καὶ ἦμην ἀναγκασμένος νὰ
τοὺς ὁμιλῶ διότι τότε θὰ ἐγίνοντο γνῶριμοὶ μου τότε θὰ προ-
σπαθοῦσα νὰ εὗρω εἰς αὐτοὺς ὅσα ἀσυνπάθητα ἔχουν ἰδι-
ώματα. Καὶ ἀφοῦ τόσο ἀκούραστα ἐξετάσω τὸν ὕμνον τῶν
γνῶριστων μου, δὲθα ὁρῶ καὶ τὸ κέντρο αὐτοῦ
τοῦ κύκλου, ἴσως τὸν ἴδιο τὸν ἐαυτό μου, καὶ θὰ ὁμολογή-
σω εἰς τὸ τέλος εὐκρινῶς ὅτι ὁμολογουμένως δὲν εἶναι
εὐχάριστο πρῶγμα νὰ εἶναι κανένας γνῶριμός μου.

Γ. ΚΑΡΑΤΖΑΣ

ΔΗΜΟΣ ΒΛΑΣΗΣ

“ΠΡΩΤΕΣ ΜΟΛΥΒΙΕΣ..”

Ο ΠΟΘΟΣ

Τῆς Ν. ΤΖ.

Ὁ ἥλιος μεσουρανεῖ καὶ στέλνει μὲ πείσμα τὶς ἀχτίδες του.
Τὰ φύλλα δὲ σαλεύουν, πουλιοῦ κελάρια δὲν ἀκοῖς, τὸ
κύμα τ' ἀφροστέφανο κοιμᾶται ἤσυχον κα' αὐτὸ, καὶ ἓνα ἀγεράκι
δροσερὸ γλυκὰ γλυκὰ τὸ νανουρίζει.

Κι' ἐκεῖ ποῦ ὅλα λὲς συμφώνησαν μαζὺ νὰ κοιμηθοῦν, τὸ
κύμα πάνω στὰ νερά, ἡ θάλασσα στῆς γῆς τὴν ἀγκαλιᾷ, τ' ἀγέρα
τὸ γλυκὸ μεσ' τὰ πυκνὰ τὰ φύλλα, τὰ φύλλα πάνω στὸ δέντρο,
τὰ γλυκώφωνα πουλιά μεσ' σὶ' ἀψηλὰ πλατάνια, τ' ἀχαρά κεκα-
παρύσσια πάνω στοὺς τάφους πεθαμένων, ποῦ κοιμοῦνται ἀναί-
σθητα κα' αὐτοὶ στὸ σκουληκιασμένο χῶμα, κάποιον γεγεῖνε νὰ
ξαπλωθῶ, κάποιον νὰ γύρω τὸ κεφάλι, καὶ μὲ νανούρισμα γλυκὸ,
χαιδευτικὸ, τὰ μάτια μου νὰ κλείσω, νὰ κοιμηθῶ μὲ ὄνειρα χρυ-

σᾶ, κι' ὅταν μὲ μιᾷς ξυπνήσω, νὰ διῶ τὸ κεφάλαιό μου πῶς βρί-
σκεται εὐ κάποιον ἀγκαλιᾷ, κι' ἀγάπης γλυκὰ λόγια τ' αὐτιά μου
νὰ χαιδέφουν, καὶ νὰ μοῦ χτυπᾷ ἡ καρδιά, μὲ κάποια ἀνεξήγητη
χαρά.

Μὰ τίποτα, κανένας, ὅλα ἔρημα τριγύρω, ὅλα κοιμοῦνται
ταῖρι—ταῖρι, καὶ μόνο ἐγὼ μονάχος ! Κι' ἐκεῖ ποῦ ὁ πόνος τῆς
καρδιάς μου σὲ δάκρυα ἐκχυλίζει, τὸ χοιτάρικι ποῦ μὲ θεωρεῖ, μ'
ἀρπάζει τὸ φτωχὸ στήν πράσινη ἀγκαλιᾷ του, καὶ μ' ἀποκοιμίζει
μὰ χωρὶς τραγούδια, δίχως νανούρισμα ποῦ θάβγαινε ἀπ' τὸ δι-
κὸ σου στόμα, χωρὶς ὄνειρα γλυκὰ, δίχως νὰ διῶ στὸ ξύπνημα
τὸ λαχταρεμένο πρόσωπό σου, χωρὶς τὰ μάτια ν' ἀνιχνεύουν σου ἀχ'
ἓνα βλέμμα σου μονάχα !

Τόσο σκληρὴ μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ ἀνθρώπινη καρδιά ;

Κι' ἀπ' τὸ χοιτάρικι ἀκόμα πειὸ βουβή ;

Ιούλιος 1919.

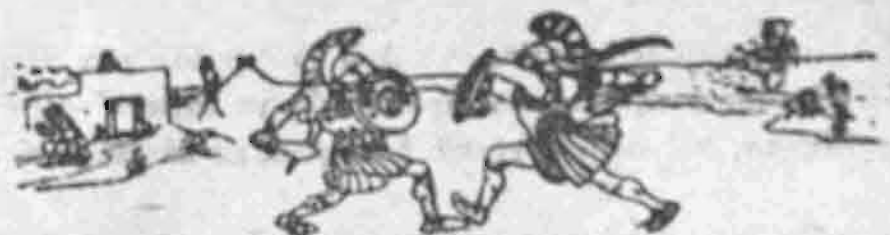
ΔΙΑΜΑΝΤΙΑ

* Οἱ ξένοι πλανιοῦνται αὐτοὺς δρόμους κα' οἱ ἀπαιδευτοὶ
στὰ πράγματα.

* Ὡ τῆς μίσεως μοῖρας μας ! Μόλις τὸ μυαλὸ γίνῃ ὀρθρὸ
τὸ σῶμα δοχίζει νὰ μαθαίνεται.

* Οἱ φίλοι εἶναι σὺν τῇ ὁμιλίᾳ τὴν ἔχουμε στὰ χέρια ὅταν
δὲν βρέχει.

* Ο ΧΗΔΗΡ *

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

Ήταν ζ' τον τόπο μας ο Χηδής, πριν από πολλά χρόνια κάμποσα

Ο Χηδής ήτανε πλληκάρι, Εμπορο, ψηλό, αφοβό, όρμητικό· τὸ καμάρι τοῦ τόπου μας.

Μά έφυγε, πάγει μακρυνά, ακόμη δέν ήλθε· — μά θά έλθῃ.

Λένε πῶς ζῇ καί θά ζῇ, γιατί εκείνον δέν τολμᾷ ὁ Δεπραήλ νά τοῦ πάρῃ τήν ψυχή.

Ήταν καβαλάρης πρῶτος τοῦ τόπου μας· σάν τὸ πουλί· λαφρός ἐκάθουνταν 'ς τὸ ἄλογό του ἐπάνω· καί τ' ἄλογό του, ήταν ἀπ' τήν Ἀραβία, τοῦ τὸ εἶχε φέρει ὁ ἀμούρτζας του, όταν πῆγε 'ς τὴ Χειζάζη, νά προσκυνήσῃ τὸν τάφο τοῦ ἁγίου προφήτου μας.

Τὶ ὑπερήφανο ἄλογο! ὕψηλό, μαῦρο καλοθρεμμένο· ἔστραφτε τὸ τρίχωμά του, γνωστικό καί γυμνασμένο, λές καί γεννήθηκε γιὰ τὸν Χηδῆ.

Όταν τὸν ἔβγαζεν ἀπ' τὸ σταβλό, γιὰ νά τοῦ βᾶῃ τὴν σέλλα, ἡ γῆ ἔτρεμε κάτω, ἀπ' τὰ χτυπήματά του.

Φωτιές ἔβγαζαν τὸ ρουθούνια του. Κι' ὅμᾳ ἀνέβαιναν ὁ

Χηδῆς ἄπάνω, μάζεσε τὸ χαλινόρι τὸ χρυσοστόλιστο καί χτυποῦσε τὰ ζεγκιά ἔβγαζε θαρρεῖς φτερά τὸ ἄλογο καί πετοῦσε. Ἐφάνε σάν τὸν ἄνεμο μέσα στήν ἔρημο.

Ο Χηδῆς δέν εἶχε πολλά ὄπλα· ἓνα κονιάρι καί τὸ γιαταγάνι.

Τὸ γιαταγάνι ήτανε περαγγελιά 'ς τὸ Σόμ (=Δαμασκός) καμωμένο ἀπὸ χτυπητὸ ἀτσάλι, στραφτοκοποῦσε 'ς τὸν ἥλιο· μιά σειρά γραφή ἔλεγε· «δέν φοβάται ὁ λεβέντης τὸ θάνατο. — τρέχει γυρεύοντάς τον, μά 'κεῖνος — μπρός του φεύγει φοβισμένος — τοὺς δειλοὺς πρῶτα πέρνει ὁ θάνατος.

Τὸ κονιάρι του ήταν μακρύ, ἀπὸ ξύλο ἄκαμπο, διαλεγμένο ἀπὸ πολλὰ ποῦ φερανε ἀπ' τὴ Ζίλιφκε, ἀπ' τὴ Καραμανία ἡ αἰχμή του ήτανε ἀτσάλι δουλεμμένο, τετράγωνο καί μυτερό.

Εἶχε κτήματα πολλὰ ὁ Χηδῆς. Καμήλες, βουβάλια, ἀγέλες πρόβατα καί κατσίκες· ἀμέτρητα κεφάλια· ἡ αὐλή του ήταν μεγάλη καί φαρδύ· δουλικὰ εἶχε πολλὰ καί κυττάζανε εἰς δουλειές του.

Ἐκεῖνος πάντα ταξίδευε· τὸν ἀρέσαν. Ἐμπόρευε 'ς τὸ ἄλογό του καί πήγαινε μακρυνά, πότε 'ς τὸ βορειά πότε 'ς τὴν ἀνατολή.

Πήγαινε συχνά κατὰ τὸ Κένεχ ποῦ ήτανε τότε μεγάλη πολιτεία. Ἐμποροὶ ἔρχούντανε ἀπ' τὴ Χεδζάζη ἀπ' τὴν Περούα ἀπ' τὸ Χιντσότάν καί κάμνανε ἀλλαγὴ.

Λησιεῖς ὅμως τῆς Σαχάρας, οἱ Μπεντεβίνοι, τοὺς ἐκάμνανε μεγάλο κακό· ἄγριοι καί φοβεροί, ξεγύμνωναν καρσάβνια, σκοτώνανε ἀθρώπους, ἀρπάζανε φορτιὰ πλούτη καί θησαυροὺς καί καμήλες καί φεύγανε 'ς τὰ ἄβυσσα ἔρημικά τους μέρη.

Μόλις ὁ Χηδῆς μπόρεσε νά τοὺς καθάρισῃ· πήγαινε 'ς τὴν ἔποχή ποῦ ἔρχούντανε τὰ καρσάβνια, φύλαγε τοὺς δρόμους καί ἀλοῖμονο 'ς τοὺς Μπεντεβίνους ποῦ εὗρισκε μπροστά του.

Ὡσὼν ὁργή θεοῦ, ἀστροπελένη, ἔπεφτε καί ἐπάνω τους τοὺς ἐσκότωνε καί τοὺς ἀφάνιζε. Ἀνέναντον οἱ ἔμποροι, ἔτρώ-

μαζαν οί λησιές τῆς ἐρήμου καὶ τὸ ἐμπόριον ἰγίνονταν ἀφοβα καὶ ζῶντα.

Ἡϋχούνταν ὁ κόσμος γιὰ τὸ Χηδὴρ καὶ εὐτυχοῦσε κι' αὐτός καὶ ὁ τόπος.

Κάποτε γυρνοῦσε 'ς τῆς ἀκροθαλασσιᾶς κατὰ τὸ Μπάχο— Ἀχμέρ, ἀκροαζούνταν μήπως ἀκούουνταν κουρσάροι. Πήγαινε 'ς τὸ Μπάχοι Σεφίτ, ἕως τὸ 'Ελ-Μάδαρ· τὸ ὄνομά του κι' ἐκεῖ ἦταν ξακουμένο καὶ δὲν τολμοῦσε κανεὶς κακὸ νὰ πάρῃ.

Εἶχαμε μεγάλη ἡσυχία καὶ πλουίζανε ὅλοι.

Εἶχε καὶ ἓνα λεοντάρι, σύντροφός του ὁ Χηδὴρ. Καὶ νὰ πῶς γένηκε τὸ ἀπίστευτο αὐτὸ συντρόφεμα.

Μιά φορὰ ἀλλαλλαγμὸς ξέσπασε 'ς τοὺς κάμπους. Τρεχάτος ἔφευγεν ὁ κόσμος ἀπ' τὰ χωράφια. Λαχανιασμένα τὰ τσομπανό- παιδα ἐδιώχναν κατὰ τὸ χωριὸ τὴς ἀγέλης ἀπορήσαμε.

Δὲν ἦταν ὁ Χαμοῖν ποῦ σηκώθηκε, οὔτε Μπετιβίνοι τολμοῦσαν νὰ ἔλθουν 'ς τὰ μέρη μας. Βάχατ, Σαάμπε, βάχατ Σαάμπε (ἓνα λεοντάρι, ἓνα λεοντάρι) φωνάζανε ὅλοι Βάχατ Σαάμπε, τί γύρευε; ἀπορήσαμε κι' ἡμεῖς 'ς τὰ μέρη μας δὲν ἔχουμε λεοντάρια.

Τὸν κυνηγήσανε Μπερμπερίνοι μικρὰ 'ς τὴ Σαχάρα· ἔχασε τοὺς δρόμους καὶ τὰ λιμέρια του καὶ ξέπεσε 'ς τὰ μέρη μας. Πεινασμένο ἔπεσε 'ς τὴν ἀγέλη κι' ἡ ἀγέλη ἔτυχε τοῦ Χηδὴρ, τοῦ σπάραξε ἓνα κατοῖκι.

Μόλις τὸ ἔμαθεν ὁ Χηδὴρ, καβαλλίκευσε 'ς τὸν μαῦρο του, ζώσθηκε τὸ γιαιταγάνι καὶ 'ς τὸν ὄμο τὸ κοντάρι. Τόλιξε 'ς τὸ κεφάλι τὴ μεταξωτὴ του μαγάρικα καὶ σὰν βοριάς χάθηκε 'ς τὸν κάμπο. Γύρισε πανιοῦ, σὲ ὑψώματα καὶ 'ς τὰ κατσάβεραχά ἔπαινε ὑποπτεύουνταν. Καὶ βρῆκε τὸ θηρίο μέσα σὲ μιὰ ρευματιά, κα- θισμένο γιὰ νὰ χωνέψῃ τὸ τραπέζι του τὸ πλούσιο ποῦ ἀχνίζε ἀκόμη τὸ αἷμα ποῦ χύθηκε κατὰ γῆς. Εσφίξε 'ς τὴ μέση τὴν μπηχάρβα (χλαμύδα) τέντωσε τὸ κοντάρι του ὁ Χηδὴρ καὶ κέντησε τὸ ἄλογό του.

Μὲ βλέμμα ἀσιροπελέκι, κύτταζε κατὰ πᾶντο στὸ ἐξῆς. Σαφηνὰ ἔμως ἀπόπησε. Ἐκεῖ ποῦ φύλαγε νὰ ἀγριέψῃ ὁ βα-

εἰλιάς τῆς ἐρήμου καὶ νὰ δομήσῃ, μὲ χαίτη σηκωμένη, τὸν βλέ- πει νὰ σκύβῃ τὸ κεφάλι καὶ νὰ κυττάει χαϊδευτικά τὴν οὐρὰ του, τὴν φουντωτὴ κι' ἀντὶ νὰ βροντίσῃ μὲ τὴ φωνή του τὴ μεγάλη τὸ θηρίο, θαρρεῖς καὶ παρακαλοῦσε τὸν γίγαντι' τὸν Χηδὴρ. Τὸ φιλοτέρο του· ἀπὶ καὶ τὸ γενναῖο του παράστημα μάρανεν τὴν ἀγριότητα τοῦ θηριοῦ.

Ξαπάζευσεν ὁ Χηδὴρ· καὶ μὲ τὸ κοντάρι τεινωμένο πλησιάζει. Σηκώθηκε τὸ θηρίο, μὲ τὸ κεφάλι κάτω σκυμμένο καὶ μὲ τοῦτα του τὸ πόδι, πῆρε κάτω τὴν ἀκρὴ τοῦ κονταριοῦ καὶ γυρί- ζοντας τὴν πλάτη τοίφθηκε ἑπάνω 'ς τὸν Χηδὴρ.

Ὁ Χηδὴρ τὸν χαϊδεύει· τὸ λεοντάρι ἔγλυψε τὰ χέρια τοῦ Χηδὴρ. Τελείωσε γίγαντι, φίλοι. Σὲ λίγο εἶδαμε νὰ γυρνᾷ ὁ Χη- δὴρ, μὲ τὸν ισομερό του σύντροφο καταπόδι. Μὰς διηγήθηκε τὸ πῶς ἔγινε. Ἦσαν ἀρνὶ κοντὸ 'ς τὸν Χηδὴρ καὶ ἔκαμνεν ὁ, τι τοῦ ἔαγεν ἑκαίνο. Καὶ ὅταν πειὰ πήγαιναν ἀπὸ τότε σὲ ταξίδια, πήγαινε μαζί κι' ὁ φίλος καὶ τοῦ ἦταν πάντοτε χρήσιμος. Ἀλοί- μονον 'ς τοὺς λησιὰς ἀπὸ τότε βεμπὰς (πανώλης) θαρρεῖς ποῦ τοὺς ἔλθε· χαθήκανε καὶ δὲν ἀκούοντανε πειὰ.

B

Μαῦρο μάτι ὅμως μᾶς ἤυρε καὶ μᾶς, καὶ τὸν τόπο μας καὶ τὸν Χηδὴρ.

Μιά μέρα μιὰ γερὰ στρίγλα, πέρασεν ἀπ' τὰ χωριά μας.

Εἶδε τὸν Χηδὴρ, τὸ ἄλογό του, τὰ καλά του, καὶ κακομί- λησε. Σὲ λίγο καιρὸ ὕστερα, καίτι ληστοὶ πῆγαν καὶ ἔσμιξαν μὲ ἄλλους, καίτι ἄσπρους λησιὰς. Τοὺς εἶπανε γιὰ τὸν Χηδὴρ, καὶ κείνοι βαλθῆκαν νὰ ἐξλωθρέψουν τὸν Χηδὴρ—καί σ' αὐτοὺς τεχνίτες ποῦ ἦσαν ἔστησαν σὲ πολλὰ μέρη παγίδες πολλῶν εἰδῶν.

Δὲν ἴδενταν ὁ Χηδὴρ, καὶ σὰν ἀφοβὸς ποῦ ἦταν, ἀπὸ παντοῦ ἀδιάφορος περνοῦσε καὶ πήγαινε 'ς τὸν δρόμο του.

Μιά μέρα—μαύρη καὶ σκοτεινὴ—ἑπάνω 'ς τὸ δρόμο, ξαφνι- κά, μπρουμέτησε τὸ ἄλογο, βουτύχτηκε μὲ τὸ κεφάλι κάτω, ἕως 'ς τὰ μισά.

Πετάχτηκε από πάνω ο Χηδής, ώρμησε περὶ κοντὰ τὸ λεοντάρι ὅταν νὰ μυρίστικε καὶ πρὶο κίνδυνο, καὶ τ' ἄλλογο τινάχτηκε μὲ ὀνὴ ξανάσκελλο, μὰ δὲν μπῆρε νὰ σηκωθῇ. — κρᾶχ! τὰ δύο του μπροστινὰ ποδάρια ἔσπασαν.

Μούγκρισε πικρὰ τὸ ζῶο καὶ κυττάζοντας μὲ φλογισμένο μάτι τὸν ἀφέντη του, ξαπλώθηκε τὸ τολαιπόρο. Τὸ λυπήθηκεν ὁ Χηδής, πού τὸ ἔβλεπε νὰ βασανίζεται· ἔκαμε μᾶτις τὸ λεοντάρι καὶ κείνο μὲ μιά δαγκαματιά τοῦ ἀνοιξε τὸ λαιμὸ καὶ ξεψύχησε τὸ ἄλλογο τὸ καυμένο, τὸ κομάρι τοῦ Χηδῆ.

Ἐκλάψε πικρὰ ὁ Χηδής ἡ οἰδηρηνία του ἡ καρδιά ἐπόνεσε. Ἐκατάλαβε πῶς τὸν ἔχουνε παγίτες οἱ ἐχθροί του, μὰ ποῦν ἔβλαψε· Μὲ τσακισμένη καρδιά, πῆρε πλάγι του, τὸ λεοντάρι καὶ πῆγε νὰ ζητήσῃ νὰ ἀγοράσῃ ἄλλο ὅμοιο σὰν τὸ μαῖρο του, ἄλλογο.

Γύρισε χωρὶς καὶ πολιτείες, πῆγε εἰς τὴν Ἀροβία, στὸ Βογδάτ μὰ δὲν ἤρε ὅμοιο. Τὸν εἶπαν νὰ πάγῃ σὶ μέρη τῶν Ναοράνι, ἐκεῖ ἴσως νὰ εὔρῃ ἄλλογο, σὰν τὸ δικό του, τὸ πολυαγαπημένο, καὶ πῆγε.

Ἀκόμη δὲν ἦλθε.

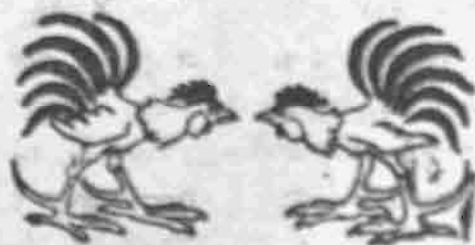
Μὰ θὰ ἔλθῃ!!!

Ἀπὸ τὸν κυρὸ ποῦ πῆγε ὁ Χηδής οἱ λησταὶ πληθύναντε λιγότεραν τ' ἀγαθὰ μας. Δὲν τολμεῖμε νὰ ταξιδεύουμε ἕως κι' ἐξῶ ποῦ μένουμε μᾶς ἔρχονται οἱ λησταὶ καὶ ἀρπάζουν τὰ καλά μας. Ποῦς νὰ τοὺς διώξῃ;

Ὁ Χηδής πῆγε μακρὰ ἀκόμη δὲν ἦλθε· μὰ θὰ ἔλθῃ!

Χέλουναν, Αἰγυπτιος

Β. Ραπτόπουλος

ΑΜΛΕΤΟΣ

ΔΡΑΜΑ ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΕΙΡΟΥ

ΠΡΑΞΙΣ Γ' — ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

(Εἰσέρχεται ὁ ΑΜΛΕΤΟΣ)

ΑΜΛΕΤ. Νὰ ζῇ κανεὶς, ἢ νὰ μὴ ζῇ; Ἰδοὺ ἡ ἀπορία.

Τὶ εἶναι πλέον εὐγενὲς; Νὰ ζῇ, νὰ ὑποφέρῃ
τῆς Εἰμαρμένης τῆς σκληρᾶς τὰ βέλη, τὰς σφενδόνας,
ἢ εἰς ἓνα πέλαγος δεινῶν ν' ἀντισταθῇ ἐνόπλιος,
νὰ τ' ἀναγκάσῃ ἐνοπλὸς νὰ παύσουν· — Ν' ἀποθάνῃ,
νὰ κοιμηθῇ. . . . Ἰδοὺ τὸ πᾶν! ὦ! μόνον μ' ἓνα ὕπνον
νὰ παύῃ ὁ πορόκαρδος καὶ τὰ δεινὰ τὰ χίλια
ποῦ εἶν' ἡ μοῖρα τῆς σαρκὸς, συντέλεια θὰ ἦτο
νὰ τὴν ἐπιθυμῇ κανεὶς ἐνθέρμως! — Ν' ἀποθάνῃ,
νὰ κοιμηθῇ. — Νὰ κοιμηθῇ; Νὰ ὀνειρεύετ' ἴσως!
Ἰδοὺ τὸ πρόσκομμα, ἰδοὺ! Διότι εἰς τοῦ θανάτου
τὸν ὕπνον τοῦτον ἄρα γε εἰ ὄνειρα θὰ ἔλθουν,
ἀφοῦ ἀποιναίξωμεν τὴν σκέλην τὴν φθαρτὴν μας;
Αὐτὸ μᾶς φέρει δισταγμοὺς· αὐτὸ εἶν' ἡ αἰτία.
ποῦ κάμνει τόσον μακρυνὸν τῆς συμφορᾶς τὸν βίον.
Διότι ποῖος ἠθέλε ποτὲ νὰ ὑποφέρῃ
τοῦ κόσμου τὸν περίγελων καὶ τὴν καταδρομὴν του,
τηράνων καταπίεσιν, τρανῶν ὑπεροφίαν,
τὰ βύσατά τοῦ ἔρωτος τοῦ καταφρονημένου,
τοῦ νόμου τὴν βραδύτητα, τὸ ὕψος τῶν ἀρχόντων,
καὶ ὅσα κολαφίσματα ἀρπάζει καθημέραν
ἢ μετριόφρων ἀρετὴ ἀπὸ τοὺς ἀναξίους,

ἐνὶ τοῦ ἦτο δυνατόν τὸ πᾶν νὰ ἐξοφλήσῃ
μ' ἓνα σουβλί! Ποιὸς ἤθελε φορτία νὰ σηκώνῃ,
καὶ νὰ ἰδρόνη, νὰ βογκᾷ ἀπ' τῆς ζωῆς τὸ βάρος,
ἐάν τοῦ μετὰ θάνατον ὁ φόβος, — ἂν ὁ τόπος.
ὁ ἄγνωστος, ὅπου ποτὲ κανένας ταξιδιωτῆς
ἀκόμη δὲν ἐγύρισεν ἀπὸ τὰ σύνορά του, —
ἐάν δὲν μᾶς ἐκλόνιζεν αὐτὸ τὴν θέλησίν μας,
ὥστε κανεὶς νὰ προτιμᾷ τὰ βάσανα ποῦ ἔχει,
παρὰ νὰ τρέξῃ μόνος του εἰς ἄλλα ποῦ δὲν ξέρει;
Ἴδου πὼς ἡ συνείδησις δειλοὺς μᾶς κάμνει ὅλους,
ἰδου τῆς ἀποφάσεως τὸ φυσικὸν τὸ χρῶμα
πὼς μὲ τ' ἀχνὸ τῆς θάμπωμα ἡ σκέψις τὸ χλωμαίνει
καὶ πὼς ἐπιχειρήματα μεγάλα αἱ γενναῖα
μὲ τοὺς τοιούτους δισταγμοὺς ἀπ' τερά των βγάζουν
καὶ κτιαντοῦν καὶ ὄνομα τοῦ ἔργου νὰ τὸ χάνουν!
Δ. Βικέλας

Jacques Gautier

ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΛΟΥΛΟΥΔΟ

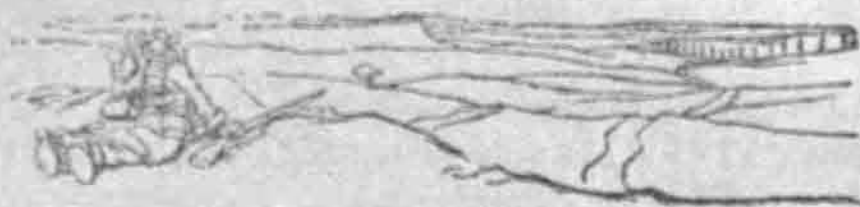
Σιμά στὸ παραθύράκι μου κεντούτα, καὶ ξέρων ἀθέλα
τοίμπησα τὸ δακτυλάκι μου, καὶ τὸ ἄσπρο λούλουδο ποῦ κένταγα
ἔγαινα κατκόκκινο . . .

Τότε ἀπότομα ὁ νοῦς μου πέταξε, σ' ἐκεῖνον ποῦ πῆγε νὰ
κτυπήσῃ τοὺς ἐπαναστάτας. Θυμήθηκα ὅτι, καὶ τὸ δικό του τὸ
αἶμα ἔτρεχε σὺν τὸ δικό μου, καὶ ὁρόχυνα δάκρυα ξεγυλιζάνε ἀπ'
τὰ θαμπωμένα μου μάτια . . .

Μὰ πῶς νόμισα πὼς ἄκουσα τὸν κρότο τῆς περπατησιᾶς
τοῦ ἀλόγου του, καὶ πετάχτηκα ὁλόχαρη Ἀλλοίμονο! . . . ἦταν
ἡ καρδουλὰ μου ποῦ κτυποῦντας πολὺ γρήγορα, μιμοῦνταν
τὸ θόρυβο τῆς περπατησιᾶς τοῦ ἀλόγου του . . .

Ξανάκατα πάλι στὴ δουλιὰ σιμά στὸ παραθύρι μου καὶ τὰ
δάκρυά μου δάκρυα στόλιζαν, σὺν μαργαριτάρια τὸ μεταξω-
τό, τὸ τοιτομένο ἀπὸ τὸ μάγγανο . . .

Θαλῆς Χρυσάνθης

Εἶπαν πὼς οἱ Βερσαλλίες εἶνε «ἱστορικὴ πόλη». Καὶ σιὰ
ἀληθινὰ εἶναι γιατί κάθε μέρος, κάθε γωνιά της μᾶς φέρνει στὸ
νοῦ κ' ἓνα μεγάλο ἱστορικὸ γεγονός.

Μὴ νομίζετε ὅμως ὅτι οἱ Βερσαλλίες ἦτανε καμμιά πόλη
σπουδαία καὶ μεγάλη στὴν ἀρχαιότητα· καθόλου ἦτανε ἓνα χω-
ριουδάκι χωρὶς καμμιά φυσικὴ χάρη μονότονο καὶ μὲ πολλοὺς
βάλτους.

Ὁ Βασιλεὺς θῆκε νὰ κτίσῃ καὶ ἐντεκνήριο κυνηγιό καὶ
γι' αὐτὸ ὁ ἀρχιτέκτονας του τοῦ ἔχτισε τὸ κυριώτερο μέρος τοῦ
κτίριου καὶ τίς δύο πλευρὰς ποῦ ἀποτελοῦνε σήμερὰ τὴ μαρμαρέ-
νια στήλη τοῦ καλατιοῦ.

Ἄν κανένας κρίνῃ ἀπ' τίς εἰκόνες ποῦ σόθηκαν βλέπει ὅτι
ἂν κ' εἶνε μακροῦσικο, τὸ σύνολο ὅμως εἶναι πολὺ πολὺ ὁμορφο.

Ύστερα από κάμποσα χρόνια ο Λουδοβίκος XIV αποφάσισε από δαλὸ ἐντετυκτήριο νὰ τὸ μετατρέψῃ σ' ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα παλάτια τῆς Εὐρώπης.

Αὐτὴ ἡ ἀπόφαση δὲν ἄρσεν καὶ πολὺ σιὸς ἀδλοκόλακας καὶ μὲ κάποια διπλὰ ἀρχίψαντες νὰ κατακρίνουν τὴ θέληση τοῦ βασιλιᾶ. Εὐρίσκει κανεὶς τὰ χρονικά ἐκείνης τῆς ἐποχῆς τὴν ἡχὴ αὐτῆς τῆς μυστικῆς ἐναντίωσης.

Ἡ Βερσαλλίς λέγει, ὁ Saint-Simon εἶνε μῆρος μονότονο μὲ πολλοὺς βέλτους, δὲν ἔχει οὔτε χάρη οὔτε νερὸ μαρτυροῦν τὴν ἀνθρώπινη θέλησι.

Ἀπ' αὐτὰς τίς ἐπικρίσεις πῆρναν θάρρος οἱ ἀρχιτέκτονες τοῦ Λουδοβίκου XIV καὶ ἀρχέψαντες νὰ τοῦ λέγουν πῶς τὸ παλάτι τοῦ Λουδοβίκου XIII δὲν ἦταν στερεό.

Ὁ Λουδοβίκος XIV ὁμως τοὺς εἶπε : « Ἄν τὸ παλάτι δὲν εἶνε στερεὸ πρέπει νὰ κερμιστῇ ἀλλὰ γὰρ οἷς λέγω πῶς δὲν θέλω νὰ τὸ κερμίσω ἀλλὰ νὰ τὸ ἐπιδιορθώσω.

Οἱ ἀρχιτέκτονες θέλοντας καὶ μὴ ὑποκύψαντες στὴ θέλησι τοῦ Βασιλιᾶ κι' εἶσι τὰ δυὸ οἰκοδομήματα δὲν κατεστράφηκαν ἀλλὰ ἐνώθηκαν σ' ἓνα καὶ μόνο. Αὐτὴ ἡ ἐργασία εἶνε ἀρχέψαι ὀλίγο ἀργότερα ἀπ' τὸν θάνατο τοῦ Μαζαρέν. Ἐργάστηκαν ἐπὶ νῶ σιὰ σχέδια τοῦ Λεβὺ ποῦ τὰ ἐξακολούθησε ἀργότερα ὁ Μανσάρ.

Ὁ Λουδοβίκος XIV ἐγκαταστάθηκε μαζὺ μὲ τὴν αὐλὴν του στὸ παλάτι τὸν Φλεβάρη τοῦ 1672 ἂν κι' ἡ ἐργασία δὲν εἶχανε τελέψαι.

Ὁ Λουδοβίκος XIV κάθισεν στὴς Βερσαλλίς 43 χρόνια, ἀλλὰ ὁ Λουδοβίκος XV πέρασε ἐκεῖ ὅλην τὴν ζωὴν.

Πρόσθεσε μερικά καινούρια διαμερίσματα κι' ἔπερε «ἀποκλειστικὰ» στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ παλατιοῦ καὶ διάταξε τὸν ἀρχιτέκτονα Γκαπριέλ νὰ κάμῃ γενικὴ ἐπιδιορθώση, ἀλλὰ δὲν μπόρεσε νὰ τὴν τελειώσῃ γιατί τὸν πρόλαβε ὁ θάνατος.

Ὁ Λουδοβίκος XVI εἶδει μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον ἀπὸ τὴ στιγμή

ἀκόμα ποῦ ἀνέβηκε στὸ θρόνο. Ἐπεχείρησε νὰ φυτέψῃ τὸ πάθος καὶ ζήτησε ἀπὸ τοὺς πρὸ μεγάλους ἀρχιτέκτονες τῆς ἐποχῆς τοὺς σχέδια γιὰ νὰ ἐπιδιορθώσῃ τὸ μεγάλοπαλάτι γιατί διαίχε κάμει ὁ Λουδοβίκος XIII εἶχε καταστραφεῖ σχεδὸν κι' οἱ ἐπεθύμισαν ὁ Λουδοβίκος XIV δὲν μπόρεσε νὰ τὸ ἀποτελειώσῃ.

Ὅλα ὁμως αὐτὰ τὰ σχέδια τοῦ Λουδοβίκου XVI ναυαγήσανε γιατί εἶχε γίνῃ ἡ ἐπανάσταση. Τὸ παλάτι τῶν Βερσαλλιῶν ἀπογυμνώθηκε ἀπὸ τὸν πλοῦτο ποῦχε καὶ δέκα πέντε χρόνια κατὰ σειρά ἔρριψε ἔρημο ἀφοῦ εἶχε χρησιμεύσει πρὶν γιὰ νοσοκομεῖο καὶ γιὰ στρατῶνας.

Αὐτὸ ἦταν τὸ τέλος τῶν Βερσαλλιῶν τῆς βασιλικῆς ἐποχῆς. Ὑστερα ἀπὸ τὴ νόση μεγαλοπρέπεια ἦλθε ἡ ἐγκατάλειψη, ἡ καταστροφή, ἡ λήθη.

Στὰ 1807 ὁ Ναπολέων θέλησε νὰ τὸ ἐπιδιορθώσῃ μὰ κατὰτρόμαξε οἱ ἄνθρωποι πόσο χοῦμα χρειαζούντανε γι' αὐτὴ τὴ δουλιὰ.

Χρειαζούντανε ἂν ἀγαπᾶτε 50 ἑκατομμύρια. Κι' εἶσι ἀναγκάστηκε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ σχέδιό του. Ὑστερα ἀπὸ λίγα χρόνια ὁμως στὰ 1811 θέλησε νὰ δοκιμάσῃ ἀκόμα μιὰ φορὰ ἀλλὰ ἐναγκάστηκε καὶ πάλι νὰ τ' ἀφήσῃ κατὰ μέρος ὅταν εἶδε τὴ κατάσταση καὶ τὰ χάλια τοῦ παλατιοῦ. Μερικοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι τόση μεγάλη ἦταν ἡ ἀκελευσιὰ του ὥστε φώναξε μπρὸς τὸν ἀρχιτέκτονα του : « Μὰ γιατί ἡ ἐπανάσταση δὲν κατέστρεψε τὸ παλάτι αὐτό ; »

Ὁ Λουδοβίκος XVI ὁμως κατέρθετο νὰ φέρῃ τὴ τεράστια αὐτὴ ἐπιδιορθώση σὲ πέρας. Ὅταν πέθανε δὲν εἶχε ὑποληφθεῖ τίποτα παρὰ μόνο ἡ ἐκτίπλωση τοῦ παλατιοῦ. Ὁ Κάρολος X δὲν φρόντισε καθόλου κι' εἶσι ἡ Βερσαλλίς μέιναντες στὴ κατάσταση ποῦ τῆς ἔφησε ὁ Λουδοβίκος XVIII ὅταν βγήκε ἡ ἐπανάσταση τοῦ 1830.

Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ γενήκαν πολλὲς πρότασες γιὰ τίς Βερσαλλίς : ἄλλοι προτείναν νὰ γείνη νοσοκομεῖο, ἄλλοι στρατῶνας,

γιὰ τοὺς ἀποστράτους, ἄλλοι νὰ μεταφερθοῦν ὅλες οἱ ἀνώτερες σχολὲς τοῦ Παρισιοῦ, (τὸ Πολυτεχνεῖο, ἡ Νομικὴ κ.τ.λ.) Κανένα ὅμως ἀπ' αὐτὰ τὰ σχέδια δὲν ἔγινε παραδεχτό.

Ἡ καινούργια κυβέρνησις εἶχε ἀποφασίσει νὰ μετατρέψῃ τὸ παλάτι τῶν Βερσαλλιών σὲ ἱστορικὸ μουσεῖο.

Ἡ ἐργασία γι' αὐτὴν τὴ μετοβολὴ ἔγινε χωρὶς κομμιὰ προσοχῆς, καὶ ἔτσι τὸ παλάτι τῶν Βερσαλλιών παραλίχτηκε ὅπως διόλου ἀπὸ τοὺς χτίστες τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου.

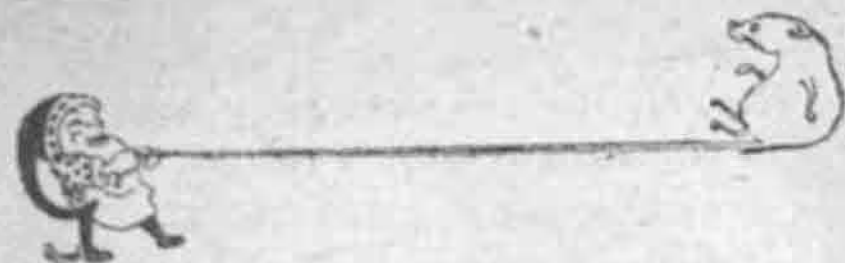
Τὸ μέρος τῶν πριγκήπων καὶ τοῦ βρισκόνταν τὰ διαμερίσματα τοῦ κόμη τῆς Ἀρτουά, τοῦ δούκα τῆς Ὀρλεάνης καὶ τόσα ἄλλα καταστραφῆκανε καὶ χάσανε ὅλη τοὺς τὴ χάρη καὶ τὴν ἐμορφιά.

Πόσες ἀνάμνησις δὲν θυμίζει τὸ παλάτι αὐτό;

Σ' αὐτὸ, μεσα σὴν αἰθουσα τῆς Galeries de glaces καὶ στὸ Salon de la guerre, εἶχε γίνῃ στὰ 1871 ἡ ἐπίσημη ἀνακύρῃσις τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τώρα μέσα στὸ ἴδιο παλάτι, μέσα σὴν ἴδια αἰθουσα ἡ Γερμανία ἐπέγραψε τὸ διαμελισμὸς τῆς καὶ δέχτηκε τὴν τιμωρία τῆς.

(Μετάφραση)

Αἰμίλης Βραβίας.

ΛΗΘ ΤΟΥΣ ΜΙΜΙΑΝΘΟΥΣ ΤΟΥ ΗΡΩΝΑ

Ο ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ

Μητρῶ.— Σοῦ φέρνω, Κέρδωνα, τίς φιληνάδες μου
αὐτὲς καὶ ἂν ἔχῃς τίποτε καλὸ
νὰ τῆς ἀξιῇ, δεῖξέ το. Μὰ νὰν δουλειὰ
καλὴ, ἐπιδέξια.

Κέρδωνας.— Νὰ γιατί σ' ἀγάπησα
Μητρῶ κ' ἐγώ. Τὴ μόστρα τὴ μεγάλη ἔδω
γιὰ δεῖξε σὲς κυρίες ! Αἱ Δριμύλε ! Αἱ ! Αἱ !
Φωνάζω ! Τί ; Κοιμᾶσαι πάλι ; Κτύπα τον
τὴ μόστρη. Πίσσε, ὡς ποῦ νὰ φύγῃ ὁ ὕπνος του !
τὴν ἀκανθα καλύτερα δὲν τοῦ περνᾷς
μὲ τὸ γιουλᾶρι στὸ λαιμὸ ! Τὰ πόδια σου
γιὰ κούνα γληγωρότερα, ἂν δὲ θᾶς νὰ ἰδῇς
τίς ἀλυσσίδες νὰ βροντοῦν στὰ κότσια σου !
Μπα ! τόρα τρίβεις νὰ γιαλίσῃ ; Ἀφραῖτέ μου !
Ἐγὼ νὰ καθαρίζω δὲ σκοτώνουμαι
ἀντὶς σὺ τὰ καθίσματα ; Γιὰ κάθισε

Μητρῶ, Τὸ πάνου τὸ σουτάρι τράβηξε,
αὐτὸ ὅχι, Πίστε, τὸ πιὸ ἐπάνου. Γλήγωρα
τὰ καλοδουλεμένα πράγματ' ἀπ' ἐκεῖ
τοῦ Κέρδωνα κατέβασε ! θὰ ἰδῆτε δά,
Μητρῶ, τὰ θαύματά μου, μὰ μὴ βιάζεσθε !
Νά ! τὸ σουτάρι μὲ τὰ σάνδαλα ἀνοιξε !
Αὐτό, Μητρῶ, γιὰ δὲς τὸ πρῶτο ! Δὲ θαρρεῖς
πῶς ἢ πατοῦνα τοῦ εἶν' ἢ τελειότερη
ὁκοῦ μορεῖ νὰ γίνῃ ; Πῶς ; Κυρίες μου,
καὶ σεῖς κοιτάξετε τὸ τακοῦνι μὲ καρφιά
πῶς εἶναι καρφωμένα χάλκινα καὶ πῶς
μὲ τίς λαορίδες δένεται θανμάσια !
« Αὐτὸ τοῦ εἶν' καλὸ κι' ἐκεῖνο τοῦ ἄσχημο »
δὲν ἔχει στήν ἐντέλεια τοῦ εἶναι τὸ ὅλο του !
Ὡς γιὰ τὸ χρώμα του — "Ετοι ἡ Θεὸ ζωὴ
νὰ σὰς χαρίξῃ εὐτυχισμένη — πουθενὰ
δὲ θὰ νὰ βρῆτε τῶμοιο του ! Καὶ τὸ κεῖ
καὶ τὸ σαφράνι τόσο δὲν ἀστράφτουνε !
Τρακόσιες γιὰ τὸ δέρμα σιὸν Κανδᾶ ἔραχμῆς
ἐμέτρησα, καὶ τὰ ἔφκιασα ἔτσι ὁμορφα !
Καὶ τὰλλὸ χρώμα τῷ το ; Δὲν ἦταν φτηνὸ —
Κυρίες, σὰς δοκίζουμε ! νὰ στραβωθῶ,
ἂν λέγω ψέματα, καὶ τόρα κι' ὕστερα !
Καθόλου ψέμα — σὰν τὴ ζυγαριά ! — εἶδεμῃ
νὰ μὴ χιρῶ τὰ μάτια μου καὶ τὴ ζωὴ —
— Δὲν ἦταν φτηνὸ· μὰ κι' ὁμως ἔπρεπε
νὰ τὸν εἰπῶ κι' εὐχαριστῶ· τί σήμερα
κερδίζουν οἱ πετσάδες ἀφθονον πορὰ,

αὐτοὶ ποῦ δὲ δουλεύουν δά. Κι' ἡ τέχνη μας
ἐκείνους ἀφαλᾶ, κι' ἐμεῖς τὴ δυστυχία
οἱ κονντουράδες καὶ τὴ φτώχεια συντροφιά
μερόνυχια ἔχουμε. Σκυφτὸς ὀλημερῆς
ζεσταίνω τὸ σκαμνὶ μου καὶ σκοιτώνουμαι
στὴν ἐργασία· μόλις τὰ χαρόματα
κοιμοῦμαι λίγο, ἂν δὲν ἀρχίσουν νὰ λαλοῦν
τοῦ Μίκωνος οἱ πετεινοί. Καὶ πόλι ποῦ
νὰ σὰς τὰ λέγω τὰλλα ! Τρέφω δέκα τρεῖς
τεχνίτες. Τὰ παιδιὰ μου δὲ δουλεύουνε,
κυρίες μου, κι' ἂν βρέχῃ μόνο ψέλνουν μου
« μὰς φέρνεις, φέρνεις τίποτε ; » καὶ καθιστὰ
μοῦ μένουνε ζεσταίνοντας, σὰν τὰ πουλιά,
τὰ πσινά τους ἡσυχά. Τὶ χρειάζονται
τὰ λόγια σιὸ παζάρι ; Χρήματα ζητοῦν.
Μητρῶ μου, ἂν τὸ ζευγάρι αὐτὸ δὲν σᾶρεσε
πολλὰ ἄλλα νὰ σὰς δείξω καὶ θὰ νοιώσετε
πῶς ψέματα δὲν λέγει ὁ Κέρδωνας ποτέ.
Τίς μόντρες φέρ' τες ὄλες, Πίστε, γλήγωρα !
Κυρίες, εὐχαριστημένες σάτι σας
νὰ πᾶτε πρέπει. Τὰ μοδαῖτά μας αὐτὰ
προβάλ' τα τὰ διάφορα. Σικνώνια,
Ἀμβρακικά, ψιτάκια, κανοβόπατα,
πουλιάδες μολσκές, βουκίδες, σάνδαλα
Ἰωνικά, κοκκίδες, βλαῦττες, ἔφηβοι
νυκτερινές παντοφῶλες, ἀκροσφύρια
καρκίνα ἀργεῖτικα σπανδάλια,

διδβιθρα (*) Τί ἀγαπᾷς ; πῶςτε μου,
κυρίες καὶ θὰ ναιώστε τὰ σκυλλιά γιατί
τὰ δέρματα τὰ τρώγουν

(πιο σιγὰ) — κι' οἱ γυναῖκες δά !

Μιά γυναῖκα Ἐκεῖνο τὸ ζευγάρι ποῦ πρωτύτερα
μᾶς ἔδειξες γιὰ πόσα τὸ πουλᾷς ; Ἀλλὰ
νὰ μὴ φωνάζεις τόσο, γιατί φεύγουμε.

Κέρδωνας Μονάχη δώσε τὴν τιμὴν. Ἄν θέλῃς το
ὀρίζεις πόσα κάμνει. Νὰ γελᾷς σε
κανέναν, δύσκολο. Ἄν ζητᾷς καλὴ δουλειά
θὰ πῆς τιμὴ—κοὶ μὰ τὴν κεφαλὴν μου αὐτὴ
καὶ τὴ φαλάκρα μου**—τιμὴν ὅπου ψωμί
ν' ἀφήνῃ καὶ σὲ μᾶς ποῦ τὰ δουλέψαμε.

(πιο σιγὰ) Ἐρμῇ Κερδῶς καὶ Κερδῶς μου Πειθῶ,
ἂν τίποτις δὲν πιάσουμε στὸ δόχτυ μας
δὲν ξεύρω πῶς ἡ χύτρα μας καλύτερα
θὲ νὰ τὰ καταφέρῃ σήμερον ἀπὸ χιτς.

Ἡ γυναῖκα Τί μουρμουρίζεις πάλι καὶ γιατί τιμὴ
μονάχος δὲν ὀρίζεις ἔτσι παστριά
καὶ ξάστερα ;

Κέρδωνας — Κυρία, τὸ ζευγάρι αὐτὸ

* Ὅλα ὀνόματα διαφόρων εἰδῶν παπουτσιῶν τῶν ἀρχαίων γυναικῶν.

** Παίζει μὲ τὴ λέξη Ἀλώπηξ, Ἀλώπηξ εἶναι τὸ γνωστὸ πονηρὸ ζῷον καὶ (ἡ ἀλωπεκία) ἡ φαλάκρα. Τὸ κείμενο ἔχει, μὲ τὴν ἀλώπεκα ποῦ τὸ λέγει ἔτσι γιὰ νὰ μὴν ἐννοηθῇ μὲ τὴν φαλάκρα μου Ἀπὸ τὴν πρώτη σημασίαν ἰσοδύναμος ὁ ἔρκος θάτανε μὲ τὸν δημοτικόν ; μὲ τὴν παλαμίδα !

μὰ μὲν κοστίζει μου καὶ τὸ κοιτάζεις σὺ
δεξιά, ξερβιά ! ! Κι' ἡ Ἀθηναῖς ἂν τ' ἀγόραζε
δὲ θάσπανα ἀπὸ τὴν τιμὴν τοῦ οὔτ' ὀβολό.

Ἡ γυναῖκα Μὰ, φρονικὰ γι' αὐτὸ καὶ τὸ ἐργαστήρι σου
γεμάτο μένει ἀπὸ πολλὰ κι' ἀπὸ καλὰ
παπούτσια. Φύλαξ' τα καλὰ. Στὶς εἴκοσι
(εἰς ὧνικὰ) τοῦ Ταυρεῶνος ἡ Ἐκάτη ἐτοίμασε
τοὺς γάμους τῆς Ἀρτακηνῆς θὰ χορειαστῇ
παπούτσια τότε θ' ἀρθοῦνε, κολότυχε,
καὶ σ' ἐργαστήρι σου—ἡ Τύχη ἂν θέλῃ
Καὶ βέβαια θ' ἀρθοῦνε μόνε μιά γερὴ
σακκοῦλες ράψε μὴ οἱ νυφίτσες τὰ φλουριά
σ' ἀρπάξουν !

Κέρδωνας — Κ' ἡ Ἐκάτη κ' ἡ Ἀρτακηνὴ
ν' ἀρθοῦν, ἂν δὲν μοῦ δώσουνε τὴ μὲν, ποτὲ
δὲν θὰ τὰ δώσω ! Σκέψου το, ἂν τὰ θέλῃς σὺ.

Ἄλλη γυν. Ἡ Τύχη ἡ Ἀγαθὴ νὰ ἐγγίσῃς Κέρδωνα
δὲν θέλει, ποδαράκια ποῦ τὰ ψάβουνε
ὁ Ἐρωτας κ' εἰ Πόθοι. Ἀλλὰ ψωριάσης σὺ
καὶ λαβισμένος εἶσαι ἀφοῦ ἀπὸ μᾶς ζητᾷς
διπλὴ τιμὴν γιὰ τὰ δώσης αὐτῆς !
Ἐκεῖνο τ' ἄλλο τὸ ζευγάρι πάλι πῆς
στὰ πόσα θὰ τὸ δώσης ; Φούσκωσ' τὴν τιμὴν.
Καθὼς τὸ συνηθᾷς . . .

Κέρδωνας — Στατήρες πέντε. Ναί,
μὰ τοὺς θεοὺς, ἡ Εὐστειρὴ ἡ ψάλτρια
περνάει κάθε μέρσι καὶ μοῦ τὰ ζητᾷ,
τὰ θέλει. Μὰ τὴ μάχουμαι καὶ τέσσερις

νά δώση δαρεικούς σ' αὐτήν δὲν τὰ πουλῶ,
γιατί μοῦ βρίζει τὴ γυναῖκα μου καὶ τί
βρισιέ, ! ἤμ' ἂν οὐ τὰ θέλῃς, πάρε τα γιὰ τρεῖς
σ' τὰ δίδω δαρεικούς. Κι' αὐτὰ καὶ τ' αἶλλ' αὐτὰ,
δῶδια δρεχθῆς. Γιὰ τὸ χατήρι τῆς Μητρῶς
καὶ γιὰ τὰ χεῖλια τῆς—καὶ γιὰ τὰ χεῖλια σου.
Μποροῦσε τὸ ζευγάρι αὐτὸ σὰν τὰ φτερά
τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ πύτρα ἂν ἤμουν ὡς τὸν οὐρανὸ
νά κάμῃ νά πετάξω ! — Κι' ἔχεις μιὰ φωνή,
μιὰ γλῶσσα γλύκα μοναχή. Ποῦ τὸν μιλας
ὀλημερῆς, δὲν βρίσκειται πολὺ μακρυνὰ
ἀπ' τοὺς θεούς. Γιὰ δὲς τὸ ποδαράκι σου
καὶ βάλ' το σιὸ παπούτσι. Νά το ! τίποτα
νά βάλῃς γιὰ νά βγάλῃς δὲν χωρεῖ καλά !
Στὶς ὁμορφες εὐθὺς ταιριάζουν τ' ὁμορφα !
Ἡ Ἀθηνᾶ πῶς ἔκοψε τ' ἀχνάρι τοῦ
θαρρεῖς. Καὶ σὺ, τὸ πόδι δῶσε μου καὶ σὺ . . .
Τὸ κόκκαλό σου ξεπετῇ, σὰν βῶδι νά
σοῦ πάτησε τὸ πόδι σου . . . Γιὰ δέξ. Θαρρεῖς
πῶς τὴ φυλάετα ἀκόνισε κι' ὠδήγησε
κανεῖς, τὸ πόδι τὸ γυμνὸ σου βλέποντας !
Μὰ τὴν ἐοτία τοῦ Κέρδωνα ! Δουλειὰ ποτὲς
καλύτερη ἀπ' αὐτὴ νά γίνῃ ; Ἀδύνατο !

(Πρὸς τὴν γυναῖκα, ποῦ φάνηκε στὴν πόρτα καὶ τὸν φωνάζει)

Αἰ σὺ ! Ἐφτά γι' αὐτὰ θά δώσης δαρεικούς,
σὺ, ποῦ στὴν πόρτα σὲ φορέδα χλωμιντρῶς !
Κυρίες μεν, ἂν σὰς χρειασθοῦν καμιὰ φορὰ
σανδάλια κι' ἄλλα, γιὰ δὲς συνηθίζετε

σιὸ σπῆτι νά φορῆτε, τὸ δουλᾶκι σας
μοῦ στέλνετε. Μητρῶ σὺ πέραν ἑξάπαντος
ἐννιὰ κατόπι μέρες, τὰ «καρκίνια»
νά πάρες. —

(σιγανὰ)

γούνα ποῦ ζεσταίνει τὸν καλὸ
κολοφωμένη νῦν φροντίζει ὁ γνωστικὸς.

Α. Π. Φωτεινός

* Δογματίζω. Γιὰ νά μὴν τὸ νοιώσουν οἱ ἄλλες λέγει στὴ Μητρῶ νά
πάρε τὰ καρκίνια τῆς. Καρκίνια λέγονταν, εἶδος σανδάλια καὶ τὰ «με-
σικὰ» μὰ καὶ ποῦ τοῦ ἔφερε παλάτισσες.

Judith Gautier

(ἀπ' τὸ Κινέζικο)

Σκέψη γραμμένη ἐπάνω στὴν πάχνη.

Ἡ πάχνη σκαπίζει ὁλότεια τὰ δένδρα·
τὰ κάνει νὰ μοιάζουν σὺν τὰ πονδραρισμένα

πρὸ ὅσων τῶν γυναικῶν.

Τὰ κυττάζω ἀπ' τὸ παράθυρό μου, καὶ σκέπτομαι πῶς ὁ
ἄνθρωπος, χωρὶς τῆς γυναῖκος, εἶνε σὺν ἑνα λούλουδο μαθημένο
ἀπὸ τὰ φύλλα του.

Καὶ γὰρ νὰ διώξω τὴν πικρὴ λύπη, ποῦ μὲ κυριεύει, μὲ τὸ
φύσημά μου, γράφω τὴ σκέψη μου ἐπάνω στὴν πάχνη.

Αὐπὴ τοῦ καλλιεργητῆ.

Τὸ χιόνι κατέβηκε ἑλαφρὰ ἑλαφρὰ ἐπάνω στὴ γῆ, σὺν ἑνὶ
σύννεφο ἀπὸ πεταλοῦδες.

Ὁ καλλιεργητὴς ἤφισε τὴ δίκλᾶ του, καὶ τοῦ φαίνεται πῶς
ἀόρατα νήματα τοῦ σφίγγουν τὴν καρδιά.

Εἶναι λυπημένος, γιατί ἡ γῆ ἦταν ἡ φιλική του, καὶ ὅταν
ἐκχυθεῖ ἐπάνω της, γὰρ νὰ τῆς ἀποθηκάσῃ τὸ σπέρμα γερὰ ἀπὸ
ἐλπίδες, τῆς δίνει ἀκόμη καὶ τῆς μυστικὴν τὸν σκῆψον.

Καὶ ἀργότερα, ὅταν ὁ σπέρμας φύτρωνι, ἐκπαιδεύεται τῆς
σκέψεως του, ὁλοανθισμένες.

Μὰ τώρα, ἡ γῆ κρύβεται κάτω ἀπὸ ἑνα χιονόπελο.

Τὰ μικρὰ λούλουδα περιγυροῦν τῆς σοβαρῆς ἐλάτης.

Πάνω στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ οἱ ἐλάτες στέκονται σοβα-
ρῆς καὶ σκευωπῆς· κάτω στὰ πόδια τοῦ βουνοῦ τὰ λαμπρὰ λού-
λουδα ξαπλώνονται ἐπάνω στὸ χορτάρι.

Συγκρίνοντας τῆς δροσερῆς τοῦς ρόμπες μὲ τῆς ἐλάτης ποῦ
φορῶν σκοτεινὰ φορέματα, τὰ μικρὰ λούλουδα ἀρχίζουν νὰ
γελοῦν.

Καὶ οἱ ἑλαφροὶ πεταλοῦδες ἀνακατώνονται στὴν χάσιν τους.

Μὰ ἑνα χειμωνιάτικο πρωτὶ, κτύπησε τὸ βουνό· οἱ ἐλάτες
στὰ κάτωσπρα ντυμένες ἦσαν ἐκεῖ σοβαρῆς καὶ ὀνειροπόλες.

Τοῦ κάκου σκάλιξε στὰ πόδια τοῦ βουνοῦ δὲν εἶδα τὰ μι-
κρὰ λούλουδα ποῦ κοροϊδεύανε τῆς ἐλάτης.

Θαλῆς Χρυσάνθης

H. Chr. Andersen

Η ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ ΚΑΙ Ο ΣΑΛΙΑΓΚΟΣ

Γύρω στὸν κήπο ἦταν ἕνας φράχτης ἀπὸ φουντουκίες. Παρεῖξω λιβάδι, δὲν βόσκαν ἀγελάδες καὶ πρόβατα. Στὴ μέση τοῦ κήπου ἀνθίζε μιά τριανταφυλλιά, καὶ στὴ ρίζα της ζοῦσε ἕνας σάλιαγκος, που εἶχε γεμάτο τὸ κανκί του ἀπ' τὸ σπουδαῖο του ὑποκείμενο.

Καὶ ἔλεγε ὁ σάλιαγκος : — Ἐγὼ θὰ κάμω καὶ θὰ κάμω. Μονάχα περιμένετε λίγο. Ὅχι τριαντάφυλλα, σὺν ἑσᾶς, καὶ φουντούκια καὶ γάλα. Θὰ ἴδετε.

— Πολλὰ περιμένουμε ἀπὸ σένα, τοῦ εἶπε ἡ τριανταφυλλιά. Μὰ πορεῖς νὰ μᾶς πεῖς ποτε θὰ τὰ ἴδοῦμε ;

— Σιγά, σιγά, τῆς λέει ὁ σάλιαγκος. Ἐσεῖς τρομερὰ βιάζεστε. Δὲν ξέρετε τὸν τρόπο. Περισσότερο ἐνδιαφέρονται οἱ ἄνθρωποι ὅταν τοὺς κάνεις νὰ περιμένουν.

Ἐτσι ἦρθε ὁ ἄλλος χρόνος. Ὁ σάλιαγκος βρέθηκε στὴν ἴδια θέση, καὶ ἡ τριανταφυλλιά εἶτανε πάλι γεμάτη μπουμπουκία καὶ τριαντάφυλλα. Ὡς που ἦρθε πάλι τὸ χιόνι, καὶ ἡ τριανταφυλλιά ἔγερε τὰ κλωνιά της καὶ ὁ σάλιαγκος χώθηκε στὴ γῆ.

Ἦρθε κι' ἄλλο καλοκαίρι, βγήκανε πάλι τὰ τριαντάφυλλα βγήκε καὶ ὁ σάλιαγκος.

— Ἐ, τῆς λέει, τὰ χρόνια περνοῦνε. Κάμε τί θὰ κάμες, γιατί γέρασες πιά. Τὶ ἔκαμες τοῦ ὥς τώρα, καὶ σὲ τί σὲ ἀφέλησαν ὅλα τὰ τριαντάφυλλα ποὺ ἔδωκες στὸν κόσμο ; Σὲ λίγο θὰ εἶσαι ἕνα ξερὸ ξύλο, καὶ ὅσπερα ;

— Μὲ τρομάζεις ἀλήθεια, τοῦ λέει ἡ τριανταφυλλιά. Αὐτὸ ποτὲ δὲν τὸ συλλογίστηκα.

— Ἐσὺ ποτὲ δὲν συλλογίστηκες τίποτα, τῆς ἰπαντᾷ Ἐξέτασες ποτὲ γιατί κάνεις τριαντάφυλλα ;

— Ὅχι, τοῦ λέει ἡ αἰνία. Ἀνθίζω γιατί δὲν μπορῶ νὰ κάμω αἰλιῶς. Χαίρουμε τὸ φῶς καὶ τὴν ἡμέστη τοῦ ἡλίου καὶ τὴ δροσερὴ αὔρα. Ρουφῶ τὴν πρωϊνὴ δροσιά, καὶ λούζομαι στὴ βροχή, καὶ ζῶ καὶ ἀναπνέω. Νοιώθω μιά δύναμη ἀπ' τὴ γῆ καὶ μὴν ἄλλη ἀπ' τὸν ἀέρα που μὲ ζωογονοῦν καὶ μοῦ δίνουν μὴν ἀρρητὴ εὐτυχία. Κι' ἔτσι ἀνθίζω καὶ πάλι ἀνθίζω. Αὐτὴ εἶναι ἡ ζωὴ μου, ἄλλο τίποτε δὲν μπορῶ νὰ κάμω.

— Ὡραία ζωὴ πέρασες, βλέπω.

— Ναι, λέει πάλι ἡ αἰνία. Ἐκαμα ὅτι μοῦ ὄρισε ἡ φύση. Μὰ ἔσθ', που σοῦ ἔδωκε περισσότερα δῶρα ἢ φύση, που εἶσαι ἕνα πλάσμα μὲ πολὺ μυαλό, πορεῖς νὰ κάμης θαύματα στὸν κόσμο.

— Δὲν ἔχω τέτοιο σκοπό, φώναξε θυμωμένος ὁ σάλιαγκος. Σκοτίστηκα γιὰ τὸν κόσμο !

— Μὰ μοῦ φαίνεται, παρατήρησε μὲ γλυκὸ τρόπο ἡ τριανταφυλλιά, πὼς ὁ καθένας μας ἀπάνω σ' αὐτὴ τὴ γῆ πρέπει νὰ δώσει ὅτι καλὸ ἔχει, κι' ὅτι πορεῖ. Ἐγὼ ἔδωκα μονάχα τριαντάφυλλα. Ἐσὺ που εἶσαι προικισμένος καλότερα κάτι βέβαια θὰ δώσεις στὸν κόσμο. Τί σκοπεῖς νὰ δώσεις ;

— Νὰ δώσω τοῦ κόσμου ; Κι' εἰ μὲ μέλει ἑμένα γιὰ τὸν κόσμο ; Τὸν κόσμο ἐγὼ τὸνε φτύνω. Σκόλούθα ἐσὺ νὰ κάνεις τὰ τριαντάφυλλά σου, ἀφοῦ δὲν πορεῖς νὰ κάμεις τίποτε καλὸτερο. Ἄς κάνει καὶ ἡ φουντουκιά τὰ φουντούκια της καὶ ἡ ἀγελάδα τὸ γάλα της. Αὐτοὶ ἔχουν τὸν κόσμο τους. Ὁ δικός μου ὁ κόσμος εἶμαι ἐγώ. Μπαίνω στὸ κανκί μου καὶ κάθουμαι. Ὁ κόσμος δὲ μ' ἐνδιαφέρει.

Κι' ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ, μαζεύτηκε μέσα στὸ κανκί του καὶ ἔφραξε τὴν πόρτα.

— Αὐτὸ διόλου δὲ μ' ἀρέσει, εἶπε ἡ τριανταφυλλιά. Ἐγὼ καὶ νὰ θέλω, δὲν μπορῶ νὰ μιζεντῶ. Ἐτσι. Ἐγώ, θέλοντας καὶ μὴ, θὰ κάνω τριαντάφυλλα, ἀδιάφορο ἂν ὅσπερα θὰ μαραθοῦν καὶ θὰ τὰ ξεφυλλίσαι ὁ ἀνεμος. Ἄς εἶναι ὅμως. Κάποτε εἶδα

Ένα απ' τὰ τριαντάφυλλά μου που εἶχαν βαλμένο μέσα στο προσευχητάρι μιάς μεγάλης κυρίας, καὶ κάποτε πάλι εἶδα ἓνα που στόλιζε τὸ στήθος μιάς ὁραίας κόρης, καὶ κάποιο ἄλλο μὲ τὸ φιλοθεῖον ἓνα παιδάκι γεμάτο ἀπ' τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς. Τί εὐτυχία που αἰσθάνθηκα τότες ! Αὐτὴ εἶνε ἡμένα ἡ ζωὴ μου.

Καὶ ἐξακολουθοῦσε ἡ καλὴ τριανταφυλλιά νὰ κάνει τριαντάφυλλο, ἐνῶ ὁ σάλιαγκος τεμπέλιζε μέσα στο κανκί του ἀδιαφορώντας γιὰ τὸν κόσμον.

Τὰ χρόνια πέρασαν. Ὁ σάλιαγκος ἔγινε σκόνη, καὶ ἡ τριανταφυλλιά ἔγινε χῶμα. Τὸ τριαντάφυλλο μέσα στο προσευχητάρι μαράθηκε. Ἀλλὰ στὸν κήπο ἄλλες τριανταφυλλιὲς ἀνθίζανε, καὶ χάμω ζοῦσαν ἄλλοι σάλιαγκοι, που μαζευόντανε μὲς τὸ κανκί τους καὶ φτόνανε τὸν κόσμον, γιατί δὲν τοὺς ἔμελε γι' αὐτόν.

Θέλετε καὶ τὴ συνέχεια αὐτῆς τῆς ἱστορίας ; Διαβάστε τὴν ἀπ' τὴν ἀρχή.

(μετάφρ.) Ἐλιδάιος Γιαννίδης

ΠΑΝΩ ΣΤΟΝ ΤΑΦΟ ΠΕΘΑΜΕΝΗΣ

Elle est morte et n' a pas point veu
Elle faisait semblant de vivre
Des ses mains est tombé le livre
Dans lequel elle n' a rien lu.

A. de Musset

Στὴν μνήμη τῆς Ἀννοῦλας Χ. Ι.

Πάντα μιά βαθειὰ λύπη καὶ πίκρα μὲ φέρνει στὴν καρδιά
Ένας στίχος τοῦ μεγάλου μῆς Βιλαωρίτη, ποῦ θρηνώδικα καὶ
πονετικά μᾶς ψιθυρίζει :

Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐξεφύτρωσ' ἓνα ρόδο

Τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσοῦλα ἐμαράθηκε τὸ ρόδο !

Ναί, ἦσαν καὶ Ἀννοῦλα ἓνα ρόδο ποῦ δὲν πρόφθασε ν'
ἀνθίσῃ. Μαράθηκε μέσα στῆς ἀνοιχτῆς τὴν ὁμορφιά, μαράθηκε
πρὶν ἀκόμη τὰ φύλλα του ἀνθίσουν καὶ χύσουν τριγύρω του τὴν
εὐωδία του, πρὶν φθάσῃ ἡ παγωνιά τοῦ γεροχειμῶνα. Τὸ δρο-
πάνι τοῦ Χάροντα ἀσπλάχνα τὸ θέρισε καὶ τ' ὥριξε χάμω στὴ γῆ.

Ἄχ ! ἡ ἀτυχὴ Ἀννοῦλα, δὲν ἦταν κρίμα νὰ σβέσῃ τόσο
ξαφνικά καὶ γλήγορα, πρὶν νὰ χαρῇ τίς μέρες τῆς ! . . .

Ζοῦσε ἡ ἀμοιρὴ κόρη, χτίζοντας μὲ ὄνειρα γλυκὰ, μὲ πό-
θος ἰδεώδικου, τὸ καινούριον τῆς σαιτάκι, τὸ Μέλλο τῆς, ποῦ

τὸ φαντάζονταν ἰόστο ὁμορφο, ποῦ μόνο ἡ σκέψη τῆς εὐτυχισμένης ζωῆς ποῦ θὰ περνοῦσε ἐκεῖ μέσα τῆς γιόμιζα τὴν καρδιά μὲ μιὰ πρωτάκουστη χαρὰ.

Μὰ ἡ Ἀννοῦλα δὲν ἦταν γιὰ νὰ χαρῇ εἰς ψεύτικες καὶ περαστικές ὁμορφιὰς τοῦ κόσμου. Εἶχε γεννηθῇ γιὰ νὰ χερῇ μέσα στὴν ἀνθισμένη νεότητὴ τὴ σκοτεινιά καὶ ἐρημιὰ τοῦ τάφου ὅπου ἀλύπητα τὴν ἔριξαν ἡ ἀρώστειες.

Ἦταν μιὰ μαγιάτικη ἡλιοδωστή μέρα, μέρα ποῦ ἡ ἀνοιξιὰτικὴ γιορτὴ παρουσιάζονταν μ' ὅλο τῆς τὸ μεγαλεῖο, φέρνοντας μαζὺ τῆς τὸν καθάριο οὐρανό, εἰς ἀπεραντες πρασινάδες, τὰ νεοανθισμένα καὶ χρωματισμένα λούλουδα, τὴν ἡσυχὴ οὐρανόχρυσή θάλασσα, σέρνοντας κι' ἀπὸ πίσω τῆς τὸν ἔρωτα, τὰ γέλοια, εἰς χαρὲς καὶ τὰ παιχνίδια. Καὶ σ' αὐτὴ τὴν ἐποχὴ, ποῦ ἡ εὐαίσθητες νεανικὲς καρδιὰς ἀρχινοῦν νὰ νοιώθουν τὴν ἡδονὴ τοῦ ἔρωτα ποῦ ὅλα φαίνονταν μπρὸς τὰ μάτια τους φωτεινὰ καὶ ὥραια ποῦ ἡ ἀνάγκη τῆς ζωῆς τοὺς παρουσιάζεται μ' ὅλη τῆς τὴ γλυκάδα, σ' αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ἴσα-ἴσα, ποῦ οἱ ἄλλοι βρίσκονταν στὴν ἀπόλαυση κάποιος εὐτυχίας, ἡ Ἀννοῦλα μονάχα ξαπλωμένη στὸ κρεβάτι τῆς ἀρώστειας καὶ τοῦ πόνου, καὶ βασανισμένη σκληρά, ἔλυωνε σιγά-σιγά σὰν τὸ κερί.

Ὅλο τὸ σπῖτι τῆς ἦταν ἀνάστατο κι' οἱ πόρτες εἶχαν ἀνοιχτῇ στοὺς γιατροὺς, ποῦ ποτὲ δὲν ἔλειπιν ἀπ' τὸ προσκέφαλο τῆς ἀρρώστειας.

Μὰ κανένας δὲν ἔλπιζε πῶς τὴν κόρη κρυφά-κρυφά τὴν παρημόνευε ὁ Χάροντας. Ὅλοι ζοῦσαν μέσ' τὸ σπῖτι μὲ τὴν ἐλπίδα πῶς θὰ γίνῃ καλά, πῶς θὰ ἀποκτήσῃ μιὰ μέρι τὴν κόρη κι' ἀδελφὴ τους τὴν πρώτη τῆς χαρὰ.

Πέρασε εἰς ἓως μῆνας κι' ἡ ἀρώστεια τῆς Ἀννοῦλας

ἄλνεα χειρότερι. Τότε μονάχα ἡ σκέψη τοῦ θανάτου ἀρχίζε νὰ φοβῶν τὸ σπῖτι τῆς.

Οἱ ἄνθρωποι γονιοὶ καὶ τ' ἀδελφία σιγοκλαίανε ἔξω ἀπ' τὴν κάμαρα τῆς ἀρρώστειας μὰ ποῦ τὰ καταλάβαινε ὅλα ἀπ' τὰ θολωμένα τους μάτια σὰν ἔμπαιναν νὰ τῆς δώκουν κανένα γιατρικὸ ἢ νὰ τῆς ποῦν κανένα λόγο παρηγορητικό.

Μὰ τὴν Ἀννοῦλα ὁ θάνατος δὲν τὴν ἔσκιαζε καθόλου. Δὲν τὸν φοβούνταν ποτέ, στὸ νεανικὸ τῆς μυαλό δὲν μποροῦσε νὰ χωρέσῃ αὐτὴ ἡ τρομερὴ σκέψη. Πάντα ἔλπιζε πῶς θὰ σηκωθῇ καὶ μιὰ μέρα ἀπ' τὸ κρεβάτι. Καὶ μόνο τὴν τελευταία στιγμὴ, ὅταν οἱ γιατροὶ μὲ τ' ἄσπρα τρομαχτικὰ πονκάρια μπῆκαν στὴν κάμαρα γιὰ νὰ τῆς κάμουν ἐγχείρησιν τὴν τελευταία ἐλπίδα ποῦ τοὺς εἶχε μείνῃ τότε μονάχα ἡ σκέψη τοῦ θανάτου τὴν τρώμαζε καὶ μιὰ ἀνατριχίλλει τῆς κυρίεψε τὸ σῶμα.

— Ἀδελφοῦλα μου, εἶπε φωνάζοντας τὴν ἀδελφὴ τῆς ποῦ στέκονταν σιμὰ στὸ προσκέφαλό τῆς, προσπαθώντας νὰ πνίξῃ τὰ δάκρυα ποῦ τῆς ἀνέβαιναν στὸ λαιμό Ἀδελφοῦλα μου, τῆς ψιθύρισε στ' αὐτὴ μὲ τρεμουλιαστὴ φωνή, νοιώθω ὅλες εἰς σκέψεις ποῦ βασανίζουν τώρα. Ναί, θὰ σὲ παρακαλέσω μονάχα κάτι. Σὰν πεθάνω . . . (μὰ τὴν ἔλεγε χωρὶς κὰν νὰ τὸ ἐλπίζῃ ἡ καημένη) θέλω νὰ μοῦ παίζουν στὸ πιάνο μου, τὴ στιγμὴ ποῦ θὰ βγάζουν ἀπ' τὸ σπῖτι τὸ φέρετρό μου, τὴν «Marche funebre» τοῦ Chopin. Ἀχ ! αὐτὴ τὴ χάρη μονάχα σοῦ ζητῶ.

Κι' ἡ ἀδελφὴ τῆς μὴ τοῖμῶντας κὰν νὰ τὴν κυτιάξῃ στὰ μάτια, βγήκε ἔξω ξεσπώνοντας σὲ δάκρυα πικρά, ἐνῶ οἱ γιατροὶ ἀρχίζαν τὴ δύσκολη ἐντολὰ τους.

Μὰ ἡ Ἀννοῦλα, αὐτὴ ἡ εὐαίσθητη καὶ καλὴ καρδὴ κόρη δὲν ἦταν γιὰ νὰ ζήσει. Τρεῖς μέρες ὕστερα—μιὰ νύχτα—ἔκλεινε τὰ

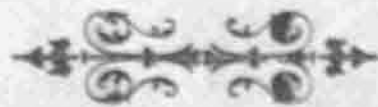
μάτια της. "Ω Θεέ μου—μπρός τούς γονιούς και τ' αδέρφια της
ένω ή ψυχή της ξεφυύγοντας απ' τό λυωμένο σώμα, πεισθε-
γοργά-γοργά πρός τό άπειρο όπου της προσρίζουνταν νά ζήση.

Πέρασαν τόρα κάμποσοι μήνες απ' εκείνη τή μέρα. "Ο χει-
μώνας έφθασε πιά μέ τίς μεγάλες συννεφιασμένες καρδιοσφίχ-
τρες κι' απέλπιστικές μέρες του. Οί γέροι γονιοί της και τ' αδελ-
φια τίς νύχτες κάθονταν βουβιοί κι' άμίλητοι τριγύρω στη φω-
τιά, ξεσπώνοντας σέ δάκρυα άφθονα μέ την παραμικρή ένθύμη-
ση. Μόνο μιá θέση γύρω στη φωτιά μνήσκει άδεια, κι' ή μάνα
κλαίοντας άρχινά νά ψιθυρίζει τό στοίχο του ποιητή :

Σέ θρηνούν τά ζωντανά
Και τ' άψυχα σέ κλαίνε.
Σέ θυμούνται κι' οί άδειανές
Γονίτσες σου και λένε.

Κι' όλοι μαζί πατούν τά κλάμματα ένω ή ψυχή της "Αννο-
λας στριφογυρνά άνήσυχά στην κάμαρη, μή μπορώντας νά τούς
παρηγορήση.

A. B.

Εχουμε τό μεγάλο ετύχημα νά συγκαταλλέγουμε ανάμεσα, στους δια-
λεχτούς συνεργάτες μας τόν κ. Χαράλαμπο Θεοδωρίδη, διδάκτο-
ρα της Φιλοσοφίας του Μονάχου. Τό δημόσιο της πόλης μας γνω-
ρίζει και πιστεύουμε πώς θα γνωρίση καλύτερα τήν έργασία
του που είναι γνωστή σέ κέντρα διαφορετικά απ' τό δικό μας.
Οι "Ελπίδες" τόν εύχαριστούν πολύ για τήν πολύτιμη έργασία τών

Stefan Zweig

Ο NIETZSCHE ΚΑΙ Ο ΦΙΛΟΣ

Τά Γράμματα στό Franz Overbeek, μās καιτεβάζουν
σέ μιá από τίς μεγαλοπρεπέστερες και μαζί τρομακτικώτερες το-
ποθεσίες της ψυχής : στή φλογερά παγωμένη μοναξιά τών στερ-
νών χρόνων της ζωής του Friedrich Nietzsche. Τά δεκαπέν-
τε χρόνια της άκρότατης αυτής μοναξιάς νά τά περιγράψη κανείς
άληθινά θα καταντήση μιá θαικίνδυνη και σχεδόν ώδινηρή έπι-
χείρηση για τή φαντασία, γιατί πρέπει νά ξετιλίξη στό άχωρο τήν
τήν τραγφδία, τό μονόδρομα αυτό χωρίς άλλη σκηνοθεσία, χωρίς
άλλα πρόσωπα εκτός από τόν άνθρωπο, που υποφέρει μοναχικά.
Γενικά ή ανθρωπότητα, σάν πρόκειται για τούς ήρωές της, δεν
άνέχεται τήν ένθαλιότητα της κακομοιριάς, μήτε θέλει νά φέρη
έμπρός στά μάτια της τήν πεζότητα τών περιστάτικων, που τό
κάτω κάτω είναι τό κορύφωμα του φοβερού για τό δαιμόνιο άν-
θρωπο. Προτιμά νά έφεύρη ένα παραμύθι στη θέση της ιστο-
ρίας, άνυψώνει σέ ποίηση τό θλιβερό για ν' αποτύγη νά τό άκο-
λουθήσ η τό αίσθημά της. Εξιδανικεύει τούς ήρωές της για

νά μπερήση νά νιώση εύκολώτερα τὸ μέγεθός τους. Ἔτσι κατέντησε συνήθεια τῶν γερμανῶν περιηγητῶν κάπου ἀπὸ δύο δεκατηρίδες διαν διαβαίνουν ἀπὸ τὸ Engadin νά παίρνουν τὸν καλοστρωμένο δρόμο τοῦ περιπάτου κατὰ τὴ Sils Maria ἀνάμεσα στὸ μεσημερινὸ καὶ τὸ βραδυνὸ φαγί, γιὰ νά ἀποθαμίσουν ἐκεῖ λιγάκι τὴ μοναξιά του, τοῦ Nietzsche τὴ μοναξιά, ὅπου ἐκεῖνος κάτω ἀπὸ ὑψηλοθόλωτο οὐρανὸ ἀστεριῶν, μὲ τὴν ὄψη γερμένη πρὸς τὰ παγωμένα βουνά, χιλιάδες μέτρα ἐπάνω ἀπ' τὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας, ὠνειρεύτηκε τὸ «Zarathoustra» καὶ τὸν «ἀναποδογυρισμὸ ὅλων τῶν ἀξιών». Μὲ ἀνατριχίλα βλέπουν τὴν ὑψηλὴ ὑπερκόσμιαι ὁμορφὴ τοποθεσία σὰν τὸ ἀληθινὸ καὶ σύμφωνο μὲ τὸ αἶσθημά τους πεδίο τιταϊκῶν μαχῶν καὶ μήτε ἰδεάζονται, οἱ καλοί, σὲ τί βαθμὶ λιγοστεύουναι αὐτὴ τὴν ἐξιδανίκευση καὶ τὸν ἐξηρωισμὸ τὴν ἀνάκουστη ἰσχυρικὴ τραγικότητα τῶν πλανητικῶν χρόνων τοῦ Nietzsche. Γιατὶ ὁ Nietzsche δὲ ἦταν ποιῆς — αὐτὸ τὸ δείχνουν τὰ γράμματά του — ὁ θεὸς ἐκεῖνος, ὁ μεθυσαμένος ἀπὸ μοναξιά, πρὸ ἔδωπέρα, μακάρια ὑψωμένος ἐκόνω ἀπὸ τὴν ταπεινὴ τέρβη, μακριὰ ἀπὸ τὸ θόρυβο, εἰδόνιζε τὸ νυχτογράουδο τοῦ Zarathoustra κατεβάζοντάς το ἀπ' τὰ ἀστέρια τοῦ οὐρανοῦ, ποῦ εἶναι αἰώνια καθαρὸς ἔδω, ἀλλὰ ἑῖας θεὸς πολὺ μεγαλείτερος, καὶ ἡ μοναξιά του μὴ μοναξιά πολὺ δυνατώτερη γιὰτί εἴτανε πολὺ ἑλεεινώτερη, πολὺ λιγώτερο ποιητικὴ, πολὺ κοινότερη καὶ γι' αὐτὸ πολὺ ἡρωικώτερη. Ἦταν ἡ μοναξιά ἑνὸς ἀρρωστοῦ, ἑνὸς μισοτυφλοῦ, στομαχικοῦ, νευρικοῦ, ἐρεθισμένου ἀνθρώπου, ποῦ μὴ ὀλάκερη δεκατηρίδα φεύγοντος μανιακὰ τὸν ἑαυτοῦ του καὶ τὸν κόσμον κινεῖται ἀπὸ ἑκατοντάδες δωμάτια ξενοδοτείων, ἐπιπλωμένες κόμφορες, μικροσκοπικὰ οἰκοτροφεῖα, χωριά καὶ πολιτείες, κενηγὸς καὶ

ἀγρίμι συνάμα, πάντα στὴ δουλειὰ ἀνάμεσα στὰ βσσανιστήρια τῶν νεύρων.

Σὲ κανένα μέρος τῶν Γραμμάτων ποῦ τὰ ὠραιώτερά των ἴσως γιὰ εἶναι τὰ οἰκειότερα — αὐτὰ ποῦ ἔγραψε στὸν Overbeck — δημοσιέφθηκαν τελευταῖα, μπορεῖ νά βρῇ κανεὶς καὶ ἀπὸ τὴν ἀλκυονικά ἐλεύθερη γαλήνη ἐκείνης τῆς τοποθεσίας, ποῦ ὁ καλὸς ἀστὸς ἀποθαμάζει σὰν δική του μοναξιά. Κάθε ἡσυχία σ' αὐτὸν εἶναι μονάχα ἐπεισοδιακὴ, κάθε εὐτυχία μονάχα ἐφήμερη. Κάποτε εἶναι στὸ Lugano, Baureuth κάποτε στὸ Naumburg, στὸ Algula, ἔπειτα πάλι στὸ Bayreuth στὴ Luzern, στὸ Steinabad στὴν Chillon, στὸ Sorrent, ὥστε νομίζει πάλι πὼς τὰ λουτρὰ τοῦ Ragaz μποροῦσαν νά τὸ σώσουν ἀπὸ τὸν πονεμένο ἑαυτοῦ του, πὼς τὰ λαματικά νερά τοῦ St. Moritz, οἱ πηγὲς τοῦ Baden—Baden νά τὸν ἐλεήσουν, ὥστε ξανὲν ἐπισκέπτεται τὸ Interlaken καὶ τὴν Γενεύη, τὸ θεραπευτήριον τοῦ Wiesen. Μιὰ στιγμὴ ἀνακαλύπτει σὰν λυτρωτὴ του τὸ Engadin, σὰν καὶ συγγενικὸ μὲ τὴ φύση του, ὥστε πρέπει νὰ εἶναι πάλι μιὰ πόλη στὰ νότια, ἡ Βενετία ἢ ἡ Γένοβα, ἢ Mentone εἴτε ἡ Nizza περαστικά δοκιμάζει τὸ Marienbad ἄλλοτε γυρίζει κατὰ τὰ δάση, ἄλλοτε κατὰ τὸν καθαρὸν οὐρανὸ, ἄλλοτε νομίζει πὼς μικρὲς εὐθυμίες πολυτεῖς μὲ καλὴ τροφή μποροῦν νά τοῦ δώσουν ἡσυχία. Ἐπιστήμη τοῦ καταντάει ἢ πλανητικὴ μελετὰ γεωλογικὰ καὶ γεωγραφικὰ ἔργα μόνο καὶ μόνο γιὰ νά βρῇ κάποια ζώνη, κάποιο κλίμα, κάποιους ἀνθρώπους ποῦ νά τοῦ ταιριάζουν, ἢ Βαρκελόνα εἶναι στὸ σχέδιό του, ἀκόμα καὶ τὸ ὄροπέδιο τοῦ Μεξικίου, ἀπ' ὅπου ἐλπίζει ἡσυχασμὸ στὰ νεῦρά του. Μὰ ἡ ἐρεθιστικὴ μοναξιά εἶναι πάντα γύρου του, κι' ἂν τὴ θέλει κι' ἂν δὲν τὴ θέλει κι' ἂν τὴ γυρεύῃ κι' ἂν τὴ φεύγῃ πάντα τὸν ὠθεῖ σὲ καινούριες μοναξιάς . . .

Ἡ στερνὴ μοναξιά τοῦ Nietzsche δὲν εἶχε πιά μόρσιμες δὲν εἶχε συνομιλίες καὶ συζητήσεις. Ξαφωγητὰ μονάχα καὶ ἐπικλήσεις ξεφεύγουν ἀπ' τὸ σκοτάδι καὶ πᾶν πέρα κι' οἱ φωνὲς αὐτὲς τῆς ἐλπίδας καὶ τοῦ βασάνου του εἶναι αὐτὰ τὰ γράμματα. Πρῶτα εἶναι μονάχα μικρὲς ἔντασες τοῦ συναισθηματικοῦ, μικρὲς ἀνησυχίες σωματικές, ἀγάλλει ἀγάλλει ὁμῶς θὰ καταντήσῃ ὅλη ἡ ἀμύσφαιρα, ὁ ξένος, ὁ ἀφώνος, ὁ ξεπεγνωμένος ἀγέρας τῆς μοναξιάς, ποὺ παταίει ἐπάνω του σὰν μεταλλινὸς ὀθρανὸς μαζί ὅλος ὁ δόσμος, παραλογισμὸς καὶ βδελύξις.

Ὅταν προχωρῇ κανεὶς μ' αὐτὰ τὰ Γράμματα ἀπὸ χρόνος εἰς χρόνον νιώθει πῶς γίνεται ὅλο καὶ σκοτεινότερα καὶ ἔρημότερα γύρω του, ὥσταν νὰ κατέβαινε ἀπὸ ἓνα φωτεινὸ κῆρυξ εἰς μιὰ κόλαση. Στὸ ἔτος 1871, ὅπου ἡ περιπλάνησιν αὐτὴ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Βασιλείαν, τότε πλὴν ὁ νεαρὸς καθηγητὴς, ποὺ στὸ γαλλογερμανικὸ πόλεμον εἶχε πάρῃ μιὰ σοβαρὴ ἀρρώστια πρῶτη φορὰ γυρεύει γιαντριά στὸ νότιο, ἡ ζωὴ του εἶναι ἀκόμη τριγυρισμένη ἀπὸ χίλιες ἐλπίδες καὶ ἀνθρώπους, φωτισμένη ἀπ' ὅλες τὶς μερὶς μὲ τὶς φλόγες ἀφθονίας ἐνθάρρυνσης καὶ πρόωρης ἐπιτυχίας. Στὸ πανεπιστήμιον εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀγαπητότερους καὶ τοὺς πιὸ διαφιλονικούμενους δασκάλους. τὰ πρῶτα συγγράμματά του τὸν ἔκαναν τὸ κέντρο ζωηρότατων συζητήσεων, στὸ μεγαλειότερον ἄνθρωπον τοῦ καιροῦ του, τὸ Richard Wagner, στέκεται πλησιέστερα ἀπὸ κάθε ἄλλο στὴ Γερμανία μιὰ νεαρὴ φιλοσοφία ἀναγνωρίζει σ' αὐτὸν τὸν ἀρχιστῆ, καὶ χαρμόσυνα χαιρετίζει τὸν ὁδηγό της. Ἡ ρήξις μὲ τὸ πανεπιστήμιον τῆς Βασιλείας κόβει τοὺς πρῶτους θεσμούς, ἡ ξενιτιά δὲν μπορεῖ νὰ κλέψῃ καινούριους. Κάθε βῆμα ποὺ κάνει πρὸς τὰ ἔμπροσθεν τὸν κάνει ἔρημότερον, κάθε βιβλίον ποὺ δημοσιεύει τὸ ρίχνει ὅλο καὶ πιὸ ἔξω ἀπὸ τὴ λογο-

τεχνία τοῦ καιροῦ του παρόσο τὸ δένει μ' αὐτὴ. Ἡ ρήξις μὲ τὸ Wagner ἀποστρεφεί ὅχι μονάχα τὸν «τελειότατον ἄνθρωπον», ποὺ ἐγνώρισε ποτὲ τὸ μοναδικὸ ποὺ μὲ τὸ βλέμμα τῆς μεγαλοφυΐας μυρίζεται στὸν εἰκοσέτεσσαράχρονον φιλόλογον τὸ πιὸ ἔκτοκτον φαίνόμενο τοῦ καιροῦ του, ἀλλὰ τοῦ κόβει μ' ἓνα χτύπημα καὶ τὶς μισὲς σχέσεις. Ὅποιος τὸν ἐγνώρισε μέσο τοῦ Wagner τὸν ἔγκαταλείπει γιὰ χάριν τοῦ Wagner. Ὅσοι ἀκόμα ἀπομένουν καταπαύονται μαζί του μὲ προφύλαξιν καὶ μὲ κάποιο περιορισμὸ τῆς ἐμπιστοσύνης. Ἀκόμη δυὸ χρόνια καὶ θρυμματίζονται ἄλλες σχέσεις, ἡ ἀδελφὴ του, ποὺ τοῦ ἔδινε ἀκόμα μιὰν ἀγάπην τῆς πατρίδας, φεύγει σὲ ὑπερπόντιες χώρες γιὰ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν ἄνδρα της, τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ ὅλο καὶ σπανιώτερα βλάστανε γύρω στὰ ἔργα του ξεπλαγιάζει μπρὸς στὴν παραξενιά τῶν στερνῶν του δημιουργημάτων καὶ ἐνῶ συνήθως ἀλλιῶς ἀπὸ τὰ ποιητικὰ καὶ νεότροπα ἔργα βγαίνει ἓνας περίεργος μαγνητισμὸς, μιὰ μυστικὴ δύναμις, ποὺ τραβάει τὶς συγγενικὰ ὑπαρξεις, τὰ δικά του φέρνουνε πόλωση, ἀποθύνει φιλικὰ στοιχεῖα. Ἀκόμα μιὰ φορὰ στὸ γέγραμμά των σαράντα χρόνων, πάνω στὸ ὕψος τῆς δημιουργίας του, γυρίζει ὁλόγυρὰ του καὶ ξαπλώνει τοὺς βραχίονές του σὲ καινούριους φίλους.

Ὁ μεσημέρι τῆς ζωῆς ! δευτέρα νιάτα !

Ὁ καλοκαίρινά περιβόλεις !

Ἀνήσυχον εὐτυχία στὸ ξαγνάντευμα καὶ στὸ καρτέρι

Προσμένω τὴν χαρὰ μέρα νύχτα ἔτοιμος,

τὴν καινούργια χαρὰ ! Ἄς ἔλθῃ ! Εἶναι κούρος ! Εἶναι [καὶρός !]

Ἀλλὰ τὸ δέντρο τῆς ζωῆς του δὲν ξαναφουντώνει πιά. Εἶναι ἀργά. Ἀκόμη κάποιον κάποιον προβάλλουν φιλίες ἀπὸ μακριά,

ἀπὸ μελλοντικῆς δόξης, ὁ Brandes, ὁ Strindberg ὁ Hippolyte Taine εἶναι οἱ πρῶτοι ἀναγνωριστῆς. Ἀλλὰ πολὺ μακριά, πολὺ παρὰμερα καὶ δὲν μποροῦν νὰ ἔχουν ἐπίδραση ἐπ' αὐτὴν τὴν παρὰξενή ζωὴν, πὺν μέσα καίει καὶ ἔξω μοραίνεται ἀπὸ παγωνιά. Ἀπὸ ξενοδοχεῖο σὲ ξενοδοχεῖο, πασπατεύει τοῦ μισοτυφλοῦ ἢ περιπλάνησι, ἀπὸ θάλασσα σὲ πόλη, ἀπὸ ψηλοβοῦνι σὲ κοιλάδα, ἀλλὰ πάντα μονάχα ἀπὸ μονοξυὰ σὲ μοναξιά, καὶ οὕτως ὕστερα τέλος ἡ ἐσωτερικὴ κἀψα σκαίει τὸ δλόγυρα παγωμένο δοχεῖο τοῦ κορμιοῦ του καὶ στὸ Τουρῖνο τὸν πλακώνει ἡ φρενίτιδα κανέναν ἀπ' τοὺς φίλους δὲν εἶναι παρών. Ἐρημο κατακαίεται τὸ λαμπρὸ αὐτὸ μινάλδι.

Μόνον ἓνας εἶναι ἐκεῖ, ἓνας μοναδικὸς εἶναι πάντα ἐκεῖ ἀπὸ τὴ μέρα πὺν ὁ Nietzsche κατεβαίνει ἀπὸ τὴν φιλολογικὴν ἔδρα τῆς Βασιλείας εἶναι πάντα ἐκεῖ, παρακολουθώντας ἀπὸ μακρυνά, ἀπὸ τὴν ἀσφάλειά του τὸν πλανητὴ μὲ τὸ μάτι καὶ μὲ τὴν καρδιά ὁ πιστότερος ἀπὸ τοὺς πιστοὺς, ὁ Franz Overbeck, πὺν ἡ ἀλληλογραφία του μὲ τὸν Nietzsche τότε πρώτη φορὰ βγαίνει δλάκερη στὸ φῶς. Μιὰ φιλονικία τῶν ἐκδοτῶν πὺν βιάσταξε χρόνον καὶ ἀκόμη δὲν ἡσυχίσε δλότεια εἶχε γιὰ ουνέπειαν νὰ ἐκδοθοῦν δλόξερα τὰ Γράμματα αὐτὰ χωρὶς καμιά ἐκθεση εἰσαγωγικὴ πὺν νὰ μᾶς διαφωτίση γιὰ τὴ γέννηση καὶ τὴ μορφὴ αὐτῆς τῆς φιλίας καὶ δὲν μαθαίνομε τίποτε γιὰ τὸν Overbeck ἔξω ἀπὸ κείνο πὺν μπορεῖ νὰ ξεβγάλλη κανεὶς ἀπ' αὐτὰ τὰ φύλλα. Ἴσως ὅμως εἶναι ἔστι καλλίτερα διότι ἴσια ἴσια σ' αὐτὴν τὴν ἀνωθυμίαν τῆς δράσης του φαναιρῶνται τὸ προσσπαικό, τὸ καθαρά ἀνθρώπινο εἶδος του ἀμέτρητα ἐπιτυχέστερον. Δὲν αἰσθάνεται κανεὶς στὸν Overbeck τὸ φιλόλογο, τὸ σανάδελφο, τὸν καθηγητὴ, τὸ συγγραφεῖα τίποτε ἀπὸ τὸ κομμάτι ἐκεῖνο τῆς παρα-

γωγικῆς του φύσης, πὺν δουλεύει γιὰ τὸν ἑαυτὸ της καὶ γιὰ τὸν κόσμον, ἀλλὰ μονάχα ἐκεῖνο τὸ ἄλλο κρυμμένο κυμμάτι, πὺν ἔδω εἶναι οὐσιαστικώτερον : τὴν ἀφοσίωση, τὴν φιλία. Δὲν ἦταν γιὰ τὸ Nietzsche ὁ δάσκαλος ἴσως ὁ R. Wagner δὲν ἦταν ὁ μαθητῆς ὅπως ὁ Peter Gast ὁμόγνωμος ὅπως ὁ Rohde, ὅχι ὁ δεμένος μὲ τὸ αἷμα, ὅπως ἡ ἀδελφὴ τίποτε τίποτε παρέξ ὁ φίλος, μὰ ὁ φίλος πὺν σ' αὐτὴ τὴν ἔννοια καὶ μόνον ἐνώνει κάθε ὑψηλὴ καὶ χαμηλὴ, κάθε μεγάλῃ καὶ μικρὴ πράξη τῆς ἐμπιστοσύνης. Εἶναι ὅλα γιὰ τὸν Nietzsche : ὁ ποσιέτης ὁ παραγγελιοδόχος, ὁ τραπεζίτης, ὁ γιατρός, ὁ μεσίτης, ὁ ἀγγελιοφόρος, ὁ αἰώνιος παρηγορητῆς, ὁ μαλακὸς καταπραυντῆς.

Σ' αὐτὸν γράφει ὅλα ὁ Nietzsche ἀκόμη καὶ τὰ πιὸ μικρὰ σωματικά του, ὅσον ἴσως κρύφτει ντροπαλὰ ἀπὸ ἄλλους ὅλα τὰ βάζει ἐμπρός του, τοῦ ἐμπιστεύεται τις πιὸ μικρὲς σπιτικές φροντίδες κάθε ἄννη νύχτα, κάθε βροχερὴ μέρα, ὅλες τις συγχισμένες καὶ σκληρὲς περιπέτειες τῆς ἀρρώστιας του. Εἶναι δελτία (Bulletins) τὰ μισὰ ἱπὸ τὰ γράμματα του, τὰ ἄλλα τὰ τρομερὰ ξεφωνητὰ τῆς ἀπελπισίας, πὺν σοῦ βονίζουε ἀκόμη ὕστερα ἀπὸ μέρες. Εἶναι φρίκη νὰ τὰ διαβάξῃ κανεὶς γιὰτὶ ξεσπᾶνε πολλές φορές κάτι σὰν αἱμορραγία : «δὲν καταλαβαίνω πᾶς καθόλου γιὰτὶ πρέπει νὰ ζήσω καὶ μόνον μισὸ χρόνο ἀκόμα» ἢ «πρέπει νὰ ἐφεύρω μιὰ καινούργια ὑπομονὴ καὶ κάτι περισσότερο ἀκόμα ἀπὸ ὑπομονή», ἢ «μιὰ πιστολιά εἶναι τότε γιὰ μένα ἡ ἀγῆ γιὰ κάπως εὐαρεστώτερες σκέψεις» ἢ ἡ σπαραξικάρδια ἐπικλήση στὸν ἑαυτὸ του : «Ξαλάφρωσε τὸν ἑαυτὸ του, πέθανε». Καὶ ἀνάμεσα σ' αὐτὰς τις ἐκρηξας μικρὲς γήινες φροντίδες. Παραπονέται γιὰ μιὰ θερμάστρα, πὺν τοῦ λείπει στὴ Γένουα, ζητεῖ εἰς αἰσώτερον εἶδος τοῦ, πὺν ἐλπίζει νὰ τοῦ δώσῃ ὀλιγώτερες

ἀνησυχίες, όλα, που τον πιέζουν και τον στεναχωρούν τα ρίχνει με τον λόγο πέρα στο φίλο. Ἀδιάκοπα σφριάζει, όλο το ήματι από βάσανα και στέρησες στην εὐαισθησία του φίλου. ἀλογάριαστα μὰ πάλι, με το λεπτότατο αἶσθημα διακριτικότητας ἀναγνωρίζοντας πώς καταντάει όχληρός και είναι ύστερα συγκινητική ή προφυλακτική και όμως βέβαιη για την άρνηση ἐρώτησής του. «Δέν είναι αλήθεια, καταντάω βαρετός σύντροφος στα τελευταία».

Και αληθινά στο δεκαπεντάχρονο χωρισμό, που διακόβεται μονάχα από τυχαία συναντήματα, δέ χάνει ο Ουετσεκ τίποτε από τη «μολακή σιαθερότητα», που ο Νίτσε κρινάει όλο και με περισσότερη συγκίνηση. Τα πιο μικρά παράπονο ακούει με συμπόνεσία, γυραύει να λαφρώσει την πιο σφιγμένη απελπισία με φρόνημη παρηγοριά, παίρνει για αληθινό και το πιο ύπερβολικό απ' αυτόν τον άνθρωπο, ποτέ δέν παραινεί τον ξεδισμένο με αντιλογία, ποτέ δέν τον καταπραίνει με φαντάσματα. Μια ήσυχη, τρυφερή, ευχάριστη ναφάει φαιδρότητα ξεγύναται από τα γράμματά του και νιώθει κανείς ίσια ίσια από τη διαφορά του ρυθμού, από την αντίθεση στην κηδεχτή ξεχειλημένη, καρτερή προθυμία του Ο Νietzsche να δίνει κληροφορίες πόσο παρήγορη θά ήταν στον παραιτημένο ή γλυκιά καρτερικότητά του.

Φροντίζει για τις πιο σπάνιες ιδιότητες, που το ξεδισμένο στομάχι του φίλου χρειάζεται, ακούρατος κάνει τις επιθυμίες του, διαχειρίζεται την περιουσία του, και τα παρακάλα τον δέν είναι ποτέ για τον έαυτό του, αλλά πάντα μονάχι για το φίλο. Είναι τρυφερά σαν της μάνας, όταν γράφει «Μην κρυώνεις χωρίς ανάγκη και μην τρέφεις άσχημα». Είναι προνοητικά σαν του πατέρα, όταν κάπου κάπου τολμάει να του δώσει καμιά μικρή συμβουλή για την καλλιέργεια της κατάστασής του. Μια

μοναδική φορά μονάχα προσπαθεί να ξεσκάνη τον βαθύτατο πόνο του Nietzsche απ' την ρίζα, να τον ξεβγάλη απ' τη μοναξιά που τον παραζαλίζει και τον πλακώνει, που τον καίει και τον παγώνει. Με μεγάλη προφύλαξη, τυλιγμένη μέσα στο μπαμπού του παρουσιάζει [την πρόταση να λάβη] μια διδασκαλική θέση, βέβαια όχι μια ακαδημαϊκή πιά, αλλά [καί] σαν διδασκαλία της γερμανικής σε μια ανώτερη σχολή και αξιοθαύμαστο : ο Nietzsche που είναι κυνός για συμβουλές και γράφει σε άλλη περίπτωση περιπαιχτικά «άλλια να πείση κανείς τον Λαοκρόντα να διμάση τα φιδία του» και σ' αυτά τα γράμματα αποτυπώνει μια φορά το έξοχα απόφθεγμα, «ο βασανισμένος είναι ένα πρόχειρο θέαμα για τον καθένα, όσο για ένα βασανισμένο είναι ο καθένας σοφός» απαντάει ήσυχα και υπομονητικά σ' αυτήν την πρόταση που την ονομάζει την πιο αξιοπαράδεκτη απ' όσες του έγιναν τότε τελευταίο. Καταλαβαίνει το τί ζητεί ο φίλος μ' αυτόν τον δειλεσμό, μπαίνει στο νόημα της άφαντης αυτής επανάληψης και προσθέτει μονάχα σκεπτικά : «'Ας φυλάξουμε ακόμη τον Ζαρατούστρα : φοβόμυι πώς χαμμιά κυβέρνηση του κόσμου δέν θα θελήση ύστερ' απ' αυτό να με έχη για δάσκαλο της νεολαίας».

Μια κάθε φίλτα με το Nietzsche έχει ακόμα να περάση μια στεγνή δοκιμασία, ή όπου σχεδόν όλες οι άλλες έσπασαν : τη δοκιμασία των έργων του. Είναι παράξενο αλήθεια, πώς και αυτή τη φίλτα τη βάσαναζαν δεκαπέντε χρόνια τα έργα του Nietzsche μὰ ίσια ίσια δέν έφτιασαν να τη χαλάσουν και ο Nietzsche το έκφραζει μια φορά ο ίδιος με τα λόγια : «Είνοι τόσο όμορφο που στα τελευταία χρόνια δέν γενήκαμε ξένοι ο ένας στον άλλο μήτε ακόμη εξοίτίας του Ζαρατούστρα».

Μήτε εξ αἰτίας τοῦ Ζαρατούστρα! Ὁ Nietzsche ἦταν τόσο συνηθισμένος τὰ ἔργα του νὰ ἀπομακρύνουν ὅλους ποὺ τὸν ἀγαποῦσαν καὶ πραγματικά ἀνάμεσα καὶ στοὺς Nietzsche καὶ Overbeck ἡ λογοτεχνικὴ παραγωγὴ τοῦ Nietzsche εἶναι περισσότερο ἓνα παραβάρημα παρὰ ἓνα βοήθημα τῆς φιλίας τους. Ὁ Overbeck δὲν κατορθώνει ποτέ νὰ μπῇ στὸ νόημα τῶν δυνατῶν δημιουργημάτων μὲ πραγματικὸ ἐνθουσιασμό, ἔχει μέσα του ἠθικὰς ἀντίστασεις καὶ οἱ δυὸ αὐτοὶ ποὺ ἀλλιῶς λεύθεροὶ καὶ ἀνεγκλινοὶ μὲ καρδιακὴ τρυφερότητα στέκοντο ὁ ἓνας ἀντίκρουσιν ἄλλο, ἐδῶ παραμερίζουν προσεχτικά ὁ ἓνας ἀπ' τὸν ἄλλο καὶ ἀποφεύγουν κάθε ἐξήγηση. Μὲ ἓνα βαθὺ φόβο πάντα τρέμοντες μήπως καὶ τὸν χάσει μ' αὐτὸ προσφέρει ὁ Nietzsche τοῦ φίλου του ἀθάνατα βιβλία καὶ γιὰ ἓνα ἀπ' αὐτὰ γράφει ἰκετευτικά, »Φιλαράκομου διάβαστο ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἰσα μὲ τὸ τέλος καὶ μὴ συχισθῇς μήτε παραξενευθῇς. Μάζεψε ὅλη τὴ δύναμή σου ὅλη τὴ δύναμη τῆς εὐμένειας ποὺ ἔχεις γιὰ μένα, τῆς ὑπομονητικῆς καὶ χίλιες φορές δοκιμασμένης εὐμένειας. Ἄν σοῦ εἶναι τὸ βιβλίο ἀσχημὸς, δὲν εἶναι τὸ ἴδιο γιὰ ἓνα πλῆθος λεπτομέρειές του. Ζητεῖ συγγνώμη γιατί γράφει κάτι τόσο ἀσυνήθιστο: »Δὲν πρέπει νὰ φυλάγῃ κανεὶς τόρα ὁμορφα πράγματα ἀπὸ μένα, ὅπως δὲν πρέπει νὰ ἀπαιτήσῃ κανεὶς ἀπὸ ἓνα ἀρρωστιάριο καὶ πεινασμένο ζῶο νὰ ξεσχίλῃ τὴ ρεῖα του μὲ χάρη». Καὶ μὲ ὑπερόχη διάνυγμα ζητεῖ συγγνώμη ὁ Overbeck πάλι, ποὺ δὲν καταλαβαίνει τὰ ἔργα ὁλότελα, ὅταν γράφει μὲ εὐκρίνεια.

»Δὲν τὰ βάζω ἀκόμη μὲ τὸ μέτρος τῆς δικῆς μου κριτικῆς σὰν δηλώνω, πὼς δὲν εἶμαι σὲ θέσιν νὰ ἐμβαθύνω στὰ ἔργα σου ὅσο ἔπρεπε.

Δὲν γυρεύει μὲ κοινοτικὰς λογοτεχνικὰς νὰ ἀποσκευάσῃ τὴν ἱστορικὴ αὐτὴ ἀποξένωση, καλλίω τὸ ἀποφεύγει. Δὲ κακογλωσσέει τὰ ἔργα, εὐχαριστεῖ γι' αὐτὰ, τιμᾷ τὸν δημιουργό τους καὶ ποὺ μένει πιστός. Μένει ὁ φίλος καὶ εἶναι ὁ σημαντικώτερος γιὰ τὸν ἐρημίτη.

Μερικοὺς θὰ ἀπογοητεύσῃ ποὺ σ' αὐτὴ τὴν ἀλληλογραφίᾳ οἱ ἐκδηλώσεις γιὰ τὰ ἔργα τοῦ Nietzsche εἶναι ἔτσι ὁλότελα μονολογικὰς, ἔτσι ὁλότελα μονόμερες, γιατί μονάχα ὁ Nietzsche τὰ ἐξηγᾷ, τὰ προμηνᾷ, τὰ παραφράζει. Ἐνῶ ὁ Overbeck σχεδὸν πάντα ἀπαντᾷ σ' αὐτὰς τίς ἐκδηλώσεις μονάχα μὲ βιαστικὴ εὐχαριστία μετριόφρονο σεβασμὸ καὶ προσφυλαχτικὴ κρίση. Μερικοὶ θὰ ἔχουν τὴν τάση νὰ πόρουν τὸν Overbeck γιὰ ἓναν ἄνθρωπο παρακατιανὸ καὶ λιγόγνωμο γιατί αὐτὰ τὰ ἔργα, ποὺ γιὰ μᾶς κατάντησαν ἄτοφαστικά δὲν τοῦ ξάνοιγαν ἄμεσα καὶ μ' ὅλη τὴ δύναμη καὶ σημασίαν τους. Μὰ ἐμεῖς οἱ σημερινοὶ ποὺ νιώθουμε τὸ Nietzsche σὰν μιὰν ἐνότητα καὶ τὰ ἔργα του σὰν κάτι ξετελειωμένο εἶμαστε ἴσως ἀνίκανοι πιά νὰ πισωγυρίσουμε καὶ νὰ καταλάβουμε τὴ φανταστικὴ πορὰδοξή, ἀπότομή, ἐπικίνδυνή, ἀκράτητη στη μοναδικότητά τους ἐντύπωση ποὺ ἔκαμαν τέτοια βιβλία ποὺ ἔπαιφταν σὰν μετέωρα μέσα στὸν ἀδύναμο καιρὸ καὶ πόσο φοβερώτερα μπορούσαν νὰ τὰ κάμουν στὸ φιλοφιλὲς ἀρχῆς ἡ μνηνύματά του σ' αὐτὰ τὰ γράμματα. Σὰν γράφει: »Μοῦ ἦρθε σήμερον πρῶτη φορά γιὰ σκέψη, ποὺ χωρίζει τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος εἰς δυὸ κομμάτια,» εἶτε σὰν μνηνᾷ »ὁ Ζαρατούστρας εἶνε κάτι ποὺ κανεὶς ζωντανὸς ἔξω ἀπὸ μένα δὲν μπορεῖ νὰ τὸ κρίνῃ». Εἶτε λέγει μὲ προφητικὸ πνεῦμα: »Ἡ κορινθὴ Εὐρώπη δὲν ἔχει ἀκόμα ἰδέαν σὲ πᾶς φοβερὴ κρίση

γύρω στρέφεται ἡ δική μου ὑπαρξή σὲ ποῖο τροχὸ ἀπὸ προβλή-
ματα εἶμαι δεμένος, ποὺ ἐτοιμάζει μιά καταστροφή, ποὺ ξέρω
τὸ ὄνομά της μὰ δὲν θὰ τὸ ξεστομίσω, κ' ἔτσι μὲ ρίγος νιώθει
κανεὶς μετὶ φόβου, τὴν ἀγκομάχημαξενας φίλος θὰ ἔπαιρνε σὶδ χέρι
ἓνα βιβλίον προμηνυμένο μὲ τέτοιον τρόπο. Μὰ μ' ὅλα αὐτὰ κρα-
τίζεται πιστὸς ἀντάνταχτος δὲ Overbeck καὶ ὁ Nietzsche ἀπ' αὐτόν.
Ὅλο καὶ εὐχαριστεῖ τὸν Overbeck μὲ ἡχηρὰς λέξεις «...γὰρ τὴν
ἀναλλαγὴν πλίστην ποὺ μοῦ ἔδειξε, στοὺς πιὸ σκληροὺς καὶ πιὸ
ἀκατάληπτους καιροὺς τῆς ζωῆς μου. Ἄν κανὼ ἔξαρση
τὸ Richard Wagner, κανεὶς δὲν μοῦ ἔδειξε οὔτε τὸ
χιλιοστὸ τῆς περιπάθειας καὶ τοῦ πόνου γιὰ νὰ μὲ
νοιάσῃ.»

Ὁ Richard Wagner. Εἶναι καὶ μένει ὅτιερ' ἀπ' ὅλα καὶ ὅλα
γιὰ τὸν Nietzsche πάντα τὸ ἀνώτατον ἀνθρώπινο μέτρο ὅτιερ
ἀπ' ὅλα καὶ ὅλα ὁ ἀνώτατος ἔπαιος, ποὺ μπορεῖ νὰ δώσῃ σὲ
ἄνθρωπον. Καὶ πραγματικὰ τὰ γραπτὰ αὐτὰ στὸν Overbeck
μοῦ μετὰ τὰ γράμματα στὸν Richard Wagner καὶ στὴν ἀδελ-
φή του σημαίνουν τὸ ὑψηλότερον σημεῖον τῆς οἰκειότητος καὶ ἐπι-
στοσύνης τοῦ Nietzsche. Θαυμάσιο πλάτος συγκίνησεως ξανοίγε-
ται σ' αὐτά. Μιά δραματικὴ δομὴ τῆς ἐξέλεξης ποὺ παρόμοια δὲν
δὲν ξαναγνώρισε ἀπὸ τότε ἢ καινούργια ἐποχὴ μας. Καμμιά λε-
γοτεχνικὴ παραφωνία καμμιά φιλολογικὴ φλυαρία δὲν ἀδυνατίζει
τὸν ὑψηλὸν, καθαρὸνχον τόνον, ποὺ ξαπλώνεται ἰδίῳ μὲ ἀχτιδὸβόλη
καθαριότητι τῇ γλώσσας πᾶνω ἀπὸ τριακόνσια γράμματα, ὅλο καὶ
μακρὺ ερατήχοντος ὅλο καὶ πιὸ χρυστάλλινον καὶ πιὸ δυνατὸς ὅλο
καὶ τρυφερώτερος καὶ πιὸ γεμάτος συνάρμα ὅσπου ξαφνικὰ ἀναμ-
σα σὲ μιά ἀρχισμένη ἀεὶ ἀδα σπάνει μὲ τριζυμιον πονετι. ὃ ἢ κῶδε
καὶ τὸ κατογκρέμισμα τοῦ παύσυχρον αὐτοῦ μυαλοῦ μ' ἔτι μὲ

τῇ συνείδησιν [τοῦ κόσμου κομματιασμένη καὶ αὐτὴ τῇ
φύσει]

Ἀπὸ τὸ Inselmannach τοῦ 1919

Μετάφραση Χ. Θ.

Ο "ΛΟΓΟΣ"

Τὸ μόνον φιλολογικὸν περιοδικὸν τῆς πόλεως μας. Ἐκδίδεται κατὰ
μήνα. Συγκεντρώνει μέσα στίς σελίδας του τὴν ἀνέπτυξη Ἑλληνικῆς
εἰσαγωγικῆς παραγωγῆς. Διευθύνεται ἀπὸ τοὺς Κυρίους Ὁ Μπακὲ
καὶ Γ. Χαλκούση.

Διεύθυνση τοῦ Περιοδικοῦ : Πέτρα, Ἀρσολὴν ἀσκάκι, ἀρ. 5.

ΤΑ ΑΝΩΤΕΡΑ ΕΚΚΛΗΙΑ ΕΥΤΥΡΙΑ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Είναι περίεργο, που ο άνθρωπος αρχίζει απ' τα πολύπλοκα, τα μπερδεμένα, τα αντιφυσικά μπορεί να πη κανείς για να φτάση με τὴν καιρὸ και ὕστερα ἀπὸ κόπους σιὰ ἀπλούστερα, σιὰ ξιάστερα, σ' ἐκείνα που φαίνονται φυσικά και κοντὰ στὸ νοῦ. Αὐτὸ ἰσχύει για τὴ διανόησή του, για τὰ ἥθη και ἔθιμά του, για τὴν ἐπιστήμη και τὴν τέχνη του.

Οἱ πρώτες ιδέες του για τὸν κόσμο, για τὸ Θεό, για τὴν ψυχὴ εἶναι ἓνα δεμάτι μπερδεμένο ἀπὸ συχισμένες ἔννοιες που τὸ ξεμπερδεμα και ἡ διευκρίνησή τους τοῦ ἔδωκαν δουλιὰ για χρόνια και χρόνιο. Οἱ διαφορώτατες και πολλές φορές ἀλλόκοτες συνήθειές του, π.χ. τὰ ἔθιμα τοῦ γάμου, τῆς γέννας, τῆς ταφῆς, εἶνε για νὰ σπάσουν τὸ κεφάλι ἐκείνου που θὰ θελήσῃ νὰ καταλάβῃ τὸ βαθύτερο νόημα ἢ τὴν ἀρχὴ τους. Τὸ ἴδιο με τὴν ἐπιστήμη, με τὴν προσπάθεια δηλ. νὰ καταλάβῃ τὰ τριγυρνὰ του καὶ νὰ ἀποχτήσῃ ἐξουσία ἐπάνω τους. Ξεκινάει ἀπὸ σκοτεινές, κεντρικὲς ιδέες. Ζητάει τὴν ἀρχὴ και τὸ τέλος ἀντὶς νὰ μελετήσῃ τὰ ἴδια τὰ φαινόμενα και νὰ ὠφεληθῇ [ἀπὸ κείνα που μποροῦν νὰ τὸν ὠφελήσουν και νὰ ἀποφύγῃ κείνα που μποροῦν νὰ τὸ βλάψουν. Τὸ ἴδιο με τὴν τέχνη, π.χ. με τὴν κατοικία, τὸ χωριό, τὴν πολιτεία που χτίζει. Τὸ εὐθύγραμμο, τὸ ἴσιο, τὸ εὐρύχωρο, τὸ φωτεινὸ και ἀγερικὸ εἶνε εὐρήματα πολὺ κατοπινά. Θαρρεῖ πως τὸ ἔχει κατὰρα του νὰ στρεβογίτῃ τὸ σπίτι του, νὰ βάλῃ ἀβολὸς αὐλές, σιαινές και γυριστὲς σκάλες, στενάχωρες ἢ ἀχρεῖστές σάλες, νὰ χάνῃ τὸν κόπο του σκάβοντας ὑπόγεια δωμάτια. Κάνει λαβύρινθους για παλάτια ἢ τεχνιὲς σπηλιές. για τσις. Ὅσο για τοὺς δρόμους, ὅσο για τὰ χωριά και τίς πολιτείες του, ἔδω γέννηκε συνολικὴ προσπάθεια για τὸ στράβωμα. Εἶνε μπο-

ρεῖ νὰ πη κανείς ἡ πρώτη ὑποσυνείδητη ἀκούσια κοινὴ συνεργασία τοῦ ἀνθρώπου τὸ στράβωμα αὐτό. Ὡς ἀν νὰ εἶχαν ἀγῶνα ἀναμεταξύ του; ποιὸς νὰ ξεφύγῃ περισσότερο τὴν εὐθυγραμμία, ποιὸς νὰ κόψῃ καλλίτερα τὸ φῶς και τὸν ἀγέρα τοῦ ἀλλοινοῦ; ποιὸς νὰ κλέψῃ περισσότερο τὸ δημόσιο δρόμο. Ἐμεῖς ἔδω στὴν Ἀνατολὴ ἔχουμε τέλεια δείγματα ἐμπρὸς σιὰ μάτια μας. Τὰ παλιὰ χάνια τοῦ Σιαμπούλ, ἀμέτρητα ιουρκικά δημόσια κίρια, τὸ ἑλληνικὸ Πατρισρχεῖο τὸ Φαναριοῦ, πλῆθος ἑλληνικὲς ἐκκλησίες και σχολιά, κ' ἐπάνω ἀπ' ὅλα ἡ ἀπέραντη αὐτὴ, ἡ γιγάντια ἀσκημιὰ, που τὴ λέν Κωνσταντινούπολη, τὸ ἔλος [αὐτὸ ἀπὸ λάσπες, ὅπου τσαλαβουτᾷ ὁ δύσμορφος αὐτὸς συρφετός, που φλυαρεῖ και βλαστημάει σις διαφορώτατες γλώσσες τοῦ Orient.

Ἡ ἀπλούστευση σιτὴ φιλοσοφία και σιτὴν ἐπιστήμη, [σιτὴν ζωὴ και σιὰ ἔργα τῆς τέχνης εἶνε ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα [χαρακτηριστικὰ τῆς ἀνάπτυξης. Τὸ πρῶτο μυστικὸ τῆς ὁμορφιᾶς τῶν εὐρωπαϊκῶν μεγαλουπόλεων εἶνε ὁ ἴσιος και φαρδὺς δρόμος. Εἶνε και σάν ἓνα σύμβολο τῆς εἰλικρίειας, τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἄλλων. Ἐνῶ οἱ στενόδρομοι και στραβόδρομοι και οἱ ἀδιέξοδοι, οἱ αἰῶναι ὕγροι και αἰῶνια ἀκάθαρτοι δρόμοι, εἶνε τὰ φανέρωμα τῆς στενοψυχιάς, τῆς ζούλιας, που δὲν ἀνέχεται τὴν εὐεξία και τὴν ἀπόλαυση τοῦ ἄλλου.

Τὴν ἀπλότητα αὐτὴ, τὸ φυσικὸ και τὸ λογικὸ θαυμάζει κανείς και ἀγαπάει σιὰ πολιτισμένα ἔθνη. Ἡ περίφημη γερμανικὴ ὀργάνωση π. χ. μπορεῖ νὰ ὀνομαστῇ ἀπλούστευση. Ὅταν πηγαίνῃς σιὰ κεντρικὰ μέρη, σιτὸ ταχυδρομεῖο, σιτὴν ἀστυνομία, σιὰ κυβερνητικὰ γραφεῖα, ὅταν ταξιδεύῃς με τὸ τραῖνο σὲ παρικο-λουθεῖ παντοῦ ἓνα αἶσθημα ἐπιδοκιμασίας. Τὶ φρόνιμο, τί λογικὸ, τί πρακτικὸ, που εἶναι! Ἐνῶ σὲ μᾶς δὲν ἀφίνει τὸν ἀνθρώπο που ἔχει λίγο bon sens ἓνα πνεῦμα κριτικὸ που τὸ θυμώνει [και τὸν ἐξηγεί. Γιατί νὰ εἶνε τοῦτο ἔτσι; Γιατί νὰ μὴν εἶνε τὸ ἄλλο ἔτσι; Πῶς κατορθώνουν αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι νὰ σκέπτονται ἔτσι;

Τὴν ἀπλότητα και λογικότητα αὐτὴ βλέπει κανείς καὶ σιὰ ἀνά-

τερα εκπαιδευτήρια τῆς Γερμανίας. Πολλά ἀπ' αὐτὰ εἶνε μεγάλοι καὶ πλούσιοι ὁργανισμοὶ μὲ ἑκατοντάδες καθηγητὲς, ὁμηγετὲς, βοηθοὺς, μὲ ἐπιστημονικὰ ἐργαστήρια καὶ βιβλιοθήκας. Μὰ εἶνε τόσο ἀπλοποιημένα στὶς λεπτομέρειες, ἔτσι λογικὰ καὶ πρακτικὰ κανονισμένα στὸ κάθε τι ποὺ νὰ βγάζουν τὴν περισσότερη δουλιὰ ποὺ μποροῦν.

Μὰ τὸ ὄνομα ἀνώτερα εκπαιδευτήρια καταλαβαίνουμε τὰ πανεπιστήμια, τίς ἀνώτερες τεχνικὲς καὶ τίς ἀνώτερες ἱστορικὲς σχολαίς (Handelshochschulen). Ἡ Γερμανία ἔχει 94 Πανεπιστήμια (τόρα πρέπει νὰ λογαριαστοῦν καὶ τὰ πανεπιστήμια τῆς Frankfurt a. M. καὶ τοῦ Hamburg). Στὰ 1909 ἡ στατιστικὴ ἔδειχνε 62579 φοιτητὲς. Μερικὲς μικρότερες σὰν τὴν Erlangen Göttingen, Giessen κ. χ. ἔχουν πανεπιστήμια. Μὰ πρέπει νὰ ποῦμε ἀμέσως πὼς δὲν εἶνε καλὸ νὰ προτιμοῦνται, ἐκτὸς τοῦ κοινῶν γιὰ τὰ πρῶτα ἔξάμηνα. Συχνάζουντο ἀπὸ πτωχοφοιτητὲς. Ἡ ζωὴ εἶνε μονότονη, ὁ κύκλος στενός καὶ τίς λείπει τὸ ἄλλο μορφωτικὸ περιβάλλον ποὺ ἔχουνε κέντρα σὰν τὸ Βερολίνο, τὸ Μόναχο, τὴ Λειψία, τὴ Bonn.

Οἱ περισσότερες πόλεις ἔχουνε τώρα ὑπέρροχο πανεπιστημιακὸ κτίριο, ποὺ ἐπιβάλλεται μὲ τὸ μέγεθος, μὲ τὸν πλοῦτο, μὲ τὴν κομψότητα καὶ πρακτικότητά του. ὅπως π.χ. ἡ Λειψία, ἡ Bonn ἡ Heidelberg ἡ Frankfurt τώρα καὶ περισσότερο τὸ Μόναχο μὲ τὸ ἑξάισιο περιβάλλον του, μὲ τὴν ἡσυχὴ καὶ γελαστὴ πλατεῖα ἔμπρός καὶ τὰ συντριβάνια ποὺ χύνουνε τὴν ἀκούματη μουσικὴ τοῦ νεροῦ του. Ὅλίγα βήματα σὲ φέρνουνε στὸν ἀσύγκριτο δημόσιο κήπο, τὸν Ἀγγλικὸ λεγόμενο, ποὺ τὸ δροσελογοῦντε διπλοὶ βραχίονες τοῦ Ἰσση καὶ δύνον πανηγυρίζει ἡ ἀνοιξή ἢ ξαπλώνει τὴν παγωμένην του ὁμορφιά ὁ γερμανικὸς χειμῶνας.

Τὸ πανεπιστήμιον στὴ Γερμανία εἶναι γιὰ νὰ δουλεύῃ καὶ καὶ ὄχι γιὰ ἐπίδειξιν γιὰ νὰ ἔχῃ προτύλιν καὶ αἰθούσα [τελετῶν. Γι' αὐτὸ ἔχει πρὸ πάντων . . . παραδόσεις. Παραδόσεις πολλές, ἀφθοναί, ἑκατὸ, διακόσιαι, καὶ περισσότεραι, πολλὰ, φορές

ἐνῶ στὸ ἀθηναϊκὸ τὰ καλλίτερα διαμερίσματα ἔπιασαν τὰ γραφεῖα τῆς ὑπηρεσίας καὶ μονάχα δύο εἰσόγειες, ἄβολες καὶ σκοτεινὲς σάλες στὸν τόπο τοῦ φωτός ἔμειναν ἀπὸ τίς δυὸ μεριὰς γιὰ τὴ φιλοσοφία καὶ τὴ Θεολογία. Μιὰ πάστρη, μιὰ ζηλεμένη τάξη βιασλεύει κάτω ἀπὸ τοὺς σεμνοὺς ἱθόλους. Κάτι σὰν μουσικὴ καὶ σὺν λειτουργία εἶναι χυμένη μέσα στὸ χῶρο ἑκεῖνο, ποὺ τὸ στολίζουν τοιχογραφίαι, ἀγάλματα, ζωγραφιστὰ καὶ πολύχρωμα γαλιὰ τῶν παραθύρων μωσαϊκὰ καὶ ἐπιγραφὰς στὸ πάτωμα. Ἐνας σοβαρὸς καὶ εὐθυμὸς ἀγέρας γεμίζει τίς παράδοσεις μὲ τὰ κομψὰ καὶ πρακτικὰ καὶ αἰώνια καλοβαμμένα καὶ καθαρὰ θρανία, μὲ τοὺς λαμπροὺς κινητοὺς μαυροπίνακες καὶ τὰ ἔξοχα βοηθικὰ μέσα. Εἶνε δωμάτια μικρὰ γιὰ 10)20 πολλὰς φορές, μέσα γιὰ 40-50)100 καὶ πελώριο γιὰ πολλὰς ἑκατοντάδες. (Μερικὲς αἰθούσες τοῦ Βερολίνου καὶ τὸ Anoditorium maximum τοῦ Μονάχου πέρνουνε μερικὲς χιλιάδες κόπμοι. Ὁ γερμανὸς φοιτητὴς εἶνε σεμνός, λιγδολόγος, πειθαρχικὸς μὲ βαθύτατη ἀνίληψη τῆς θέσης καὶ τοῦ ἀξιώματός του. Ἐκατοντάδες καμμιὰ φορὰ χιλιάδες νέοι καὶ νέες κινεῖνται στὰ τρία πατώματα τῆς μεγάλης οἰκοδομῆς σοβαροί, καθαρώτατοι φυλῆς, ποὺ δὲν ξέρει κανεὶς ποῖο νὰ πρωτοχαρῇ τὸ σεμνὸ καὶ ἀνδρικό ἦθος τῶν νέων ἢ τὴν ἀπέριτη ζωντανή, φρέσκη ὁμορφιά τῶν φοιτητριῶν, ποὺ ὁ ἀριθμὸς των αὐξάνει ἀπὸ χρόνος σὲ χρόνον. Καὶ θυμᾶται κανεὶς μὲ πόνο τὰ φοιτητικὰ χρόνια τῶν Ἀθηνῶν, τὴν ἀγροικία, ποὺ ἔβασιλευε σὲ δλη τὴ δόξα τῆς σιὸ πανεπιστήμιου, τὴν αἰώνια φλυαρία, τὰ νεροῦλὰ ἀστεῖα, ἢ τὰ ξεφωνητὰ καὶ τσφυρίγματα στὸ βραδυνὸ μαθηματῆς ἀρχαιολογίας, ὅταν ὁ μαγκουροφόρος μαωραῖτης καταφέρνει νὰ οβύσῃ τὸ ἡλεκτρικὸ ἢ τίς πελώριες πατημασιὰς ἑπάνω στὰ θρανία, τὰ ἀπομεινάρια κάθε κάπως τροχαγμένης συνάθροισης, Εὐλογημένα χρόνια, ποὺ τὰ φώτιζε ἡ νιότη, ποὺ σκεπάζει τίς δοχημῆς καὶ κάνει τὰ πιστεύουμε σιὸ κατὶ ἰδιαίτερον ποὺ ἔχει ἡ φυλή μας.

Ἡ φοίτηση εἶναι τρία χρόνια (ἑξὶ ἔξάμηνα) ἐκτὸς ἀπὸ τὴν γιατρικὴν ποὺ εἶναι πέντε. Ἡ ἐγγραφή σχεδὸν ἀσήμαντη. Στὴ

Λειψία κάπου 20 μάρκες μόνο στην αρχή. Στο Μόναχο είχαν κάμει για τούς ξένους 100 μάρκες έγγραφή και 50 ανανέωση. Μά πληρώνεται παντού χώρια ο καθηγητής κάπου 4—5 μάρκες πριν απ' τόν πόλεμο, έτσι που χρειάζεται κανείς καμιά εκατοστή μάρκες τὸ ἔξαμηνο (πολύ περισσότερο οἱ γιατροί.) Ἡ διδασκική εργασία γίνεται με τὴ διδασκαλία (Vorlesung, ἀνάγνωσμα), καὶ τὴν ἀσκήσιν (Übung) ποὺ πέρνει ὅλο καὶ μεγαλειότερη σπουδαιότητα καὶ τίθει νὰ ἐκτοπίσῃ τὴν πρώτη. Ἡ διδασκαλία εἶνε μία ἀδιάκοπος ὁμιλία τοῦ καθηγητοῦ, τίς περισσότερες φορές διάβασμα ἀπὸ γραπτὸ (ὁ γερμανὸς καθηγητὴς σέβεται καὶ τὸν ἑαυτοῦ καὶ τὸ ἀκροατήριό του), ὅπου ὁ καθηγητὴς δίνει εἴτε μιὰ σύνοψη τῆς ἐπιστήμης ἢ ἀναπτύσσει ἓνα κεφάλαιο μόλη τὴ λεπτομέρειά του ἢ κατὰ ποῦ δούλεψε καὶ ἐμβάθυνε ξεχωριστά. Δὲν πρέπει νὰ ξεχάσουμε πῶς κάπου ἀπὸ 150 χρόνια κι' ἐδῶ στὴ Γερμανία οἱ σοφοὶ οἱ ἐρευνητές, οἱ ἐφευρέται εἶναι καθηγητὲς Πανεπιστημίου.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν τακτικῶν καθηγητῶν, ποὺ εἶναι συνήθως ἡλικιωμένοι ὑπάρχουν πληθὸς ἑκτακτοὶ καθηγητὲς καὶ ὑφηγητὲς ποὺ ἀνάμεσά τους εἶνε νεαροὶ ἀξίες καὶ πολλὰς φορές μέλλουσες δόξαι τοῦ εἶνε πολὺτιμη ἢ διδασκαλία τους.

Ἡ ἀσκήσις εἶνε ἓνα εἶδος συναναστροφῆς μετὰ τὸν καθηγητὴ ὅπου συζητοῦνται μετὰ ἐλευθερία καὶ σοβαρότητα πολλὰς φορές τὰ σοβαρώτερα θέματα ἢ διαβάζουν οἱ φοιτηταὶ ἐργασίες ποὺ ἔχουνε καμιά φορά πραγματικὴ βεβαιότητα. Πολύτιμα εἶνε μερικὰ εἰσαγωγικά μαθήματα ἢ ποὺ τὰ κάνουν περισσότερες φορές νῦν ὑφηγητὲς ἢ βοηθοὶ τῶν καθηγητῶν, καθὼς π.χ. ἡ εἰσαγωγή στὴ βιβλιογραφία, τίς πηγὰς τὰ βοηθητικὰ μέσα, τὴ μέθοδο τῆς ἱστορίας, ὅπως γίνεται π.χ. στὴ Λειψία (στὸ φροντιστήριον τῆς μεσαιωνικῆς καὶ νέας ἱστορίας καὶ στὸ ἴνστιτούτο τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ μακαρίτη Lamprecht). Γιὰ τίς ἀσκήσεις ὁ καθηγητὴς ἔχει στὴ διάθεσή του ἀφθονὰ μέσα. Ἐνα ἀπὸ τὰ σοβαρὰ κονδύλια ποὺ ξοδεύει τὸ Πανεπιστήμιον εἶνε γι' αὐτὰ. Γιὰ νὰ παραλείψουμε τὴν γιαντρικὴ ἔχουνε τὴ σὺλλογὴ τῶν δασκάλων

οἷμας χρειάζονται μιὰ τέτοια ἢ φυσικὴ π.χ. ἡ ψυχολογία, ἡ ἀρχαιολογία, ἡ ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ κ.τ.λ. καὶ ὅλης σχεδὸν τὴν ἀπαραίτητη εἰδικὴ βιβλιοθήκη, τὰ Seminar. Αὐτὰ εἶνε ἀπὸ τὰ πολυτιμότερα βοηθήματα καὶ κάνει καλὰ ὁ φοιτητὴς νὰ περνᾷ ὅσο μπορεί περισσότερο καιρὸ μέσα σ' αὐτὰ. Εἶναι δύο τρία δωμάτια μετὰ τὰ κυριώτερα εἰδικὰ βιβλία τῆς ἐπιστήμης σὲ ξεχωριστὲς θῆκες καὶ τὰς, μετὰ ὁμορφα τραπέζια γιὰ ἐργασία μετὰ τίς ἡλεκτρικὰς λαμπήσας γιὰ τὸν καθὲν φοιτητὴ. Καταθέτοντας τὴν ἀξία καὶ δίνοντας τὴν ὑπόσχεσιν πῶς δένθᾳ ἀπομακρύνῃ (οὗτος εἶνε ὁ τεχνικὸς ὅρος) βιβλία πέρνει κανεὶς ἀπὸ τὸ καθηγητὴν ἢ τὸ βοηθὸν τοῦ φοιτητοῦ, τὸν περίφημον Famulus, ἓνα κλειδί κι' ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πηγαίῃ ὅτε ὥρα τῆς μέρας θέλει γιὰ νὰ δουλέψῃ. Ὡραία ζέση, καθυστροφία καὶ ζηλευμένη ἡσυχία επικρατεῖ μέσα.

Τὸ Πανεπιστήμιον δίνει μεγάλη ἐλευθερία στὸν φοιτητὴ (ἀκαδημαϊκὴ ἐλευθερία) αὐτὸς ἀκούει τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ μάθημα, προτιμᾷ τούτῃ ἢ ἐκείνῃ τὴν ἀσκήσιν, ἀκολουθεῖ αὐτὸ ἢ ἐκεῖνο τὸν κλάδον τῆς ἐπιστήμης του. Οἱ συνδιασμοὶ εἶνε ποικιλώτατοι. Μαθηματικοὶ ἀκοῦν παιδαγωγικά ἢ ψυχολογία, φιλόσοφοι φυσικὰς ἐπιστήμης, φιλόλογοι πολιτικὴν οἰκονομίαν. Μιὰ γενικὴ φιλοσοφικὴ μόρφωση κοθοῦνε νὰ πάρουν ὅλοι. Σὲ καθὲν ἐπιστήμῃ ἐκτὸς τῆς ἀπαραίτης γενικῆς μόρφωσης, ἐπιζητεῖται ἡ εἰδικὴ ποίησις σὲ κάποιον κλάδον. Ὁ σκοπὸς τοῦ γερμανικοῦ πανεπιστημίου εἶνε νὰ βγάλῃ ἐρευνητὰς. Ἀπὸ τὴν εἰδικότητά του αὐτὴ πέρνει (κανεὶς τὸ θέμα τῆς διδακτορικῆς του διατριβῆς (Doktor-dissertation) ποὺ πρέπει πάντα νὰ εἶνε κάτι πρωτότυπον. Καὶ ὕστερα ἀπ' τὴν ἔγκρισίν της ἐξετάζεται στὸν κλάδον τῆς διατριβῆς (Hauptfach) καὶ σὲ δύο ἄλλους συμπληρωματικούς (Nebenfächer π.χ. ἱστορία καὶ ἀρχαῖα ἑλληνικά—παιδαγωγικά. Καὶ ὕστερα ἀπ' τὴν ἐπιτυχίαν καὶ τὴν ἐκτύπωσιν τῆς διατριβῆς του ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ φέρῃ τὸν διδακτορικὸν τίτλον, ποὺ σημαίνει κάτι γιὰ τὸν γερμανόν, ποὺ ἔχει μιὰ ἰδιαίτερη ἀδυναμία γιὰ τοὺς τίτλους. Συνήθως ὅμως οἱ γερμανοὶ περνοῦν μιὰν ἄλλην ἐξέ-

ταση χωρίς διδακτορική εργασία, πού τή λένε εξέταση τοῦ κρά-
τους (Staatsexamen), πού εἶνε βαρύτερη καί σέ περισσότερα μα-
θήματα καί πού δέ δίνει τὸ διδακτορικὸ τίτλο, μὲ τὸ δικαίωμα
νὰ διορισθῶν σὲ δημόσιες θέσεις. Στούς ξένους ἐπιτρέπεται ἡ
ἐξέταση αὐτὴ σὰν εἶνε τελειόφοιτοι γερμανικοῦ γυμνασίου ἢ σὰν
πάρουν τὴν ἄδεια γι' αὐτὸ ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας. Ἡ ἄλ-
λη ἐξέταση ἀνοίγει τὸ δρόμο στὸ ἀκαδημαϊκὸ σιῶδιο πού δὲν
εἶναι καί πολὺ δμαλὸ καί χωρὶς ἀγκάθια. Μόνο ἔκτακτη ἰδιοφυΐα
ἢ τύχη ἔκτακτη φέρνει γλήγορα τὸν ἀκαδημαϊκὸ Doezent στὸν
ὠνειρεμένο σκοπὸ, στήν περιμάχητη καθηγητικὴ ἔδρα. Οἱ ἄλ-
λι ἀργοῦν, προσμένουν, γράφουν τὸ πολὺ μὲ κάποιον τίτλο
ἐκτάκτου καθηγητοῦ. Πίσω ἀπὸ τὴ λάμψη τῶν τίτλων καί τῶν
ὀνομάτων κρύβεται πολὺς πόνος καί συντριβὴ ψυχικὴ, πού πνί-
γεται σιωπηλὰ μέσα στὴν ἡσυχία καί στὴν τελετουργικὴ σιγὴ
τοῦ σεμνοῦ χώρου. Γι' αὐτὸ νάθε μικρότητα καί κάθε παρασκευ-
νικὸ δὲν εἶνε ξένο ἀπ' ἐκεῖ. Τὸ γραφειοκρατικὸ πνεῦμα, ἡ ὑπό-
κλιση ἐμπρὸς στὸ δυνατό, στὸν τιλοφορημένο, κάποια δουλο-
πρέπεια πού δὲν μπορεῖ νὰ κρυφτῇ ἀπὸ τὸ διορατικὸ βλέμμα
ταπεινῶνε στὰ μάτια μου τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς πού μ' ἐλά-
βεια πῆγαινα ν' ἀκούσω τὴ μάθησίν τους. Καθηγητὲς καί πανε-
πιστήμιο κι' ὅλη ἡ γερμανικὴ σοφία [ἦταν παιχνίδι στὸ χέρι
τοῦ милитарισμού. Οἱ ἀψηλὲς κορυφαί ἦσαν πολλὲς φορὲς δη-
μιουργήματά του καί μὲ τὴν ψυχὴ καί τὸ σῶμα κολλημένες στὴ
χίμαιρα τῆς πρωσογερμανικῆς παραφροσύνης γιὰ τὴν παγκό-
σμια ἐπικράτηση. Γι' αὐτὸ βαραίνει ἐπάνω τους ἓνα μέρος ἀπὸ
τὸ ἄθωο αἷμα πού χύθηκε καί τὴν καταστροφὴ πού πλάκωσε
τὸν κόσμον (πρβ) τίς ἀγόρευσεις τοῦ Willamowitz Mellendorf,
τὰ δημοσιεύματα Wundt, τὴ δράση τοῦ von Gruber καί Milla
πού δὲν ἔχουν μετρημό).

Τεχνικὲς σχολὲς ἔχουνε πολλὰς πόλεις πού δὲν ἔχουν Πανε-
πιστήμιο π.χ. ἡ Δρέσδη, ἡ Stuttgart κα' ἄλλες.

Κοντὰ στὸ Πανεπιστήμιο σχεδὸν ὅλων τῶν μεγαλοπόλεων
(πολὺ ὀνομαστὲς τῆς Λειψίας καί τοῦ Μονάχου) διημουργήθηκα

ἔδρα καί μιὰ ἀνώτερη ἐμπορικὴ σχολὴ (Handelshochschule),
πού ἀπαιτεῖ δύο χρόνια φοίτηση καί ἔχει ὀργάνωση σὰν τοῦ
Πανεπιστημίου. (διδασκαλία, ἔκδοση, σεμινάρια.) Οἱ φοιτητὲς
ἀκοῦνε πολλὰ μαθήματα στὸ Πανεπιστήμιο (ἱστορία, ἐμπορικὸ
δίκαιο, πολιτικὴ οἰκονομία, κ.τ.λ.) καί ἔχουνε χιλιάδες ἄλλες ὀφέ-
λειες ἀπὸ τὴ γειτονιά του. Στὴν ἀνωτ. ἐμπ. σχολὴ ἐγγράφε-
ται κανεὶς μὲ δίπλωμα ἐμπορικῆς σχολῆς π.χ. σὰν τῆς Σχολῆς
Γλωσσῶν (οἱ γερμανοὶ ἔχουνε πλῆθος κατώτερες ἐμπορικὲς scho-
λές) εἴτε γυμνασίου ἢ μὲ τὸ ἐνδεικτικὸ τῶν ἀνωτέρων τάξεων του.
Ἡ ἀνωτέρα Ἐμπορικὴ Σχολὴ δίνει μιὰ πολὺ καλὴ ἐμπορικὴ
μόρφωση προσπαθώντας νὰ τὴ συμπληρώσῃ μὲ μιὰ γενικώτερη.

Οἱ ξένες γλῶσσες διδάσκονται σὲ πλατύτατη κλίμακα καί
δὲν περιορίζονται στὸ στενὸ ὄριο τοῦ πρακτικοῦ καί οὐτιλιτα-
ριστικοῦ σκοποῦ τῆς σχολῆς. Μὲ ἀγάπη διδάσκονται π.χ. οἱ ξένες
λογοτεχνίαι καθὼς μὲ κάθε τρόπο ζητοῦν τεδιδάσκαλοι καί μα-
θητὲς νὰ ξεπεράσουν τὸ στενὸ ἐκεῖνο ὄριο. Τὰ δίδακτρα στὴν
ἀνώτερη ἐμπορικὴ σχολὴ εἶνε πολὺ σημαντικώτερα ἀπὸ τὸ Πα-
νεπιστήμιο. Μιὰ φοίτηση ἀπὸ δύο χρόνια στὸ πανεπιστήμιο,
μετὰ τὴν ἀποφοίτηση ἀπὸ τὴν ἀνωτ. ἐμπ. σχολὴ ἐπιτρέπει τὴν
ἐξέταση καί τὸ πάρισμα τοῦ διδακτορικοῦ τίτλου σὲ ὀρισμέ-
τους Κλάδους (πολιτικὴ οἰκονομία π.χ. ἴσως καί πολιτικὲς ἐπι-
στήμες).

X. Θ.

Un Jeune Homme

Κι' ἡ ζωὴ μας εἶναι μιὰ ἀτέλειωτη κωμωδία, μὲ πάντα ἢ ἴδια ὅπου χιλιάδες γενιές ἢ μιὰ πίσω ἀπ' τὴν ἄλλη ὁμοῦνε γιὰ νὰ τὴν παῖζον, νὰ γελάσουν λιγάκι, νὰ κλάψουν πὺλ πολὺ γιὰ νὰ σβύσουν κατόπι καὶ νὰ χαθοῦν μέσα στὸ αἰῶνιο τίποτα.

Κανένας δὲ μὴ θελήσῃ νὰ μάθῃ ποῶς ἔχουσιν τὸν πόνο τοῦ σ' αὐτὰς τὶς λίγες σελίδες. Ἦταν ἓνα νέο παιδί χλωμό, μὲ εὐγενικὰ ἔφη πού στὸ παντοτινὸ θλιμμένο του πρόσωπο ζωγραφίζονταν ἡ ἐσωτερικὴ του πᾶλη. Καὶ γιὰ νὰ τελειώσῃ αὐτὴ ἡ πᾶλη σκοτώθηκε μὲ τὰ χέρια του.

«Μιὰ ἀκατάπαυστη μουσικὴ παίζει ἡ βροχοῦλα πάνω στὰ τζάμια κι' ὁ χαιμωνιάτικος δογηδὲς πού ὁρμᾷ ἀπ' τὸ σπασμένο παράθυρο τῆς κάμαρας μου μοῦ πάγωσε ὅλο μου τὸ σῶμα. Ἡ πέννα κοντίζει νὰ πέσῃ ἀπ' τὰ παγωμένα μου δάκτυλα πού ὅλο-να τρέμουν. Μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἀπελπιστικὴ ὥρα τῆς νυχτὶς, νοιώθω τὰ δάσανα, οἱ πόνοι κι' οἱ δυστυχίες τῆς περασμένης συντομῆς μου ζωῆς νὰ πέρτουν ἐπάνω μου μ' ὅλο τους τὸ μαρτυρικὸ βάρος, μ' ὅλη τους τὴν πίκρα. Ἀπόκληρος τῆς τύχης, ἀναγκασμένος νὰ δουλεύω ἀπ' τὸ πρωὶ ὡς ὁράδου σκυρμένος σ' ἓνα γραφεῖο γιὰ ἓνα κομμάτι ψωμί μονάχα, ὅπου μὲ τὸ ρίχνει ἓνας παράσιτος κεφαλαιοῦχος, μοιάζω τὰ ἀδύνατα καραδάκια πού πλανημένα μέσα στὸ ἀνοιχτὸ πέλαγος, παλαίθουν ἀπελπιστικὰ μὲ τὰ μαχιασμένα κύματα, γιὰ νὰ χαθοῦν στὸ τέλος ἀσπλαχνα καὶ σκληρὰ μέσα στὴν τρικυμία...

Τρικυμιασμένη κ' ἐμένα ἡ ζωὴ μου σὰν αὐτά, ἀδύνατη ἢ βελησή μου, κατακομματιασμένη ἡ καρδιά μου ἀπ' τὶς πίκρες πού

ἐνοιώσα ἀπὸ μικρὸ παιδί ἀκόμη ὅταν καθισμένος σὲ μιὰ κώχη τοῦ σπιτιοῦ μας ἔβλεπα μὲ μιὰ ρωτάκουστη τρομάρα τὶς φρικιαστικές σκηνές τῆς δύστηνης μας οἰκογένειας.

Οἱ ψεύτικες καὶ περαστικὲς ὁμορφιές τῆς ζωῆς καμμιά χάρη δὲν ἔχουν πιά γιὰ μένα. Εἶμαι μέσα στὴ νιότη μου—στὴν ἐποχὴ τὴν πού ὅλων οἱ καρδιές ἀρχινοῦν νὰ αἰσθάνονται κάποια ἡδονὴ γιὰ τὴ ζωὴ ἐποχὴ πού ὅλα φαίνονται στὸ ἄνθρωπο λαμπερὰ καὶ ρωμαντικά, πού ἡ ζωὴ ἀρχινᾷ νὰ παρουσιάζεται μ' ὅλο τῆς τὸ ὑποκριτικὸ μεγαλεῖο—κι' ὅμως ἡ καρδιά μου μνήσκει βουβὴ σ' ὅλα αὐτά. Ραγισμένη σὰν τὸ «Βάζο» τοῦ Prudhomme, τῆς ξέφυγε ἀπὸ μέσα ὅλη ἡ νιότη καὶ χαρὰ γιὰ ν' ἀφήσῃ στὸν τόπο τῆς μιὰ ἀπεριόριστη ἀπελπισία...

Πρωορισμένος ἀπὸ μικρὸ παιδί νὰ ζῶ σὰν τυχοδιώκτης μέσα στὴν ὁρφάνια, στὴ φτώχεια καὶ τὴ δυστυχία, χωρὶς κανένα προστατή, χωρὶς κανένα φίλο τῆς καρδίας, ἐνοιώσα κατὰδραχμὴ τὴ ζωὴ μ' ὅλη τῆς τὴν τρομερὴ γύμνια...

Μᾶς φαίνεται γλυκεῖα ἡ ζωὴ, ὁμορφὴ, ἀχόρταστη, ἡδονικὴ σὰ δὲν τὴν νοιώσουμε, ὅπως καὶ δὲν τὴν νοιώθουν οἱ πολλοί. «Εὐτυχισμένος, φωνάζει ὁ Musso μέσα στὴν ἀπελπισία του, εὐτυχισμένος ὅποιος δὲν ἐνοιώσῃ τὴ ζωὴ!» Μὰ ἀλοίμονο γιὰ κείνον πού τὴν ἐνοιώσῃ, σ' αὐτόν αὖτε ἡ ἀπελπισία τὸ πιὸ σκληρὸ μαρτύριο τῆς ζωῆς—εἶναι φωλιασμένη μέσα του καὶ δὲν τοῦ μνήσκει παρά ἓνα σωτήριο, ἓνας δρόμος μονάχα: ὁ θάνατος ὁ θάνατος!

Ἀποκαμωμένος, ἐξαντλημένος ἀπ' τὴ μαρτυρικὴ μου ζωὴ, ἂν καὶ τὰ δεκαεπτὰ μου χρόνια μόλις πέρασαν, νοιώθω σὰν τὸν κουρασμένο διαβάτη τὴν ἀνάγκη μιᾶς ἀνάπαυσης. Ἡ τρικυμιασμένη μου ψυχὴ, ποθᾷ, διψᾷ τὸ γιαντρικὸ τῆς αἰώνιας ἀνάπαυσης, θέλει ἓνα ὕπνο ἡσυχίας, «ὕπνο χωρὶς ὄνειρα» ὅπως λέει ὁ Hamlet πού τόσο τὸν βασανίζει τὸ πρόβλημα τῆς ζωῆς, ἓνα ὕπνο ὅπου ὅλα βυθίζονται στὴ ξεχασία, ὅπου τίποτα, μὰ τίποτα δὲν ὑπάρχει.

Τὸ σκουριασμένο ρεβόλβερ τοῦ πατέρα μου, πού πέθανε κι' αὐτὸς ξεπεσμένος, περιφρονημένος, μέσα στὰ νειάτα του, θὰ τὸ τελειώσῃ ὅλα σὲ μιὰ στιγμή!

Τὸ ἀποράσσω, τὸ ποθῶ, μοῦ τὸ ζητᾶ ἀκατάπαυστα τὸ ἐγὼ μου. Θέλω μὴ ἐγδίκηση γιὰ τὰ τόσα μου βάρσανα, θέλω νὰ ἐγδικηθῶ τῇ σκληρῇ μετ' κοινωνίᾳ, νὰ ἐγδικηθῶ τὸν κόσμον ὅλον.

Τὸν θάνατον, τὸν θάνατον, αὐτὴ τῇ ἐγδικήσῃ μοῦ ζητοῦν ὅλες μου ἡ ἐσωτερικὴς μυστικὴς φωνές.

Δὲν πειράζει, ἄς τοὺς φανῇ τοὺς ἀνθρώπους ἄστερο κι αὐτό, ἄς γελάσουν καὶ μὴ φορὰ μαζὺ μου ὅπως γελοῦνε πάντα. Μπορεῖ νὰ μὲ ποῦν καὶ τρελλοὶ! Ἄς τὸ κάμουν κι' αὐτό. Δὲ μὲ μέλλει!

Πεθαίνω μισῶντας ὅλους ἀπ' τὰ δάθεια τῆς καρδιᾶς μου. Ἄς πέσῃ ὅλη ἡ κατάρρα καὶ τὸ κρῖμα ἐπάνω τους.

Τὸ ὅπλο ποὺ κρατῶ θὰ μοῦ κομματιάσῃ τὸρκα τὸ κεφάλι, καὶ μετὰ δυὸ λεπτά θάμαι ἓνα πτώμα ποὺ μήτε θ' ἀκούω τὰ βαρεῖά τους λόγια, μήτε θὰ νοιώθω τίς ἀδικίες τους.

Πεθαίνω αἰσθάνοντας μὴ γλυκερὰ ἡδονή. Τέτοια ἀπόλαυση λοιπὸν εἶναι ὁ θάνατος, τὸ τέλος μιᾶς βασανισμένης ζωῆς.

Πεθαίνω «ἀφινοντας τῇ γιορτῇ στὴ μέση» ὅπως ψιθυρίζει ὁ Hugo, ἄς τὴν χαροῦν οἱ ἀνθρώποι, ἄς ἐξακολουθήσουν τὴ ζωὴ τους ποῦναι γεμάτη ἀπ' ἀδικίες. Μὰ ὁ προορισμὸς τους εἶναι ὁ ἴδιος: γιὰ τὸν τάφο, ὅπου θὰ μὲ ρίξῃ τὸ σωτήριο γιγτρικὸ τῶν βασανισμένων: ὁ θάνατος, ποὺ εἶναι μὴ αἰώνια ἀνάπαυση καὶ ξεχασιὰ...»

Τὴν ἄλλη μέρα τέσσερες στὸν ὄμο τους κουδαλοῦσαν ἓνα πτώμα γιὰ τὸ νεκροταφεῖο, ὅπου ἐσκαψάν σὲ μίαν ἄκρα — μὰ μακριὰ, πολὺ μακριὰ ἀπ' τοὺς ἄλλους τάφους — ἓνα λακκο γιὰ νὰ θάψουν τὸ ἄτυχο παιδί.

Κι' ὁ κόσμος χωρὶς νὰ ξαύρῃ τιποτα, μίλησε καὶ πάλι... Ἡ γρηῃς τίς χειμωνιάτικες βραδυὲς τὸ διηγοῦνται στὰ ἐγγόνια τους ψιθυρίζοντας καὶ στὸ τέλος: «Τὸ παλινόσκυλλο!»...

Ἄχ! ἀσπλαχνε κόσμει!

Πόλη, 1919.

⇒ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ⇒

Αἱ τραγικὴ σκηναὶ τὰς ὁποίας ὁ παγκόσμιος πόλεμος ἤλθε νὰ ἀνανεώσῃ ἤρχισαν ἐκ νέου νὰ κινοῦν τὴν ἀχανάκτησιν τοῦ πολιτισμένου κόσμου καὶ νὰ ἐπαναφέρουν μὲ νέαν ὁρμὴν τὸ ζήτημα, κατὰ πόσον ὁ πόλεμος εἶναι κάτι τι θεμιτὸν καὶ ἀνταπρίνεται ἢ ὄχι πρὸς τ' ἀληθῆ συμφέροντα τῶν λαῶν. Τὸ δίλημμα ὁμολογουμένως εἶναι πολὺ σοδαρόν τοσοῦτω μάλλον ὅσω ἡ ἀνθρωπότης ἐν τῷ συνόλῳ τῆς παρούσας εἰκόνα ἀνικητῶν περιπλοκῶν, νικῶν, ἡττῶν καὶ συνθηκῶν εἰρήνης. Ὁ πόλεμος παρουσιάζεται διὰ τοὺς λαοὺς ὡς ἓνα μέσον ἐξασφαλίσσεως τῆς φυσικῆς των ὑπάρξεως καὶ θεωρεῖται ὡς τὸ παλλάδιον τῆς δόξης καὶ τῆς τιμῆς των.

Οἱ δέσποται λαοὶ τὸν ἐθεώρουν ὡς ἓνα νόμιμον μέσον διὰ νὰ κατὰσχῃσιν τὴν περιουσίαν τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ καταστρέψουν τοὺς ἀντιζήλους των. Οἱ πολιτισμένοι λαοὶ ἀπ' ἐναντίας συμφωνοῦν νὰ τὸν καταδικάσουν ὡς μίαν συμφορὰν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα κατὰστρέφουσιν τοὺς καρποὺς μακρᾶς περιόδου ἐργασίας καὶ στοιχίζουσιν τὴν ζωὴν ἐκατομμυρίων ἀνθρώπων. Σήμερον κανὲν ἔθνος δὲν σκέπτεται νὰ καταστήσῃ τὸν πόλεμον ὡς τὸν σκοπὸν τῶν πόθων του καὶ ἡ δημοσία γνώμη ὅλων τῶν χωρῶν ἐξανίσταται ὀικτρῶς κατὰ τῆς νομιμότητος αὐτοῦ. Ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς καταδικάζει πλέον ὡς κάτι τι ἀσυμδίδαστον μὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ τῆς συγχρόνου προόδου τὰς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων σφαγὰς καὶ τὸ ἡθικὸν συναίσθημα ὅλων τῶν λαῶν κηρύττει τὴν χρεωκοπίαν αὐτοῦ.

Ὁ πόλεμος ἔχει ἐπὶ τέλους λόγον ὑπάρξεως. Δύναται νὰ δικαιώσῃ τίτλους πρὸς δικτήρησιν τῆς θέσεως αὐτοῦ εἰς τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν ἐθνῶν. Ἀπὸ πολλοῦ καιροῦ ἡ ἀνθρωπότης θέτει εἰς ἐαυτὴν ὅλες ἀκότας τὰς ἐρωτήσεις χωρὶς νὰ ἡμπορῇ νὰ εἰρή μίαν λύσιν τελευτησάν.

Ὁ πόλεμος ἀπὸ ἄλλους μὲν θεοποιεῖται, ἀπὸ ἄλλους δὲ κύστηρ' ὡς κατακρίνεται. Ὁ Ἑλλήν φιλόσοφος Ἡράκλειτος π.χ. λέγει ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ δημιουργὸς καὶ ἡ ἀρχὴ ὅλων τῶν πραγμάτων ἐν ᾧ ἀπ' ἐναντίας ὁ Ἡρόδοτος λέγει ὅτι οὐδεὶς εἶναι τόσον ἄφρων ὥστε νὰ προτιμήσῃ τὸν πόλεμον ἀπὸ τὴν εἰρήνην. Ἐν καιρῷ πολέμου οἱ γονεῖς θάπτουν τὰ τέκνα τῶν ἐν καιρῷ εἰρήνης τὰ τέκνα θάπτουν τοὺς γονεῖς τῶν. Κυρίως ὁμοίως κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἡ διαφωνία ἔλαβε μεγάλως διαστάσεις. Οὐδέποτε ὁ πόλεμος εἶχε μεταξὺ τῶν κοινωνιολόγων τόσον φανατικὸς ἐπαθὸς ἢ ὁ πολέμιος ὅσον κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα. Ὁ περίφημος π.χ. φιλόσοφος Joseph de Maistre λέγει ὅτι «ὁ πόλεμος εἶναι θεῖος καθ' ἑαυτὸν διότι εἶναι ἕνας νόμος τοῦ κόσμου». Ὁ de Maistre θεωρεῖ τὸν πόλεμον ὡς τὴν ἐναέκρωσιν ἀνωτέρας ὑπερφυσικῆς δυνάμεως. Διαθέλει εἰς αὐτὸν τὸν δάκτυλον τοῦ Θεοῦ καὶ καταγγέλει ὡς βλάστημον πάντα ὅστις θὰ ἐτόλμα νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς θείας αὐτοῦ καταγωγῆς.

Ὁ Malthus τὸν θεωρεῖ ὡς ἕνα μέγα καλὸν διότι φαντάζεται ὅτι ἀπαλλάσσει τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ ἀποθάνῃ ἐκ πείνης. Αἱ θεωραὶ τοῦ Malthus ἐπαναφέρουν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Hobbes καὶ τοῦ Spinoza. Οὗτοι εἶχον ὡς γνωστὸν ὡς δάσιν τῆς περὶ τοῦ κόσμου ἀντιλήψεως καὶ τῆς πολιτικῆς αὐτῶν φιλοσοφίας τὴν ἀρχὴν καθ' ἣν ἡ πάλη μεταξὺ ἀνθρώπων εἶναι τόσον νόμιμος καὶ ἀναπόφευκτος ὅσον καὶ ἐν τῷ ζωικῷ βασιλείῳ καθόλου.

Τὰ μεγάλα φάρια τρώγουν ἔλεγον τὰ μικρὰ διότι εἶναι ἰσχυρότερα. Κάθε ὃν λαμβάνει παρὰ τῆς φύσεως τὸ δίκαιον αὐτοῦ ἀναλόγως πάντοτε πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ διαθέτει.

Μετὰ τὴν θεωρίαν αὐτὴν σκοπῆμος καταβιδάζεται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ ἐπίπεδον ἐνὸς θηρίου καὶ ἀπογομνοῦται τελείως ὅλων αὐτοῦ τῶν εὐγενῶν ἐνστίκτων καὶ παντὸς σεβασμοῦ ἐκεῖ ὅπου τὸ ὕλικόν αὐτοῦ συμφέρον τὸ ἀπαιτεῖ.

Ἀντιθέτως ὁμοίως πρὸς ὅλους αὐτοὺς ὁ ἀγγλος κοινωνιολόγος John Start Mill ἔγραψεν ὅτι ποτὲ δὲν θὰ ρίψῃ εἰς τὸ μέτωπον

τῶν ἀναγνωστῶν του τὴν ὕβριν νὰ συζυγήσῃ μετ' αὐτοὺς περὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ πολέμου. Ἐν γένει οἱ ὁπαδοὶ τοῦ πολέμου δὲν κάμουν τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ἐπιμένουν εἰς πράγματα ἀπὸ τὰ ὅποια ἡ ἀνθρωπότης ὅλη ἀποστρέφει μετ' ἀγανάκτησιν τὸ πρόσωπον τῆς.

Ἦτο πολὺ φυσικὸν ὅπως ἡ καταστρεπτικὴ ἐπίδρασις τοῦ πολέμου γεννήσῃ τὸ ζήτημα ἐὰν δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ καταργηθῇ οὗτος καὶ καταλήξουν τὰ ἔθνη εἰς εἰρηνικὴν συμβίωσιν. Ἀποπειραὶ πολλὰί ἐγέναν' ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο ἀπὸ τῶν μᾶλλον μακρυσμένων χρόνων. Εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἀπέφευγον ἐνίοτε εἰς ἕνα διεθνὲς δικαστήριον πρὸς λύσιν τῶν διαφορῶν. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους μερικοὶ φιλόσοφοι καὶ πολιτικοὶ ἐπροχώρησαν ἀκόμη περισσότερον συντάξαντες σχέδια συνθηκῶν πρὸς ἐγκαθίδρυσιν διαρκούς εἰρήνης.

Ἐνας ταπεινὸς λευῖτης, ὁ ἀδελφὸς Saint Pierre, καὶ ἕνας μέγας φιλόσοφος ὁ περίφημος Kant, εἰργάσθησαν διὰ τὴν λύσιν τοῦ μεγάλου τούτου προβλήματος. Ὁ Ναπολέων ὁ Γ' ἐπρότεινε τῷ 1803 τὴν σύγκλησιν ἐνὸς συνεδρίου τὸ ὅποιον θὰ ἔρριπτε τὰς δάσεις τῆς διαρκούς εἰρήνης διὰ μιᾶς φιλοδικαίας ἀναθεωρήσεως τοῦ χάρτου τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τῇ δάσει τῆς ἀρχῆς τῶν ἐθνικοτήτων. Εἰς πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης συνεστήθησαν αἱ ἐταιρεῖαι τῶν φίλων τῆς εἰρήνης αἱ ὅποιαι συνήλθον εἰς διεθνή συνέδρια τῷ 1868, — 1878 καὶ 1889. Ὅσον δὲ ἡ ἀγωγή τῶν λαῶν συμπληροῦται καὶ ἡ δημοκρατία προοδεύει τόσον ὁ πόλεμος θὰ καθίσταται σπανιότερος καὶ τότε θὰ δικαιόται κανεὶς νὰ ἐλπίζῃ ὅτι ὁ πηχόσμιος θρίαμβος τῆς δημοκρατίας θὰ εἶναι καὶ θρίαμβος τῆς εἰρήνης καὶ θὰ πραγματοποιηθῇ μὲν ὡραία καὶ φιλάνθρωπος ἰδέα τοῦ Βικτωρος Οὕγκω ὁ ὅποιος εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ἐμπνευσμένας πηγὰς τῆς ποιητικῆς του φαντασίας, ἔγραψε θὰ εἴθῃ ἡμέρα κατὰ τὴν ὅποian ἡ Γαλλία, ἡ Γερμανία, ἡ Ρωσία, ἡ Αὐστρία, ἡ Ἰταλία, ἡ Ἰσπανία ἢ Ἀγγλία, ὅλα ἐν γένει τὰ ἔθνη τοῦ παλαιοῦ κόσμου θὰ συγχωρεθῶν εἰς μίαν ὁμόνοτον διὰ νὰ ἐφαρμόσουν τὰς δάσεις

τῆς ἀδελφότητος, ὅπως ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι εἰς τὰς ὁποίας ἄλλοτε ἦτο διηρημένη ἡ Γαλλία συνηνώθησαν καὶ προῆλθε ἐξ αὐτῶν ἡ σημερινὴ Γαλλία. Θὰ ἔλθῃ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ πεδία τῶν μαχῶν μας θὰ εἶναι αἱ διεθνεῖς ἀγοραὶ ἀνοιγόμεναι εἰς τὸ ἐμπόριον, θὰ ἔλθῃ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἴδωμεν τοὺς δύο μεγάλους ὁμίλους, τὰς Ἑνωμένους Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὰς Ἑνωμένους Πολιτείας τῆς Εὐρώπης τεινούσας τὰς χεῖρας ὑπεράνω τῶν θαλασσῶν διὰ νὰ ἀνταλλάξουν τὰ προϊόντα τῶν, τὰ γράμματα τῶν, τὰς ἐπιστῆμας τῶν, τὸ πνεῦμα τῶν καὶ ἀντλήσουν ὅλους τοὺς καρποὺς καὶ τὴν εὐημερίαν ἣτις προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀπεριόριστον καὶ ἀνυπολόγιστον δύναμιν ποὺ λέγεται «ἀδελφοποίησις τῶν ἀνθρώπων».

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Ἐκφράζουμε τὶς εὐχαριστίες μας στοὺς Κυρίους, καὶ Κυρίες Δεσποινίδες ποὺ μᾶς βοήθησαν στὸ ἔργο μας.

+ Ἀγ. Προύσης, Τοποτηρητὴν τοῦ Οἴκου. Θρόνου.
Γεωρ. Κατηχάκη, Ἀρχηγὸν τῆς Ἑλλ. Στρ. Ἀποστολῆς.
Νεδκοσμον Γεηγοριάδην, ἀντισυνταγματάρχην.
Τζανακάκη
Στυλ. Χαρισιάδην
Γεωρ. Λιοντόπουλον
Κ. Νασσόπουλον
Γεωρ. Νεγρεπόντην
Σπυρ. Βιτάλην
Γεωρ. Ταβουλάρην
Φρ. Λιβαδάρεν

Ι. Ἀσπασουλιάδην καθὼς καὶ ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἑλλ. Στρ.

Ἀποστολῆς.

Διεύθυνση : Σχολῆς Γλωσσῶν.

Ἑθν. Λυκείου

Ζωγραφείου

Μεγ. τοῦ Γεν. Σχολῆς

Ἑκπ. Μέλα

Ἑκπ. Γαλατῶ

Ζαππείου

Ἰωαννικίου

Κεντρ. Παρθενωγείου

Σεβαστὴν Ἐφορείαν τῆς Σχολῆς μας.

Τὸν κ. Θ. Παπαδόπουλον, Κ. Γαλάνην, Α. Καλωταίον, Α.

Μάγκον, Χατζαναστάση καὶ Χρησιτόδουλον.

Φ. Τρελλόπουλον (96), Μ. Κλωνάρην (90), Β. Δημητριάδην (38), Ἀγγελὸν Βορβάκην (35), Β. Χιτζηγιάννην (25), Α. Κασούσην (22), Αἰθ. Βολοβίνην (19), Ν. Μουσελίμογλου (19), Ι. Κ. Ζαμίαν (19), Χρ. Παπαδόπουλον (16), Δημ. Δούκαν (15) Κων. Καμιάκην (15), Γιάννη Χιτζῆ Γιάννη (15) Θεόδ. Νομίδην (13), Σωτήριον Γιουβάνογλου (12) Μεν. Κωνσταντινίδην (12), Α. Κανάκην (12), Χρ. Ρωμαιόπουλον (11), Κ. Ζαχαριάδην (10), Ἀγ. Λεβαντιήν (8), Χρησέστομον Τσαλαμίνιον (7), Βασιλάκην Ἀμασλίδην (7), Δ. Ζομόπουλον (7), Κουζούνην (7), Φούγκαζην (7), Χρ. Χριστοφορίδην (7), Ἄνδρ. Περιτιοράν (7), Ἀντ. Γιαννακάκην (6), Β. Μητσακόπουλον (6), Χαρ. Μιχαηλίδην (6), Γ. Βολινόπουλον (6), Χρ. Μαϊκούλον (6), Δ. Ἀγγελόπουλον (5), Δ. Κετινόπουλον (5), Κ. Λαυρακῶν (5), Τσακφιδίδης (6).

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Στὴ Σελίδα 17	Στιχος 3	Νὰ παραλειφθῇ τὸ μὲ
»	» 9	Ἀντὶ δυστυχία, δυστυχία.
»	» 10	» εὐτυχία, εὐτυχία.
» 21	» 17	» χάρι, χάρη.
» 23	» 4	» ποτίρι, ποτήρι.
» 46	» 9	Παραλείφθηκε ἡ φράση οὐ- τε δάση οὔτε θεά οὔτε γῆς. Πόσο λίγο μοιάζουν οἱ ση- μερινές Βερσαλλίες μ' αὐτὴ τὴν περιγραφή τοῦ St Si- mon καὶ πόσο τὸ καθαρό καὶ ἄρθρον νερό . . .

 SISMANCOGLIO
MECANICO

Τιμάται Γρόσια 30

SISMANOGLIO
LIBRARY